

*Onderkennen van de
ware sentimenten
van de Ziel*

*Onderkennen van de ware
sentimenten van de Ziel*

Herziene uitgave van

Gauḍīya Vaiṣṇavisme versus Sahajiyāisme

Lezingen door

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

Jaya Radhe

ONDERKENNEN VAN DE WARE SENTIMENTEN VAN DE ZIEL

Oorspronkelijke titel: Discerning the True Sentiments of the Soul
Lezingen door Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja, 1921
Herziene uitgave van: Gaudiya Vaisnavism versus Sahajiyaism, 1999
2014 Gaudiya Vedanta Publications – Delhi, India

Nederlandse titel: Onderkennen van de ware sentimenten van de Ziel
Nederlandse vertaling: 2019 Indira dasi

Vertalingen van verzen en citaten gemerkt met een asterisk (*) door Sri Srimad Bhaktivedanta Svami Maharaja en zijn foto zijn courtoisie van © Bhaktivedanta Book Trust International, Inc., www.Krishna.com. Gebruikt met toestemming.

Kleurplaat 1: Bharadraja dasa, Muralidara dasa en Syamarani dasi, © BBT
Kleurplaten 2, 7, 10, 15 en 16: Syamarani dasi, © BBT

Kleurplaat 4: Vasudeva dasa

Kleurplaten 5, 8, 12, 13 en 15: © Syamarani dasi

Kleurplaat 6: Haridasa dasa en Syamarani dasi, © BBT

Kleurplaat 9: Acyuta dasa

Kleurplaat 11: Prabhavati dasi

Vector art: TruemitraFreevectors.com; Vecteezy.com

Pro Deo Uitgever Jaya Radhe: <https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

Email: banyantree@duck.com

Drukwerk: www.pumbo.nl

Papier: HVO biotop

Paperback: www.boekenbestellen.nl/boek/sentimentenziel

Alle Nederlandse titels van deze auteur op één pagina:

www.boekenbestellen.nl – Zoekterm: BV Narayana Maharaja

Kosteloos Nederlandse titels in eBookformaten: jayaradhe.nl/boeken.html;

purebhakti.com/resources/ebooks-magazines/bhakti-books/dutch

Nederlandse vertalingen van de literaire nalatenschap van Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja worden als Nederlands cultureel erfgoed geconserveerd door de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en het World Book Archive in Vrindavan.

Gaudiya Vedanta Filosofie; Caitanya; Vaisnavisme

NUR: 718 Oosterse religies

COPYRIGHT 2019 © I.H.M. GOOSEN – ENKELE RECHTEN VOORBEHOUDEN

BEHALVE WAAR ANDERS VERMELD VALT ALLEEN DE TEKST (NIET OPMAAK, FOTO'S EN KUNST) IN DIT BOEK ONDER CREATIVE COMMONS NAAMSVERMELDING-GEENAFGELEIDWERKEN 4.0 INTERNATIONALE PUBLIEKE LICENTIE

Overzicht licentie: <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/legalcode.nl>

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	<i>i</i>
<i>Een inleiding</i>	<i>v</i>
Gauḍīya vaiṣṇavisme	vi
Sahajiyāisme	x
<i>Heilzame aanroeping</i>	<i>1</i>
<i>Deel I – Echt en onecht spiritueel lichaam</i>	
Inbeelding van een jongen	5
Goloka binnenspringen	6
Siddha-deha, ons spirituele lichaam	8
Acht stadia van spirituele vooruitgang	11
Kṛṣṇa regelt alles	16
Het verspreidt zich als een plaag	19
Wat is ons doel	21
<i>Deel II – Het bonafide proces: Sri Siksastaka</i>	
De bijdrage van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura	33
Om hen te helpen	36
Hoe kreeg Śrī Nārada Muni siddha-deha	41
Smaak voor de naam en genade voor allen	44

Deel III – De Sahajiya Babajis

Geen Guru-paramparā, geen schriftuurlijke referentie	51
Mahāprabhu's Guru-paramparā	56
Kwalificaties van Guru en discipel	57
Pañcarātrika Guru-paramparā en Bhāgavata-paramparā	60
Guru is eeuwig	70

Deel IV – Vals geld en echt geld

Niet alles is goud dat er blinkt	91
Allemaal in één lijn	93
Van saffraan naar wit naar saffraan	100
Wees voorzichtig	102

Deel V – De sahaiya in onszelf

Kṛṣṇa, de Bron van alle bestaan, God van alle liefde	107
Sahajiyās kunnen Zijn bekoorlijkheid niet proeven	108
Het doel van bhakti: Zijn liefalligheid realiseren	109
Goddelijke en aardse erotiek	110
Een hindernis op het pad van bhakti	114
Het heldere pad	114

Deel VI – Dit is de vraag

Waarom niet slechts één boek?	121
Geen deel overslaan	129

Deel VII – Zuivere bhakti

Het zuivere proces van Mahāprabhu _____	139
Mentale speculatie _____	141
De ware sentimenten van de ziel _____	141
De perfectie van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura _____	149
Conclusie _____	157
 <i>Appendix 1</i>	
ISKCON betekent Gauḍīya vaiṣṇavisme _____	159
ISKCON vanaf het begin van de Schepping _____	159
Gauḍīya sannyāsis worden nooit bābājīs _____	161
 <i>Appendix 2</i>	
De gevaren van imitatie _____	165
Een vergeefse poging _____	165
Een klasse van zogenaamde toegewijden _____	167
Een misvatting _____	173
De grootheid van de gopīs _____	174
Glossarium _____	181

Voorwoord

ONDERKENNEN VAN DE WARE SENTIMENTEN van de Ziel is een herziene en uitgebreide uitgave van het boekje *Gauḍīya Vaṣṇavisme versus Sahajīya-isme* gepubliceerd in 1999. In die tijd had onze Śrīla Gurudeva, Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja, hiervan alleen de eerste twee lezingen in het Westen gegeven. Jaren later heeft hij vervolglezingen gegeven en die hebben we aan deze uitgave toegevoegd om zijn uiteenzetting van de materie af te ronden. Ook hebben we de geluidsbanden van de oorspronkelijke twee lezingen opnieuw beluisterd en in samenwerkingsverband enkele redactionele herzieningen aangebracht.

Śrīla Gurudeva heeft in deze lezingen veel Sanskriete en Bengaalse verzen geciteerd. De vertaling hiervan hebben we tussen haakjes aan de tekst toegevoegd. De vertalingen zijn ofwel van Śrīla Gurudeva of van onze meest eerbiedwaardige Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, die in de wereld bekend staat als Śrīla Prabhupāda en een *sikṣā-guru* en hechte vriend is van Śrīla Gurudeva. Een asterisk (*) aan het eind van een vertaling wil zeggen, dat deze afkomstig is van Śrīla Prabhupāda.

In navolging van de traditie van onze geestelijk voorgangers gebruiken we in het diacritische schrift standaard tekens om

de uitspraak van Sanskriete woorden aan te geven. Spreek **ā** uit als aa in vader, **ī** als ie in iets, **ū** als oe in oever, **ṛ** als ri in rif, **m̐** en **n̐** als ng in hing, **ś** en **ṣ** als ch in chocolade en **c** als tsj in tsjirpen.

Met het doel om bepaalde punten van de *siddhānta*, die in de lezingen van Śrīla Gurudeva worden genoemd, nader uit te leggen of vast te stellen hebben we tevens citaten uit de Vedabase folio van Śrīla Prabhupāda aan de Eindnoten en de Appendices toegevoegd. De lezers zullen ook blij zijn met een Glossarium van Sanskriete termen achterin het boek.

Bij de samenstelling van deze lezingen hebben we Śrīla Gurudeva en zijn secretaris, Śrīpāda B.V. Mādhava Mahārāja, verscheidene vragen gesteld om enkele uitspraken te verhelderen en hebben we hun antwoorden overeenkomstig aan de tekst toegevoegd.

Het is vanzelfsprekend, dat er soms herhaling van dezelfde punten voorkomt, omdat deze lezingen aan uiteenlopende toehoorders op verschillende plaatsen in verschillende jaren werden gegeven. Toen we enkele lezingen van Śrīla Gurudeva aan het voorbereiden waren om in andere thema's te publiceren, heeft hij ons bij enkele gelegenheden verzocht om overbodige herhalingen achterwege te laten. Daarom hebben we bij de samenstelling van dit boek zijn aanwijzingen opgevolgd.

Deel I werd gesproken op 27 juni 1997 in de boerderijgemeenschap van ISKCON New Māyāpura in Frankrijk; Deel II in hetzelfde jaar in Nederland op de gunstige Verdwijningsdag van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura en Śrīla Gadādhara Paṇḍita; Deel III ook in Frankrijk op 28 april 1998; Deel IV op 10 juni 2001 in Nederland; Deel V in Murwillumbah in Australië op 3 december 2002; en deel VI bestaat uit twee lezingen ge-

geven in Volgograd in Rusland op 13 september 2004, namelijk “Waarom niet alleen één boek?” is een uittreksel van de ochtendlezing van die dag en “Geen onderdeel veronachtzamen” is afkomstig uit de avondlezing.

Tenslotte, Deel VII bevat passages uit de biografie van Śrīla Gurudeva’s eigen dierbare *dīkṣā-guru*, zijn leven en ziel, Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja. In deze passages van de biografie heeft Śrīla Gurudeva uit zijn immense mededogen het onderwerp ware en valse spirituele perfectie voor oprechte zielen nader toegelicht.

Omdat hij aan het begin van iedere lezing een heilzame aanroeping uitsprak om zegeningen voor zijn toehoorders af te smeken, hebben we deze gebeden aan het begin van dit boek geplaatst. We bidden, dat jullie, onze gerespecteerde lezers, met het bestuderen van deze verhandelingen spirituele voeding zullen ontvangen.

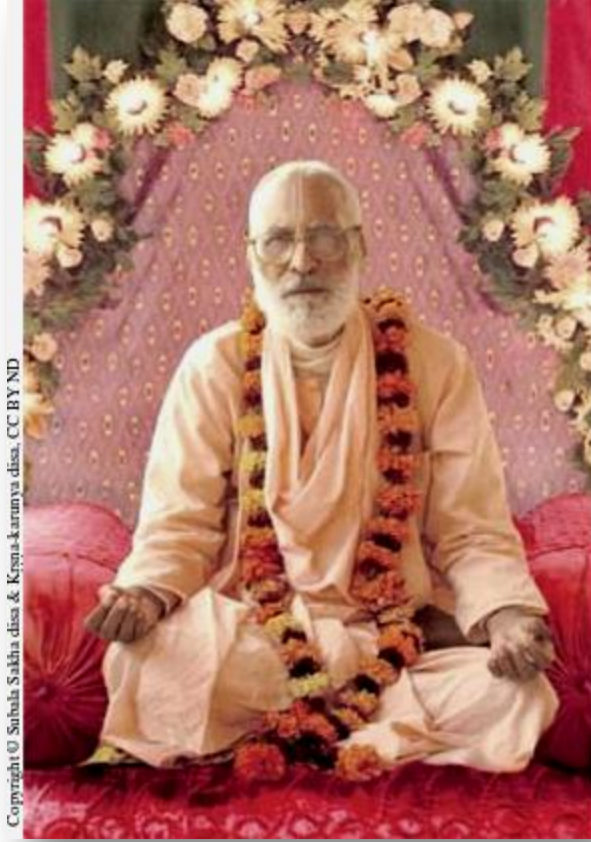
Ondanks dat we ons best hebben gedaan, kunnen we enkele vergissingen hebben gemaakt bij de presentatie van de woorden van Śrīla Gurudeva. We nodigen jullie uit om ons behulpzaam te zijn bij het corrigeren van fouten ten behoeve van de volgende uitgave. Hetgeen jullie een vergissing achten kunnen jullie overleggen aan www.purebhakti.com/gvp.

Biddend voor de dienst van Hari, Guru en Vaiṣṇava’s,
Het Uitgeversteam
van *Onderkennen van de ware sentimenten van de Ziel*

De Verschijningsdag van
Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja
30 januari 2014

Medewerkers aan de Engelse uitgave

Redactionele raadgevers – B.V. Mādhava Mahārāja, B.V. Tridaṇḍī Mahārāja, B.V. Vaikhānasa Mahārāja, Dāmodara dāsa (Toronto), Sulatā dāsī, Vaijayantī-mālā dāsī • **Redacteuren** – Brajanāth dāsa, Sudevī dāsī (Maleisië), Śyāmārāṇī dāsī • **Transcribenten** – Devānanda dāsa, Mādana-mohini dāsī (Australië), Vasanti dāsī • **Correcties typewerk** – Lalitā-kiśorī dāsī • **Geluidsbanden** – Īśa dāsa van Purebhakti.tv • **Controle geluidsbanden** – Tulasikā dāsī • **Glossarium** – Sulatā dāsī • **Opmaak** – Jānakī dāsī • **Lezersadviezen** – Govinda dāsa, Ratikalā dāsī, Vasanti dāsī • **Proeflezing** – Dāmodara dāsa, Jānakī dāsī, Sanātana dāsa • **Ontwerp omslag** – Ananta dāsa, Jayadeva dāsa, Kṛṣṇa-kāruṇya dāsa, Rādhā-mohana dāsa, Vasanta dāsa, Vijaya-kṛṣṇa dāsa (Manila) • **Kunstwerk omslag** – Vāsudeva dāsa • **Technische assistentie** – Navalatikā dāsī • **Productiecoördinatie** – Śyāmārāṇī dāsī • **Verantwoording** – Alexander Muir, Ānandinī dāsī (V.K.), Ānitā dāsī, Jaya-gopāla dāsa, Kṛṣṇamayī dāsī, Mañjarī dāsī (Hawaii), Nṛsiṃha dāsa, Rāghava Paṇḍita dāsa, Śivānanda Sena dāsa, Yamunā dāsī.

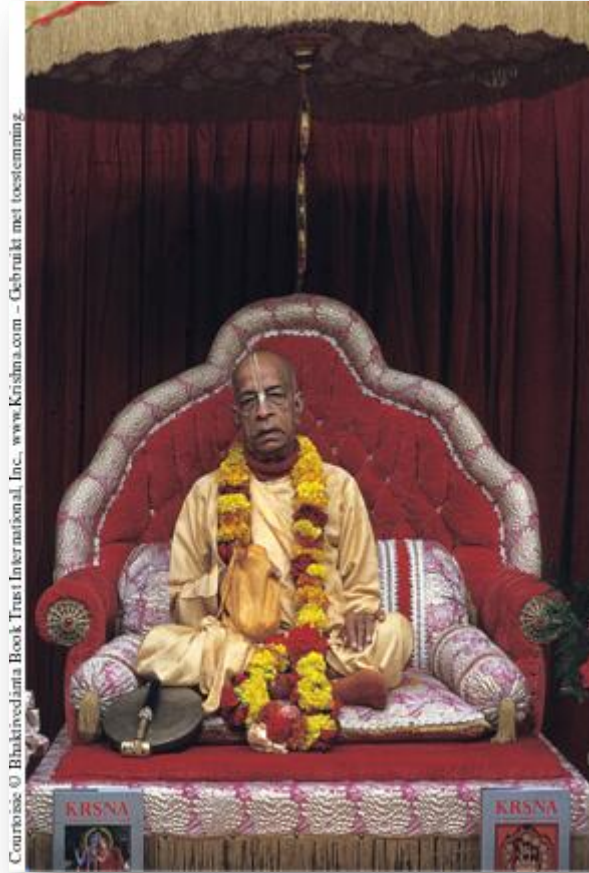

Copyright © Subhala Sakha dāsa & Kṛṣṇa-karṇya dāsa. CC BY ND

ŚRĪ ŚRĪMAD
BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

ŚRĪ ŚRĪMAD
BHAKTIVEDĀNTA VĀMANA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

ŚRĪ ŚRĪMAD
BHAKTIVEDĀNTA SVĀMĪ MAHĀRĀJA

ŚRĪ ŚRĪMAD
BHAKTI PRAJÑĀNA KEŚAVA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

ŚRĪ ŚRĪMAD
BHAKTISIDDHĀNTA SARASVATĪ ṬHĀKURA PRABHUPĀDA

SACCIDĀNANDA
ŚRĪLA BHAKTIVINODA ṬHĀKURA

ŚRĪ CAITANYA MAHĀPRABHU ALS
SACCĪNANDANA GAURAHARI

Een inleiding

*A*LLEREERST BIEDEN WE ONZE MEEST VERERENSWAARDIGE Gurudeva, *nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja*, onze onbeperkte eerbetuigingen aan. Hij heeft ten behoeve van de geestelijke verheffing van alle zielen in deze wereld de planeet meer dan dertig keer rondgereisd om het pad van spirituele perfectie – de beoefening van zuivere *bhakti-yoga* – te onderwijzen. We voelen ons zeer vereerd om hier enkele van zijn lezingen te presenteren, die de fundamentele elementen van die beoefening verhelderen.

Deze verhandelingen verduidelijken dit bonafide pad van het ontwaken van het complete potentieel van de ziel in een liefdevolle relatie met de Allerhoogste Ziel, Śrī Kṛṣṇa. Het verdrijven van hindernissen op het pad van die smetteloze goddelijke liefde door de grondeloze genade van Śrī Guru opent het hart en laat die liefde daar binnentreden. In gedachten hieraan heeft Śrīla Gurudeva tevens de ideeën behandeld, die ongunstig zijn voor spirituele evolutie. Hij heeft zich daarbij in het bijzonder gericht op hetgeen hij beschreef als de wijd en zijd verspreidende aandoening van sahayjyāisme (*sahajiyā*), een goedkope imitatie van spirituele realisatie, die zijn volgelingen van hun ware spirituele welzijn berooft.

Voor velen van jullie is *Onderkennen van de ware sentimenten van de ziel* jullie eerste boek over *bhakti*, of één van de eerste boeken. Om jullie begripsvorming te vergemakkelijken hebben we twee belangrijke termen omschreven, die als essentiële basis voor de inhoud dienen, namelijk Gaudīya vaiṣṇavisme en *sahajiyā* (sahajiyāisme).

Gaudīya vaiṣṇavisme

Het woord Vaiṣṇava verwijst naar een toegewijde van Viṣṇu, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Er bestaan ontelbaar veel incarnaties van Viṣṇu en Ze verschijnen met regelmaat in de geschiedenis om buitengewoon spel tentoon te spreiden. Door getuige te zijn van of te horen over Hun grootmoedige activiteiten raken de geconditioneerde zielen van deze wereld ertoe aangetrokken, waarmee hun natuurlijke eigenschap wordt gewekt om zich met liefdevolle dienstverlening (*bhakti*) aan Viṣṇu bezig te houden.

De vedische geschriften zeggen, dat de oorspronkelijke Viṣṇu Śrī Kṛṣṇa is. Ze verheerlijken Hem als de bron van alle incarnaties en materiële en spirituele werelden en als de Allerhoogste Absolute Waarheid. Dezelfde Kṛṣṇa verscheen 5.000 jaar geleden op Aarde en Zijn activiteiten en lessen zijn opgetekend in de vedische geschiedenis.

De vedische literatuur huldigt de Absolute Godheid samen met Zijn eeuwige vrouwelijke wederhelft. Śrī Kṛṣṇa is de allerhoogste transcendent man en de allerhoogste transcendent vrouw is Zijn geliefde metgezellin, Śrīmatī Rādhikā. Zoals Kṛṣṇa de bron van alle incarnaties van Viṣṇu is, zo is Rādhikā de bron van alle gedaanten, die de vrouwelijke ener-

gie en het scheppend vermogen (*śakti*), zoals Lakṣmī, Pārvatī, Durgā, Sarasvatī en Bhūmī, de godin van de Aarde, vertegenwoordigt.

Rādhikā en Kṛṣṇa zijn Eén Waarheid, die Zich in twee eeuwige gedaanten manifesteert met het doel om de hoogste vorm van het liefdesspel met elkaar te ervaren. Om Kṛṣṇa de vreugde van de hoogste zegen te bieden verleent Rādhikā Hem diensten met het gevoel van een overspelige geliefde, een paramour. Hun uitwisselingen lijken op wereldse relaties tussen man en vrouw, maar de zorgvuldige analyse van zelfge-realiseerde zielen geeft te zien, dat deze uitwisselingen volkomen verstoken zijn van materiële gevoelens. De werken van de grootste wijzen en mystici, die zelf geen verbinding met wereldse activiteiten of gehechtheden hebben, prijzen de verering van Kṛṣṇa uitgevoerd door Rādhikā en Haar expansies, de *gopīs*, als de meest verheven en zuiverste vorm van liefde voor God.

In het transcendentale gebied is Kṛṣṇa het object van liefde en dienstverlening, terwijl Rādhikā en de toegewijden de goddelijke woonplaats of het reservoir van die liefde zijn. Ze ervaren allemaal onbeperkt plezier, maar Kṛṣṇa neemt alleen in Rādhikā de allerhoogste extatische liefde waar, waarvan zelfs Hij de diepten niet kan inschatten. Om de grootheid van Haar liefde te begrijpen en de ongelimiteerde eigenschappen van Hemzelf te leren kennen, die alleen zij in de hoogste mate kan proeven, bedekt Hij Zich met Haar gevoelens en lichaamskleur en neemt de goddelijke gedaante van Śrī Caitanya Mahāprabhu aan. Mahāprabhu verscheen in deze wereld meer dan vijfhonderd jaar geleden in het land Gauḍa [het

huidige West-Bengalen] en degenen, die Hem en Zijn leer volgen, worden Gauḍīya's of Gauḍīya Vaiṣṇava's genoemd.

De verschijning van Śrī Caitanya Mahāprabhu verdrijft de duisternis van onwetendheid, die deze wereld omkleedt. Hij heeft de fundamentele grondbeginselen van zuivere *bhakti* (toewijding) uiteengezet en heeft de praktijk van *kīrtana* geïntroduceerd, het gezamenlijk chanten (zingen) van de heilige namen van Śrī Kṛṣṇa als de belangrijkste methode om de superexcellente van die zuivere *bhakti* te bereiken. Hij heeft Zelf de smetteloze perfectie van de liefde van Śrī Rādhā en de *gopīs* voor Kṛṣṇa gedemonstreerd en Hij heeft in het bijzonder aan fortuinlijke zielen de gelegenheid geschonken om als *gopī*-dienstmaagd rechtstreeks dienst aan Śrī Rādhā-Kṛṣṇa te verlenen door via Zijn authentieke volgelingen het proces te openbaren, waarmee we dit kunnen bereiken.

Hier volgt een beknopte samenvatting van enkele lessen van Mahāprabhu, die een speciaal belang dienen voor *Onderkennen van de ware sentimenten van de ziel*. Deze samenvatting is gebaseerd op de vertaling en het commentaar van Śrīla Gurudeva op *Śrī Bhajana-rahāsyā* (Hoofdstuk 6, Tekst 6) van Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura.

Wanneer het levend wezen, of de *jīva*, zich in zijn spirituele lichaam (*siddha-deha*) bevindt, is hij alleen verzonken in het liefdevol dienen van Śrī Kṛṣṇa, waarbij hij zijn materiële aanduidingen als onbeduidend beschouwt.

Van nature en op grondrechtelijke basis is het levend wezen een dienaar van de transcendente Śrī Kṛṣṇa, de oceaan van alle bovenzinnelijke smaken. Dit wordt bevestigd in *Śrī Caitanya-caritāmṛta* (*Ādi-līlā* 5.142) – Alleen Śrī Kṛṣṇa is Īśva-

ra, de allerhoogste bestuurder, en alle anderen zijn Zijn dienaren. Ze dansen, omdat Hij hen aan het dansen zet.

Als het levend wezen door de materiële energie (*māyā*) wordt gebonden, identificeert hij zich met het tijdelijke materiële lichaam als vrouw, man of met een andere aanduiding. Śrī Caitanya Mahāprabhu heeft de mensen, die door dit ijzeren tijdperk van Kali worden getergd, geïnformeerd, dat ze niet worden gehouden aan hun sociale klassen, zoals *brāhmaṇas* (priesters en leraren), *kṣatriyas* (soldaten en bestuurders), *vaiśyas* (zakenmensen en landbouwers), of *sūdras* (arbeiders, technici en ambachtslieden), noch aan hun levensfasen (huishouden, verzakende orde enzovoort). Hun zuivere, zegenrijke identiteit is die van een liefdevolle dienaar van de dienaar van de dienaar van Śrī Kṛṣṇa, de Held van de meisjes van Vraja, de *gopīs*.

De bestemming, die iemand na de dood krijgt, is in overeenstemming met zijn activiteiten, indrukken en verlangens, die hij gedurende zijn leven heeft gehad. Wanneer hij echter zijn toevlucht neemt tot een bonafide *guru* en zijn instructies volgt, verwerkelijkt hij zijn eigen eeuwig zuivere gedaante. Omdat hij zich wijdt aan het dienen van zijn *guru* en het zingen van de heilige naam onder leiding van zijn *guru*, wordt zijn materiële identiteit opgeheven en gaat zich een zuiver spiritueel gevoel manifesteren. Dan krijgt hij een transcendent lichaam, waarin hij Kṛṣṇa persoonlijk kan dienen.

Het transcendente lichaam komt overeen met het gevoel, waarmee hij zijn dienst verleent, hetzij als dienaar, vriend, ouder, of geliefde, en al dergelijke relaties zijn totaal verstoken van enig verlangen naar persoonlijk geluk. Iemand, die

aanleg heeft voor de zeldzame liefde, die tot uitdrukking wordt gebracht door Rādhikā en de *gopīs* (*mādhurya-rasa*), praktiseert *bhakti* onder leiding van een athentieke Vaiṣṇava en krijgt een spirituele gedaante, die met het gevoel in deze relatie overeenkomt. Dit is het doel van de *rūpānuga* Gauḍīya Vaiṣṇava's.

Sahajiyāisme

Door het hele boek heen bespreekt Śrīla Gurudeva tevens hetgeen de klassiek vedische teksten beschrijven als de geperverteerde reflectie van deze goddelijke filosofie. Hij zegt, dat er een duistere reflectie bestaat genaamd *sahajiyā*, dat de volgelingen *sahajiyās* worden genoemd en dat sommige *sahajiyā* groepen bekend staan als *sahajiyā-bābājīs*. Hij legt uit, dat het gevoel van de *gopīs* volkomen spiritueel is en dat dit gevoel de natuur betreft van de meest fortunlijke zielen. Over het algemeen denken de *sahajiyās* en in het bijzonder de *sahajiyā-bābājīs* daarentegen, dat het mogelijk is om deze hoge spirituele emoties te ervaren door de geestelijke activiteiten van Rādhā en Kṛṣṇa met behulp van hun eigen materiële lichaam en verstand te imiteren.

Hier kan worden opgemerkt, dat Śrīla Gurudeva altijd handelde en sprak met oprechte genegenheid voor het welzijn van iedereen. Aangezien helderheid en onderscheidingsvermogen van wezenlijk belang zijn voor een substantieel spirituele vooruitgang, waarvan Gurudeva de meest uitgelezen gids was, kon hij geen verbastering van de woorden van de geschriften verdragen, omdat dergelijke verbasteringen hinderen vormen op het pad van zuivere *bhakti*. Als bewaker

van *bhakti* kon hij als een liefhebbende vader krachtig spreken tegen personen, van wie hij zag, dat ze iets deden, dat hun spirituele vooruitgang kon belemmeren. Dit transformeerde hun hart en gaf hen de inspiratie om hun spirituele leven drastisch te verdiepen. Dit is het wonder, dat een ware *guru* ten uitvoer legt, en dit is zijn eigenlijke plicht, niets minder.

In dit boek voert Śrīla Gurudeva bewijsmateriaal aan uit diverse vedische teksten om het verschil tussen wereldse lust en spirituele liefde aan te tonen. Hij zegt, “Zij die denken, dat *parakīya-bhāva* (buitenechtelijke of overspelige liefde) materieel is, dat Kṛṣṇa materieel is, dat *bhakti* materieel is en dat wij een materieel lichaam zijn, hebben geen idee van ware, bovenzinnelijke (transcendente) liefde, noch *parakīya-bhāva*. Ze roken *gāñjā* (marihuana) en ze willen plezier maken met allerlei ongehuwde ‘*parakīya*’ dames en deze dames willen ook met allerlei ‘*parakīya*’ minnaars optrekken, dus ze zoeken elkaar op en houden zich bezig met allerlei soorten immoreel (onzedelijk) gedrag. Dergelijke lieden kunnen in miljoenen levens niet in aanraking komen met *bhakti*; zelfs niet met een schijn van *bhakti*.”

Śrīla Gurudeva richt het verzoek tot zijn toehoorders om voorzichtig te zijn met de *sahajiyās*, “Wij prediken en daardoor worden ze enigszins afgeremd, maar ik weet niet, wat er gaat gebeuren, nadat ik deze wereld heb verlaten. Er zit een heel gevaarlijk stadium aan te komen.”¹

Hij vertelt, dat sommige mannelijke *sahajiyās* zich zelfs kleden en decoreren als *gopī* meisjes en hun zogename *gopī*

---

¹ Passage van Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja’s ochtendlezing in Olpe, Duitsland, op 21 februari 2003.

volgelingen betrekken in onzedelijke uitspattingen. Ook al zijn dit mannen, ze beschouwen zichzelf als Śrīmatī Rādhikā's eeuwige *sakhīs* (vriendinnen) en als Haar directe expansies, zoals Lalitā, Viśākhā, of Rūpa Mañjarī. Aangezien het voor een levend wezen onmogelijk is om God of Zijn directe expansies te worden, is dit verdorven misverstand hetzelfde als de *ahaṅgrahopāsanā* van de *māyāvādīs* (een vorm van vereering, waarin men zich als identiek beschouwt met het object van zijn vereering).

Hij legt uit, dat sommige groepen *sahajiyās* pretentieuze lezingen geven over *rasa-lilā*, Kṛṣṇa's goddelijke rondedans met de *gopīs*, en deze proberen te imiteren. Sommigen, die zich Gauḍīya Vaiṣṇava's noemen en op hetzelfde moment perverse handelingen verrichten, hebben de leden van de samenleving, die goed zijn opgeleid en respectabel zijn, aanleiding gegeven om de naam "Gauḍīya Vaiṣṇava" te verafschuwen. Sommigen staan zelfs uiterst kritisch tegenover zelfgerealiseerde zielen in de lijn van Śrī Caitanya Mahāprabhu, die Zijn sublieme boodschap oprecht propageren. En anderen, die op diverse manieren overigens wel als authentieke Gauḍīya Vaiṣṇava's optreden en zelfs met zuivere toegewijden omgaan, ontmoeten in afzondering leden van de andere sekse om het vertrouwelijke spel van Śrī Rādhā en Kṛṣṇa te bespreken.

Śrīla Gurudeva heeft in *Onderkennen van de ware sentimenten van de ziel* niet alle schakeringen van materialistisch filosofische mengvormen specifiek besproken, hoewel ze wel in sommige van zijn andere boeken worden vermeld. Desondanks zal een oplettende lezer in staat zijn Gurudeva's woorden aan te wenden om andere filosofieën te herkennen, die zijn tegengesteld aan zuivere *bhakti*. Zowel in het Oosten als

het Westen, waar *yoga*, *kīrtana*, *bhakti*, *dharma*, *karma* en *guru* praktisch huishoudelijke woorden zijn geworden, behoren de volgende uitspraken tot dergelijke speculatieve wanpraktijken en misvattingen, “Ik ben God, jij bent God, we zijn in alle opzichten één met die onpersoonlijke God;” “God is Zero;” “Er zijn vele Goden;” “Dienstverlening aan de mens is dienstverlening aan God;” “Alle paden leiden naar dezelfde bestemming;” “Bewustzijn komt voort uit materie;” “We zijn er trots op, dat onze God Kṛṣṇa is, want Hij speelde vrijblijvend met vrouwen en onze spirituele perfectie bestaat eruit hetzelfde te doen” enzovoort.

Onze meest eerwaarde, heilige meester, Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja, die volgt in het voetspoor van zijn disciplinaire voorgangers in de lijn van Śrī Caitanya Mahāprabhu, heeft de waardigheid en grootsheid van de ware Gauḍīya Vaiṣṇava cultuur gevestigd met zijn boeken, lezingen, conversaties en zijn heilige aanwezigheid. We bidden aan zijn lotusvoeten, dat hij zijn grondeloze genade over ons heen sprenkelt om ons de spirituele intelligentie te schenken, waarmee we altijd de ware en zegenrijke gevoelens van de eeuwig zuivere ziel kunnen onderkennen.

Uw aspirerende dienaren,
De Redacteurs

Heilzame aanroeping

*om ajñāna-timirāndhasya jñānāñjana-salakayā
cakṣur unmilitam yena tasmai śrī-gurave nāmaḥ*

Śrī Guru praṇāma

O Gurudeva, u bent zo genadevol. Ik bied u mijn nederige *praṇāma* aan en bid uit de grond van mijn hart, dat u met de toorts van goddelijke kennis mijn ogen opent, die verblind zijn geweest door de duisternis van onwetendheid.

*vāñcha-kalpa-tarubyaś ca kṛpā-sindhubhya eva ca
patitānām pāvanebhyo vaiṣṇavebhyo namo nāmaḥ*

Śrī Vaiṣṇava vandana

Ik bied *praṇāma* aan de Vaiṣṇava's, die lijken op wensbomen, die een oceaan van genade zijn en die de gevallen geconditioneerde zielen bevrijden.

*namo mahā-vadānyāya kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-nāmne gaura-tviṣe nāmaḥ*

Śrīman Mahāprabhu vandana

Ik bied *praṇāma* aan Śrī Kṛṣṇa Caitanya, die Śrī Kṛṣṇa Zelf is. Hij heeft de gouden gloed van Śrīmatī Rādhikā aangenomen

en schenkt vrijgevig *kṛṣṇa-prema* (zuivere liefde voor Kṛṣṇa), de meest zeldzame gift.

*gurave gauracandrāya rādhikāyai tadālaye
kṛṣṇāya kṛṣṇa-bhaktāya tad-bhaktāya namo nāmaḥ
Samaṣṭigata praṇāma*

Ik bied keer op keer mijn eerbetuigingen aan *śrī guru*, Śrī Gauracandra, Śrīmatī Rādhikā, Haar metgezellen en Haar woonplaats, Śrī Vṛndāvana-dhāma, en aan Śrī Kṛṣṇa en al Zijn toegewijden.

*bhaktiyā vihīnā aparādha-lakṣaiḥ
kṣiptās ca kāmādi-taraṅga-madhye
kṛpāmayī! tvām śaraṇam prapānnā
vṛnde! numas te caraṇāravindam
Śrī Vṛndā-devyaṣṭakam (Vers 8)*

Verstoken van *bhakti* en schuldig aan oneindig veel overtredingen worden we in de golven van lust [woede, hebzucht enzovoort] gesmeten. O genadevolle devī, we nemen onze toevlucht tot jou! O Vṛndā, we bieden *praṇāma* aan jouw lotusvoeten.

*yaṁ pravrajantam anupetam apeta-kṛtyaṁ
dvaipāyano viraha-kātara ājuhāva
putretī tan-mayatayā taravo 'bhīnedus
taṁ sarva-bhūta-hṛdayaṁ munim ānato 'smi
Śrīmad-Bhāgavatam (1.2.2)*

Ik bied mijn *praṇāma* aan Śrī Śukadeva Gosvāmī, die het hart van iedereen kan binnengaan. Toen hij van huis vertrok zonder zuiveringsriten te ondergaan, zoals het aanvaarden van de heilige draad, riep zijn vader Vyāsa uit, “O mijn zoon!” Alsof ze in dezelfde gevoelens van afgescheidenheid waren verzonken, weerklonken de bomen in antwoord op zijn uitroep.

Deel I

Echt en onecht spiritueel lichaam

Inbeelding van een jongen

EEN KLEIN JONGETJE VAN DRIE OF VIER JAAR oud zat eens naakt bij zijn moeder op schoot, legde zijn armpjes om haar hals en zei met liefde en genegenheid, “Moeder, Moeder, ik wil een hele mooie vrouw. Ze moet lichaamskleur als goud hebben, krullend haar en prachtige ogen. Ze mag niet sterker zijn dan ik, anders kan ze me straffen, en ze moet ook dunner zijn dan ik. Ik wil ook twee zonen en een dochter hebben kort na ons huwelijk. Snel, Moeder, regel voor mij een hele mooie dame.”

De moeder begon te lachen. “Ja,” zei ze, “ik zal zeker overal naar een goede vrouw voor jou zoeken, maar eerst moet je

groot en sterk worden. Als jouw *sikhā*¹ lang en dik is geworden, ga ik snel jouw huwelijk regelen.”

Dit verhaal wijst op een verschijnsel, dat zich tegenwoordig wijd en zijd onder zogenaamde toegewijden verspreidt. Dergelijke personen chanten nauwelijks Kṛṣṇa's heilige namen op hun *japa*-kralen en ze doen geen moeite om een devotieeel gevoel jegens Kṛṣṇa te ontwikkelen. Ze hebben geen behoefte om aan Kṛṣṇa te denken en ze willen ook geen grondig begrip van *siddhānta* of conclusies van spirituele waarheden ontwikkelen. Ze hebben geen interesse om dag en nacht te chanten, zoals Śrīla Haridāsa Ṭhākura dat deed. Ze kunnen in feite zelfs niet één rondje Hare Kṛṣṇa *mantra* chanten met hun gedachten alleen op Kṛṣṇa gericht. Ze hebben veel zaken om over te denken met betrekking tot lichaam en allerlei dingen, die ermee te maken hebben, zoals naam, faam en rijkdom. Ze worden overweldigd door lust en andere aardse verlangens en desondanks zitten ze te wachten op de manifestatie van hun *siddha-deha*, geperfectioneerd spiritueel lichaam, waarmee een zuivere ziel bovenzinnelijke dienst aan Śrī Rādhikā en Kṛṣṇa kan verlenen.

Goloka binnenspringen

Ofschoon hun verstand zich niet op Kṛṣṇa's transcendentale spel kan concentreren, willen dergelijke figuren *siddha-deha* hebben, alsof het een Indiase *rasagulla* [snoepje] betreft. Iemand met geld kan gemakkelijk twee, drie of vier *rasagullas*

---

¹ Een lok ongeschoren haar op het achterhoofd.

kopen. Zo denken deze mensen ook, dat ze hun spirituele lichaam even gemakkelijk kunnen aanschaffen als een *rasagulla*, terwijl hun filosofische wanbegrip uiterst gevaarlijke consequenties heeft.

Deze neofieten denken, dat ze meteen Goloka Vṛndāvana kunnen binnenspringen en Kṛṣṇa beter kunnen dienen dan Śrīmatī Rādhikā, Śrī Kṛṣṇa's allerhoogste vermogen en dierbare metgezellin. Op arrogante wijze zeggen ze, “Rādhikā? Wie is die Rādhikā? Wie is die Lalitā? Wie is die Viśākhā?” En als op dat moment een mooie juffrouw of meneer langs zou komen, die haar of zijn eigen valse toegewijde leven met deze wanbegrippen leidt, vallen die twee elkaar binnen luttele seconden wellustig in de armen.

Er zijn duizenden en duizenden van dergelijke zogenaamde toegewijden. Ook al zijn ze in de uitvoering van hun toegewijde dienst (*bhakti*) niet rijp, ze denken op arrogante wijze, “Ik heb nu mijn *siddha-deha* bereikt; ik ben Lalitā, of Viśākhā en ik ben een betere dienstmaagd dan Rūpa Mañjarī. Rūpa Mañjarī is niet zo gekwalificeerd als ik.” Als gevolg van deze kwaadaardige gedachten gaan deze personen noodzakelijkerwijs en in een hele korte tijd naar de hel – in een dag of twee.

Deze figuren denken ook, “Oh, de Gauḍīya Maṭha is afgeveken van de antieke *paramparā* (de disciplinaire opvolging van bonafide *ācāryas* of geestelijk leermeesters). De voor gaande *ācāryas* hebben ook zo gedacht als wij. Rūpa Gosvāmī en al die andere *ācāryas* deden het ook zoals wij het doen. Vanaf het beginstadium van hun toegewijde leven hebben ze aan hun *siddha-deha* gedacht en in die mentale gedaante hebben ze Kṛṣṇa gediend.”

Dergelijke speculaties zijn helemaal onjuist. Onze *ācāryas* aangevoerd door de Zes Gosvāmī's hebben nooit op die wijze gehandeld. Ze zijn geen gewone mensen. Ze zijn de persoonlijke metgezellen van Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa en ze zijn naar deze wereld afgedaald alleen om hun genade en lessen te geven. Ze geven de geconditioneerde zielen het voorbeeld van hun eigen leven door te beginnen met *śraddhā* – vertrouwen in de woorden van *guru*, *sādhu* (een hooggerealiseerde ziel) en *sāstra* (vedisch geschrift) in de sterke overtuiging, dat alle onderliggende activiteiten automatisch worden voltooid door liefdevolle toegewijde dienst aan Kṛṣṇa te verrichten.

Siddha-deha, ons spirituele lichaam

In zijn boek *Jaiva-dharma* heeft Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura alle principes en praktijken van *bhakti* beschreven tot en met het bereiken van de *siddha-deha*. Daarin heeft hij de elf onderdelen van perfectie uitgelegd,

- 1) *sambandha* (de persoonlijke relatie met Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa)
- 2) *vayasa* (de leeftijd van de ziel als een *gopī*, een jong koeherdersmeisje van Vraja, in die persoonlijke relatie)
- 3) *nāma* (de naam van de ziel als een *gopī* in die persoonlijke relatie)
- 4) *rūpa* (de persoonlijke gedaante en schoonheid)
- 5) *yūtha* (de groep, waarin men het Goddelijk Paar dient)
- 6) *veśa* (de kleding)
- 7) *ajñā* (de specifieke instructie)
- 8) *vāsa* (de residentie in Goloka Vṛndāvana)

- 9) *sevā* (de exclusieve dienstverlening)
- 10) *parākāṣṭhā-śvāsa* (het hoogtepunt van emotie, dat de levensadem van de aspirant vormt)
- 11) *pālyadāsī-bhāva* (het gevoel van een dienstmeisje onder bescherming van Śrī Rādhā)

Hij besprak dit echter op de laatste pagina's van zijn boek, niet aan het begin.

Een van de belangrijkste personages in *Jaiva-dharma* is Śrī Raghunātha dāsa Bābājī², de geestelijk leermeester van Vijaya-kumāra. Śrī Bābājī leerde deze principes van perfectie aan Vijaya-kumāra, toen zijn leerling was gevorderd in Kṛṣṇa bewustzijn en vrij was van materiële verlangens en *anarthas*, onzuiverheden.

Vijaya-kumāra had op het strand in Jagannātha Purī vierentwintig uur per dag zitten chanten en aan Kṛṣṇa zitten denken. De oceaan deed hem eigenlijk altijd aan Kṛṣṇa denken, de oceaan van *rasa* of bovenzinnelijke smaken. Vijaya-kumāra had de betekenis van *vibhāva* (de twee oorzaken van het proeven van *prema*) begrepen en *anubhāva* (de ondergeschikte tekenen van extatische emotie, zoals rollen over de grond en hardop lachen), *sāttvika* (de acht symptomen van constitutionele extase, zoals transpireren, breken van de stem en beven) en *vyābhicārī* (de drieëndertig extatische symptomen als

---

² In *Jaiva-dharma* verwijst het woord 'bābājī' niet naar de *sahajiyā-bābājīs*. Deze aansprektitel vormt een onderdeel van het algemene gebruik in de vedische cultuur. 'Bābā' wijst op een oudere persoon en 'jī' is een achtervoegsel als teken van genegenheid en respect.

golven in de nectarooceaan van *sthāyibhāva*, de eeuwige relatie met Kṛṣṇa, die oprijzen en terugvallen in die oceaan).³

Vijaya-kumāra realiseerde zich ook in welke verhouding deze ingrediënten in de *sthāyibhāva* dienen te worden geïntegreerd om *bhakti-rasa* te worden, de zoete uitwisselingen in de liefde voor Kṛṣṇa. Omdat hij zich in het stadium van *bhāva-bhakti*, transcendente emotie, bevond, was hij oprecht nederig geworden.

*trṇād api sunīcena taror api sahiṣṇunā
amānīnā māna-dena kīrtanīyaḥ sadā hariḥ*

Śrī Śikṣāṣṭaka (3)

[Met het idee, dat men zelfs minder en waardelozer is dan onbeduidend gras, dat onder ieders voeten is platgetrapt, door toleranter te zijn dan een boom, door niet arrogant te zijn en anderen volgens hun respectievelijke positie te respecteren dient men constant de heilige naam van Śrī Hari te chanten.]

Menaka en andere Apsarā's, hemelse nimfen, die mooier zijn dan aardse vrouwen, kunnen het Kṛṣṇa bewustzijn van iemand, zoals Śrīla Haridāsa Ṭhākura, niet verstoren. Toch was Śrīla Haridāsa Ṭhākura niet betrokken bij de gevorderde praktijken van toegewijden in de lijn van de Gosvāmī's, zoals Vijaya-kumāra. We hebben in geen enkel geschrift gezien of gehoord, dat hij zich daarmee bezighield. Alleen Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Sanātana Gosvāmī en Śrī Raghunātha dāsa Gosvāmī volgden deze principes en onze hele lijn van disciplinaire opvolgers is tot vandaag de dag in hun voetspoor blijven volgen.

---

³ Zie Eindnoot 1 aan het eind van dit hoofdstuk.

Een toegewijde moet rijp worden in *bhakti*, voordat hij de *ācāryas* in onze disciplinaire lijn volkomen kan begrijpen. Hij moet in het stadium komen van *śraddhā*, steevast vertrouwen, waardoor eenvoudig door het uitvoeren van toegewijde dienst aan Śrī Kṛṣṇa alle onderliggende activiteiten automatisch worden volbracht. Dan krijgt hij *sādhu-saṅga*, de associatie van zuivere toegewijden, en daar houdt hij zich bezig met *bhājana-kriyā*, het beoefenen van de onderdelen van *bhakti*. Hierdoor komt hij geleidelijk naar het stadium van *anartha-nivṛtti*, vrijheid van gewoonten en gedachten, die ongunstig zijn voor *bhakti*; daarna komt *niṣṭhā*, of standvastigheid; vervolgens komt *ruci*, smaak voor chanten en andere toegewijde praktijken; en daarna *āsakti*, een natuurlijke gehechtheid aan Kṛṣṇa. Daarna in het stadium van *bhāva*, waar niet langer een spoor van verlangen naar lustbevrediging aanwezig is, waar hij helemaal vrij is van alle materiële gedachten en gewoonten, manifesteert zich automatisch zijn *siddha-deha*, of constitutionele gedaante.

Acht stadia van spirituele vooruitgang

Wanneer gaat *siddha-deha* zich manifesteren? Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft dit in zijn boek, *Bhājana-rahāsyā*, behandeld. Daarin zet hij de verzen uiteen van Śrī Caitanya Mahāprabhu, *Śrī Śikṣāṣṭaka*, die de acht stadia van het rijpingsproces in toegewijde dienst belichten. Hij schrijft, dat men eerst *bhājana* van *ceto-darpaṇa-mārjanam*, innerlijke absorptie en externe praktijk moet doen,

*ceto-darpaṇa-mārjanam bhava-mahā-dāvāgni-nirvāpaṇam
śreyaḥ-kairava-candrikā-vitarāṇam vidyā-vadhū-jīvanam
ānandāmbudhi-wardhanaṁ prati-padaṁ pūrṇāmṛtāsvādanam
sarvātma-snapānam param vijayate śrī-kṛṣṇa-saṅkīrtanam*
Śrī Śikṣāṣṭaka (1)

[Laat er allerhoogste zege zijn voor alleen het chanten van de heilige naam van Śrī Kṛṣṇa, dat de spiegel van het hart zuivert en de uitslaande bosbrand van het materiële bestaan volkomen uitdooft. *Śrī-kṛṣṇa-saṅkīrtana* spreidt de verzachtende manenstralen van spirituele extase (*bhāva*), die de witte lotus van het goede fortuin van het levend wezen in bloei zet. De heilige naam is het leven en de ziel van transcendentale kennis, die hier wordt vergeleken met een echtgenote. Het doet de oceaan van transcendentale zegen voortdurend toenemen en stelt in staat om bij iedere stap complete nectar te proeven. De heilige naam van Śrī Kṛṣṇa zuivert grondig en geeft verkoeling aan het zelf, zijn natuur en zijn vastbeslotenheid, als ook aan het lichaam, zowel innerlijk als uiterlijk.]

Dit vers van *Śrī Śikṣāṣṭaka* wordt eigenlijk pas gerealiseerd, na het bereiken van het stadium van *āsakti*, natuurlijke gehechtheid aan Śrī Śrī Rādhikā en Kṛṣṇa.

Dan het tweede vers,

*nāmnām akāri bahudhā nija-sarva-śaktis
tatrārpitā niyamitaḥ smarāṇe na kālaḥ
etādṛśī tava kṛpā bhagavan namāpi
durdaivam idṛśam ihājani nānurāgaḥ*

[O Bhagavān, Jouw heilige naam schenkt alle zegeningen aan de levende wezens. Ten gunste van de levende wezens manifes-

teer Je eeuwigdurend Jouw ontelbaar vele namen, zoals Rāma, Nārāyaṇa, Kṛṣṇa, Mukunda, Mādhava, Govinda, Dāmodara, enzovoort. Je hebt in die namen alle vermogens van Jouw respectievelijke, persoonlijke gedaanten neergelegd. Uit Jouw grondeloze genade heb Je niet eens beperkingen op het chanten en herinneren van dergelijke namen opgelegd, zoals het geval is met *sandhyā-vandanā*, dat alleen op specifieke tijdstippen van de dag moet worden uitgevoerd. Met andere woorden, op ieder moment van de dag of nacht kan de heilige naam worden gechant en herinnerd. Deze voorziening heb Je gemaakt. O Bhagavān, dit is Jouw grondeloze genade aan de levende wezens. Desondanks ben ik wegens het begaan van overtredingen zo onfortuinlijk, dat in mij geen enkele gehechtheid aan Jouw heilige naam is ontwaakt, die zo gemakkelijk toegankelijk is en al het goede geluk schenkt.]

Dit vers vertegenwoordigt de stadia van *sādhu-saiṅga* (de associatie van hooggevoerde toegewijden) en *anartha-nivṛtti*, het afleggen van ongewenste gewoonten en gedachten onder invloed van dergelijke associatie. Op dit moment is ons chanten van Kṛṣṇa's naam niet zuiver;⁴ soms is het *nāmābhāsa*, het reinigende stadium van het chanten, soms is het *nāma-aparādha*, chanten vergezeld van tien overtredingen.⁵

---

⁴ “Er is één woord van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, “*nāmākṣara bahir haya nāma nāhi haya* – het alfabet komt eruit, maar dat is geen *nāma*.” *Nāmākṣara*, Hare Kṛṣṇa, het alfabet komt eruit, maar dat is niet de heilige naam” (Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Prabhupāda in een gesprek op zijn kamer in Māyāpura op 25 februari 1977).

⁵ Zie Eindnoot 2 aan het eind van dit hoofdstuk.

De zuivere *nāma* verschijnt op de tong, wanneer we ons zuivere zelf worden. Tegen die tijd manifesteren zich automatisch de kwaliteiten van nederigheid en verdraagzaamheid.

*tṛṇād api sunīcena taror api sahiṣṇunā
amānīnā māna-dena kīrtanīyaḥ sadā hariḥ*

Śrī Śikṣāṣṭaka (3)

[Met het idee, dat men zelfs minder en waardelozer is dan onbeduidend gras, dat onder ieders voeten is platgetrapt, door toleranter te zijn dan een boom, door niet arrogant te zijn en anderen volgens hun respectievelijke positie te respecteren dient men constant de heilige naam van Śrī Hari te chanten.]

Nu het vierde vers,

*na dhanam na janam na sunarim
kavitam va jagadisa kamaye
mama janmani janmanišvare
bhavatād bhaktir ahaitukī tvayi*

[O Meester van het universum, ik verlang niet naar rijkdom, volgelingen zoals een vrouw, zonen, vrienden en familieleden, of wereldse kennis tot uitdrukking gebracht in poëtische taal. Mijn enige wens is, O Meester, dat ik leven na leven ongemotiveerde toewijding aan Jouw lotusvoeten mag hebben.]

Dit vierde vers vertegenwoordigt *ruci*, smaak voor *bhajana*. Als we *bhajana* op de juiste wijze in goed gezelschap beoefenen, ontwikkelt alles automatisch. Dan gaan we de vijfde *śloka* realiseren, die *āsakti* vertegenwoordigt. In dit stadium begint ook de *siddha-deha* zich te manifesteren,

*ayi nanda-tanuja kiṅkaraṁ
patitaṁ mām viṣame bhavāmbudhau
kṛpayā tava pāda-paṅkaja-
sthita-dhūli-sadṛśaṁ vicintaya*

[O zoon van Nanda Mahārāja, wees me alsjeblieft genadig, Jouw eeuwige dienaar, die in de verschrikkelijke oceaan van het materiële bestaan is gevallen als gevolg van zijn baatzuchtige activiteiten. Beschouw me alsjeblieft als een stofje op Jouw lotusvoeten en aanvaard me voor altijd als Jouw dienaar, die verkocht is aan Jou.]

Na het stadium van *āsakti*, wanneer de tranen van extase constant stromen, voelt de toegewijde *pūrva-rāga*, een intens gevoel van afgescheidenheid, voordat hij Kṛṣṇa ontmoet. Bij het chanten denkt hij, “O Kṛṣṇa, zonder Jou kan ik niet leven, O Śrīmatī Rādhikā, zonder Jou kan ik niet leven. Wanneer geven Jullie me *darśana* [directe audiëntie]?”

Als hij dan vierentwintig uur per dag zit te huilen en over de grond rolt, realiseert hij het zesde vers van *Śrī Śikṣāṣṭaka*,

*nayanaṁ galad-aśru-dhārayā
vadaṇaṁ gadgada-ruddhayā girā
pulakair nīcītaṁ vapuḥ kadā
tava nāma-grahaṇe bhaviṣyati*

[O Bhagavān, wanneer vullen mijn ogen zich met een vloed van tranen? Wanneer breekt mijn stem? En wanneer gaat het haar op mijn lichaam in extase overeind staan, wanneer ik Jouw heilige naam chant?]

Dit vers vertegenwoordigt het stadium van *bhāva*, wanneer de *siddha-deha* zich van nature manifesteert. Waar komt het vandaan? Het bevindt zich in onze *svarūpa*, onze oorspronkelijke spirituele gedaante. Het komt niet ergens buiten onszelf vandaan. Alles is volmaakt aanwezig in onze constitutioneel spirituele gedaante en om dit te realiseren hebben we eenvoudig een verbinding met *svarūpa-śakti* nodig, het innerlijke vermogen van Bhagavān.⁶ Zodra die verbinding is gelegd, manifesteert zich automatisch onze perfect spirituele gedaante en alle spirituele gevoelens van liefde verschijnen in ons hart.

Kṛṣṇa regelt alles

Kṛṣṇa gaat alles regelen. Men hoeft niet gek te worden en op arrogante wijze dit stadium te imiteren, anders bevindt men zich buiten deze spirituele Gauḍīya Vaiṣṇava lijn. Het is van wezenlijk belang, dat we uitzien naar de dag, waarop onze *siddha-deha* verschijnt, maar we mogen ons niet inbeelden, dat we deze hebben bereikt, voordat deze zich werkelijk heeft gemanifesteerd. We kunnen alleen bidden, “O Kṛṣṇa, ik wil eeuwigdurend in een transcendent lichaam in Vṛndāvana zijn. O Kṛṣṇa! O Gurudeva! Wanneer krijg ik *siddha-deha* en *siddha-nāma*, de naam van mijn zuivere ziel? O Śrīmatī Rādhikā! Wanneer word ik Jouw dienstmeisje, Jouw *pālya-dāsī*? Wanneer verblijf ik met Jou bij Govardhana en Rādhā-kunḍa? Wanneer krijg ik die positie?”

---

⁶ Zie Eindnoot 3 aan het eind van dit hoofdstuk.

We moeten dit altijd tot doel hebben, hunkeren naar de dienstverlening aan Rādhā en Kṛṣṇa, maar we mogen ons niet inbeelden, dat we een intieme *sakhī*⁷ zijn, een toegewijde vriendin, zoals Lalitā, Viśākhā of iedere andere *sakhī*, anders zijn we geruïneerd.

We moeten geduld hebben. In Canto Een van *Śrīmad-Bhāgavatam* wordt gezegd, dat Śrī Nārada Munī vele jaren had gemediteerd en soberheden had verricht om Bhagavān te realiseren. Toen verscheen voor een ogenblik Śrī Nārāyaṇa aan hem en verdween weer. Śrī Nārada raakte onmiddellijk ontzet en treurde, “Oh, Śrī Nārāyaṇa is verdwenen. Wat moet ik doen?” Toen hij hardop begon te huilen, richtte een stem uit de hemel zich tot hem en verzekerde hem, “Maak je geen zorgen. Je moet nog even wachten, want niemand kan Me in dit materiële lichaam zien. Door Mijn genade heb Ik jou Mijn gedaante even laten zien, maar nu moet je wachten. Ga door met het chanten van Mijn namen en denk iedere dag vierentwintig uur aan Mij, waar je ook bent, en predik Mijn *hari-kathā* (vertellingen over Śrī Hari en Zijn metgezellen) aan anderen. Er komt een dag, dat de dood zich aandient, waarop je jouw voeten op zijn hoofd zet en je snel jouw materiële lichaam opgeeft.”

*prayujyamāne mayī tām
suddhām bhāgavatīm tanum*

---

⁷ Het woord *sakhī* verwijst over het algemeen naar een tiener *gopī* (koeherdersmeisje), een oudere *gopī*, een dienaress van Śrīmatī Rādhikā, of naar een vriendin van Rādhikā afhankelijk van de context – Red.

*ārabdha-karma-nirvāṇo
nyapatat pāñca-bhautikaḥ*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.6.28)

[Nadat ik een transcendent lichaam kreeg, dat een metgezel van de Persoonlijkheid Gods past, verlaat ik het lichaam gemaakt van vijf materiële elementen, waarmee alle verworven baatzuchtige gevolgen van arbeid (*karma*) ook zijn gestopt.*]

Op het moment van de dood, toen Śrī Nārada Munī zijn lichaam gemaakt van vijf materiële elementen verliet, verscheen zijn *siddha-deha* en hij realiseerde zich, dat hij een metgezel van Bhagavān was. Wanneer bereikte hij die perfectie? Niet in het begin. De perfectie kwam in het meest gevorderde stadium van zijn Kṛṣṇa bewustzijn.

We kunnen verwachten, dat we onze *siddha-deha* bereiken, zodra we alle *siddhānta* hebben begrepen, de conclusies van spirituele waarheden. Iemand, die het niet kan schelen om dergelijke waarheden te kennen, zegt, “Dit vuur (de handelingen van kunstmatige spirituele perfectie) is mijn *mahā-prasāda* (voedselrestanten of andere artikelen geofferd aan het Godsbeeld).” Met andere woorden, die persoon aanvaardt zijn misverstand als Gods restanten of Gods genade. Hij eet dat vuur en het is met hem afgelopen.

Dit misverstand wordt *sahajiyā*⁸ genoemd en is een groot verschil met de leer van ware Gauḍīya Vaiṣṇava's.⁹ Śrīla Rūpa

---

⁸ Zie Eindnoot 4 aan het eind van dit hoofdstuk.

⁹ Zie de Inleiding voor een uitgebreide omschrijving van *sahajiyā* en Gauḍīya vaiṣṇavisme onder de betreffende koppen.

Gosvāmī en Śrīla Sanātana Gosvāmī waren geen *sahajiyās*. Ze volgden juist het correcte proces van *bhakti*.

Het woord *siddha* wijst erop, dat men eerst *siddha*, perfect, een toegewijde dient te worden. In de boeken van onze Gosvāmī's, vooral die van Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrī Raghunātha dāsa Gosvāmī, wordt uitdrukkelijk het bonafide proces gegeven om perfectie te bereiken. Een toegewijde met aspiraties begrijpt eerst Prahlāda Mahārāja in Canto Zeven van *Śrīmad-Bhāgavatam* en daarna Citraketu Mahārāja in Canto Zes. Dan begrijpt hij het eerste deel van Canto Tien, vooral hoe Kṛṣṇa Zijn *dāmodara-lilā* manifesteert, Zijn spel als jong kind, en hij herinnert zich al dat spel en vermaak. Deze devotie moet rijp worden, zodat hij of zij niet wordt verstoord bij het zien van een mooie juffrouw of een knappe vent. Hij komt naar het stadium, waarin hij totaal geen wereldse verlangens meer heeft en is gekwalificeerd om in Vṛndāvana en Rādhā-kunḍa te verblijven onder leiding van een zelfgerealiseerde ziel (*rasika bhakta*), die de gevestigde filosofische waarheden (*tattva-jñā*) kent en de smaken van toewijding proeft.

Het verspreidt zich als een plaag

Er zijn zoveel *sahajiyā bābājīs* – mannen en vrouwen – in Rādhā-kunḍa, Vṛndāvana, Kāmyavana en andere streken in Vraja. Ze komen naar Govardhana en Mathurā om in winkels en op andere plekken geld te bedelen en besteden dan de hele nacht om de buit te tellen – waar halen ze de tijd vandaan om te chanten en aan Kṛṣṇa te denken en *bhakti* te praktiseren? Ze zeggen, dat hun *guru* hen *siddha-deha* heeft gegeven en op

hetzelfde moment hebben ze geen idee, hoe ze zich moeten reinigen, nadat ze naar de wc zijn geweest. Zonder een notie te hebben van het ABC van *siddhānta* beelden ze zich in, dat hen perfectie is gegeven.

Niet alleen in India, maar in de hele wereld heerst er een gebrek aan kennis en goede associatie en dat heeft een ernstige plaag veroorzaakt, die zich als een lopend vuur onder neofiete toegewijden verspreidt. Wij moeten proberen ons hiertegen te behoeden. Tegenwoordig lezen gloednieuwe toegewijden *Kṛṣṇa-bhāvanāmṛta* en zeggen, “Oh, heel mooi, heel mooi.” Ze lezen *Govinda-līlāmṛta* en denken, “Oh, dit is prachtig! De Gauḍīya Maṭha kent al die dingen niet. Ze kunnen geen *rasa* (bovenzinnelijke smaken) proeven, terwijl wij in *rasa* zijn ondergedompeld.”

In plaats van dit gevaarlijke pad te volgen probeert de oprechte spirituele aspirant het bonafide proces te volgen, dat is neergelegd door *ācāryas*, zoals Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura. In ons huidige neofiete stadium is het niet gunstig om *Govinda-līlāmṛta*, *Kṛṣṇa-bhāvanāmṛta*, *Muktā-carita*, *Dāna-kelī-cintāmaṇī* of *Dāna-kelī-kaumudī* aan te schaffen en te lezen. Laten we eerst beginnen met hele goede *sādhana-bhajana* en rijp te worden in *bhakti*. Tot dat moment hebben we geen behoefte om deze boeken te lezen, zoals dat driejarige jongetje, dat een prachtige vrouw nodig had. Laten we ons niet met die droom inlaten.

Als we oprecht volgen, stuurt Kṛṣṇa automatisch een gerealiseerde ziel om ons te helpen. Dan stuurt hij Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura of Śrīla Rūpa Gosvāmī. Of Śrī Caitanya Ma-

hāprabhu kan in een of andere vorm persoonlijk naar ons toekomen.

Wat is ons doel

Als we het doel van onze *sādhana* kennen, kunnen we beginnen met *śraddhā*. De stappen zijn als volgt.

*ādau śraddhā tataḥ sādhu-saṅgo 'tha bhajana-kriyā
tato 'nartha-nivṛtīḥ syāt tato niṣṭhā rucis tataḥ
athāsaktis tato bhāvas tataḥ premābhyudañcati
sādhakānām ayaṁ premṇaḥ prādurbhāve bhavet kramaḥ
Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.4.15-6)*

[(1) Het horen van *sāstras* of vedische geschriften leidt tot *pāramārthika śradda*, of sterk vertrouwen in de betekenis van de *bhakti-sāstras*, zoals *Śrīmad Bhāgavad-gītā*, *Śrīmad-Bhāgavatam*, *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* enzovoort.

(2) Bij het verschijnen van dergelijke *śraddhā* krijgt men wederom *sādhu-saṅga* (associatie van zuivere toegewijden) en in gezelschap van *sādhus* krijgt men instructies over de methoden om *bhajana* uit te voeren.

(3) Daarna gaat men *bhajana-kriyā* uitoefenen, de praktijk van *bhajana*, te beginnen met de toevlucht tot een bonafide *guru* (*śrī-guru-padāśraya*) enzovoort.

(4) Door zich constant met *bhajana* bezig te houden verdwijnen geleidelijk de gewoonten en gedachten, die ongunstig zijn voor de ontwikkeling van *bhakti* (*anartha-nivṛtti*).

(5) Het wegvallen van *anarthas* heeft plaats in achtereenvolgende stadia. Naarmate men van *anarthas* bevrijd raakt, krijgt men *niṣṭhā*, standvastigheid in *bhakti* en vrijheid van afleiding.

In dat stadium verschijnen éénpuntigheid en onophoudelijk streven naar *bhajana*.

(6) Daarna ontwikkelt zich *ruci* (smaak), met andere woorden, er ontwikkelt zich een intense hunkering naar *bhajana*.

(7) Wanneer *ruci* zich verder concentreert, wordt het *āsakti* genoemd. Het verschil tussen *niṣṭhā* en *āsakti* is, dat in *niṣṭhā* de toepassing van intelligentie wordt aangewend, terwijl *āsakti* spontaan is. Als in het stadium van *niṣṭhā* het verstand niet wordt aangetrokken, blijft men met zijn intelligentie toch toegewijd aan de uitvoering van *bhajana*. Wanneer de *sādhaka* of toegewijd beoefenaar in het stadium van *āsakti* komt, is hij niet langer afhankelijk van enigerlei redenering op basis van intelligentie. In dat stadium is hij op spontane wijze diep verzonken in de uitvoering van *bhajana*.

(8) Na het stadium van *āsakti* dient de ware spirituele emotie (*bhāva* of *rati*) zich aan.

(9) In het laatste stadium manifesteert zich *prema*, zuivere liefde voor God. Dit is de volgorde van de stadia, die tot het verschijnen van *prema* in het hart van de *sādhaka* leiden.]

Als je *bhāva-bhakti* bereikt, ga je de volgende verzen realiseren en praktiseren,

kṣāntir avyārtha-kālatvaṁ
viraktir māna-sūnyatā
āsā-bandhaḥ samutkaṅṭhā
nāma-gāne sadā-ruciḥ
āsaktis tad-guṇākhyāne
prītis tad vasati-sthale

*ity ādayo 'nubhāvāḥ syur
jāta-bhāvāṅkure jane*

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.3.25-6)

[Wanneer het zaad van extatische emotie voor Kṛṣṇa vrucht gaat dragen, manifesteren zich in het gedrag de volgende negen symptomen: vergeving (*kṣānti*), het voorkomen dat tijd wordt verspild (*avyartha-kālatva*), onthechting (*virakti*), afwezigheid van vals prestige (*māna-sūnyatā*), hoop (*āśābandha*), gretigheid (*samutkuṅṭhā*), een smaak voor het chanten van de heilige naam van Bhagavān (*nāma-gāne sadā-ruci*), gehechtheid aan beschrijvingen van de transcendente kwaliteiten van Bhagavān (*tad-guṇākhyāne āsakti*) en een genegenheid voor de plaatsen, waar Bhagavān woont (*tad-vasati-sthale prīti*), namelijk een tempel of een heilige plaats, zoals Vṛndāvana. Deze symptomen worden *anubhāvas* genoemd, ondergeschikte tekenen van extatische emotie. Ze zijn zichtbaar in een persoon, in wiens hart het zaad van liefde voor God is begonnen vrucht te dragen.*]

Door al deze waarheden te kennen kunnen we het juiste proces aannemen, maar het is niet waar, dat er geen toegewijden zijn, die reeds zijn gekwalificeerd om hun *siddha-deha* te herinneren. Er zijn in deze wereld zeker zuivere toegewijden. Ze worden uiteraard niet verstoord door de kritiek van *sahajiyās*; het is eerder zo, dat juist degenen, die hen bekritisieren of imiteren verstoord raken. Dergelijke personen hebben er niets aan om dergelijke zuivere toegewijden op kunstmatige wijze naar hun lagere niveau te trekken. Er kunnen duizenden toegewijden zijn, die voor deze perfectie gekwalificeerd zijn en op dit moment reeds geperfectioneerd zijn.

Een van de symptomen van een toegewijde, die *bhāva-bhakti* heeft bereikt is “*nāma-gāne sadā-ruci, laya kṛṣṇa-nāma* – vanwege een grote smaak voor de heilige naam is men geneigd om de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra* constant te chanten”* (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Mādhya-līlā* 23.32). Deze toegewijde chant zelfs in zijn droom en in zijn slaap. Hij heeft zoveel smaak voor chanten, dat hij het geen moment kan nalaten.

Weten jullie wie de beste *kīrtaniyā* is (de beste uitvoerder van het chanten van Kṛṣṇa’s naam en glorie) in de hele wereld en vanaf de Oudheid tot vandaag de dag? Weten jullie wie de meest krachtige en zoete *kīrtanas* zingt? Het is niet noodzakelijkerwijs iemand, die goed viool, harmonium, *tablā* en *viṇā* kan spelen.

Śrīla Śukadeva Gosvāmī is de beste *kīrtaniyā*. Al onze *ācāryas* zijn de beste *kīrtaniyās*. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrī Bhaktisiddhānta Sarasvatī Gosvāmī Ṭhākura en Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja zijn ook de beste *kīrtaniyās*.

Probeer dit goed te begrijpen en word een *kīrtaniyā*, zoals onze *ācāryas*. Je hoeft niet te denken, dat je ongekwalficeerd bent, als je geen harmonium kunt spelen of geen *rāga-raginīs* kunt zingen. Zelfs een schorre stem is geen belemmering. Chant gewoon met gevoel, “Alas, Kṛṣṇa! Alas, Kṛṣṇa!”

Het gaat om de spirituele kwalificatie, waarmee je het spel van Kṛṣṇa kunt beschrijven, die jou tot de hoogste klasse *kīrtaniyā* maakt, niet een mooie stem. Iemand met een prachtige stem kan ieder moment vallen en in feite kan hij reeds gevallen zijn. Degenen, die *kīrtana* uitvoeren en denken, “Worden de mensen in het publiek geïnspireerd, of niet? Zijn ze blij met mijn *kīrtana*?” doen eigenlijk geen *kīrtana*. *Kīrtana* is het

proces, waarmee de transcendente klank van Kṛṣṇa's naam en glorie het oor binnengaat en het hart zuivert.

Als we iemand moeten prijzen en hem rupees, dollars of francs moeten geven, voordat hij bereid is te zingen, is hij geen ware *kīrtaniyā*. Geld en reputatie kunnen de ware *kīrtaniyā* niet toucheren. Dit willen we zijn: we willen harten laten smelten, ons eigen hart laten smelten en altijd om Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa huilen. De *hari-kathā* van een dergelijke *kīrtaniyā* raakt ieders hart en alle oprechte zielen zijn gedwongen hem te volgen. Een dergelijk persoon is *guru*.

vāco vegam manasaḥ krodha-vegam

jīhvā-vegam udaropastha-vegam

etān vegān yo viṣaheta dhīraḥ

sarvām apīmām pṛthivīm sa śiṣyāt

Upadesāmṛta (1)

[Een wijs en zelfbeheerst persoon, die de aandrang om te spreken, de onrust van het verstand, de aanzet van woede, de heftigheid van de tong, de eisen van de maag en de opwinding van zijn geslachtsdelen kan onderdrukken, kan de hele wereld advies geven. Met andere woorden, alle personen kunnen een leerling worden van een dergelijk zelfbeheerst persoon.]

Eindnoten

1 Passage uit *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu*, Vers 14, *Śrī Bindu-vikāśinī-vṛtti* :

Wanneer *kṛṣṇa-rati* of de *sthāyibhāva* (de permanente emotie van het hart in een van de vijf primaire relaties van *sānta*, *dāsyā*, *sakhya* enzovoort) voor de toegewijde uiterst smakelijk

wordt dankzij de elementen geheten *vibhāva*, *anubhāva*, *sāttvika-bhāva* en *vyabhicārī-bhāva* ingeleid door het medium van *śravaṇa* (horen), *kīrtana* (chanten) enzovoort, wordt het *bhakti-rasa* genoemd. Met andere woorden, als de *sthāyibhāva* of *kṛṣṇa-rati* zich mengt met *vibhāva*, *anubhāva*, *sāttvika-bhāva* en *vyabhicārī-bhāva* en geschikt wordt om in het hart van de toegewijde te worden geproefd, wordt het *bhakti-rasa* genoemd.

Componenten van bhakti-rasa

Sthāyibhāva – Het permanente gevoel in één van de vijf primaire relaties van *sānta* (passieve adoratie), *dāsyā* (dienstbaarheid), *sakhyā* (vriendschappelijkheid), *vātsalyā* (ouderlijke genegenheid) en *mādhuryā* (verliefdheid) wordt *mukhya-rati* genoemd. Het verwijst tevens naar het overheersende gevoel in de zeven secundaire smaken (*gauṇa-rati*) van humor, verbazing, ridderlijkheid, mededogen, woede, angst en afkeer.

Anubhāva – Zichtbare acties, die de spirituele emotie in het hart illustreren (dansen, zingen enzovoort).

Sāttvika-bhāva – Acht symptomen van spirituele extase, die uitsluitend voortkomen uit *viśuddha-sattva*, met andere woorden, wanneer het hart wordt overweldigd door emoties in relatie tot *mukhya-rati* of *gauṇa-rati*.

Vyabhicārī-bhāva – Drieëndertig innerlijke spirituele emoties van tijdelijke aard voortkomend uit de nectarooceaan van de *sthāyibhāva*, die ze laat oprijzen en terugvallen in die oceaan.

Vibhāva – Datgene, waarin *rati* wordt geproefd en de oorzaak, waardoor *rati* wordt geproefd, worden *vibhāva* genoemd. *Vibhāva* bestaat in twee soorten: (1) *ālambana* (de ondersteuning of bewaarplaats van *rati*) en (2) *uddīpana* (datgene dat *rati* stimuleert of opwekt).

**Passage uit Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 23.51,
Purport door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja:**

In *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* (2.1.14) wordt *vibhāva* als volgt omschreven,

*tatra jñeya vibhāvās tu raty-āsvādana-hetavaḥ
te dvidhālambanā eke tathaivoddīpanāḥ pare*

De oorzaak, die het proeven van de liefde voor Kṛṣṇa voortbrengt, wordt *vibhāva* genoemd. *Vibhāva* is in twee categorieën onderverdeeld: *ālambana* (ondersteuning) en *uddīpana* (ontwaking).

In de *Agni Purāṇa* wordt gezegd,

*vibhāvvyate hi raty-ādir yatra yena vibhāvvyate
vibhāvo nāma sa dvedhālambanoddīpanātmakaḥ*

Datgene dat veroorzaakt, dat liefde voor Kṛṣṇa verschijnt, wordt *vibhāva* genoemd. Het kent twee onderdelen – *ālambana* (waarin liefde verschijnt) en *uddīpana* (waardoor liefde verschijnt).

In *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* (2.1.16) wordt over *ālambana* het volgende gezegd,

*kṛṣṇas ca kṛṣṇa-bhaktās ca budhair ālambanā matāḥ
raty-āder viṣayatvena tathādhāratayāpi ca*

Het object van liefde is Kṛṣṇa en het voertuig van die liefde is de toegewijde van Kṛṣṇa. De geleerden noemen ze *ālambana* – de funderingen.

Uddīpana wordt ook als volgt omschreven,

*uddīpanās tu te proktā bhāvam uddīpayanti ye
te tu śrī-kṛṣṇa-candrasyo guṇās ceṣṭāḥ prasāadhanam*

De dingen, die extatische liefde opwekken, worden *uddīpana* genoemd. Deze ontwakning wordt voornamelijk mogelijk gemaakt door de eigenschappen en activiteiten van Kṛṣṇa en door Zijn manier van decoreren en de opmaak van Zijn haar (*Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 2.1.301).

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (2.1.302) geeft de volgende, nadere voorbeelden van *uddīpana*,

*smitaṅga-saurabhe vaṁśa-śṛṅga-nūpura-kambavaḥ
padāṅka-kṣetra-tulasī-bhakta-tad-vāsarādayaḥ*

Kṛṣṇa's glimlach, de geur van Zijn transcendente lichaam, Zijn fluit, hoorn, enkelbellen en schelphoorn, de tekens op Zijn voeten, Zijn woonplaats, Zijn favoriete plant [*tulasī*], Zijn toegewijden en de inachtneming van vastendagen en geloften in relatie tot Zijn toewijding wekken allemaal de symptomen van extatische liefde op.

2 Citaat uit *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu*, Vers 7:

De tien soorten *nāma-aparādha* worden nu beschreven in relatie tot het chanten van de heilige naam van God.

- 1) Overtredingen begaan tegen de Vaiṣṇava's door hen te belasteren enzovoort (*nindādi*). Het woord *ādi* verwijst

hier naar de zes vormen van *vaiṣṇava-aparādha* (overtredingen tegen de Vaiṣṇava's), zoals aangegeven in het volgende vers uit de *Skanda Purāṇa* geciteerd in *Bhakti-sandarbhā* (*Anucheda* 265),

*hanti nindati vai dveṣṭī
vaiṣṇavān nābhinandatī
krudhyate yāti no harṣaṁ
darsane patanāni ṣaṭ*

Een Vaiṣṇava slaan, belasteren, laster over hem aanhoren, nalaten hem te verwelkomen, boos op hem worden en geen vreugde ervaren bij het ontmoeten van hem zijn zes vormen van *vaiṣṇava-aparādha*, die de dader tot een gedegradeerde positie doen vervallen.

- 2) Śrī Śiva beschouwen als de Allerhoogste Persoon, die afgescheiden en onafhankelijk is van Śrī Viṣṇu.
- 3) Śrī Gurudeva als een gewoon menselijk wezen beschouwen.
- 4) De Veda's, Purāṇa's en andere geschriften belasteren.
- 5) De loftuigingen van *śrī harināma* (de heilige naam) als denkbeeldig beschouwen. Met andere woorden, te denken, dat de vermogens, die worden geprezen in de geschriften met betrekking tot *harināma*, in feite niet in de heilige naam aanwezig zijn.
- 6) Een ongeauthoriseerde en misleidende uitleg van *śrī harināma* geven. Met andere woorden, het achterwege laten van de gevestigde en degelijke betekenis van de geschriften en op een dwaze manier een of andere futiele uitleg bedenken. Bijvoorbeeld, iemand kan beweren, dat God geen lichaam heeft (*nirākāra*), dat Hij vormloos is (*arūpa*)

en geen naam heeft (*anāma*) en dat daarom ook Zijn naam een fictie is.

- 7) Keer op keer zondige activiteiten begaan in de wetenschap, dat het uitspreken van de heilige naam dermate krachtig is, dat het alle zonden uitwist.
- 8) Alle vormen van religie en vrome activiteiten gelijkstellen aan *śrī harināma*.
- 9) Mensen zonder vertrouwen instructies geven over *śrī harināma*.
- 10) Geen liefde voor de naam koesteren ondanks over de glorie van *śrī nāma* te hebben gehoord.

Deze tien overtredingen moeten zeker worden vermeden. In de beoefening van *hari-bhajana* (horen, chanten en mediteren op de naam, gedaante, eigenschappen en het spel van Śrī Kṛṣṇa) dient men allereerst goed op te letten om alle *sevā-aparādhas* (overtredingen in toegewijde dienst) en *nāma-aparādha* te vermijden. Men dient te weten, dat deze overtredingen ernstige obstakels vormen op het pad van *bhajana* en men dient met kracht te proberen ze op te geven. Zonder deze overtredingen op te geven kan er geen sprake zijn van vooruitgang in *bhajana*; de val van de *sādhaka* is veeleer verzekerd.

3 Citaat uit Ācārya Kesarī Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – Zijn Leven en Lessen, Deel Vijf:

Kṛṣṇa's *svarūpa* of gedaante is samengesteld uit eeuwigheid (*sat*), kennis (*cit*) en zegen (*ānanda*). Daardoor manifesteert Zijn *svarūpa-śakti* zich in drie vormen. Uit *ānanda* komt *hlā-*

dinī-śakti (het pleziergevend vermogen) voort, uit *sat* komt *sandhinī* (het bestaansvermogen) voort en uit *cit* komt *saṁvit-śakti* (het kennisvermogen) voort. *Samvit-śakti* wordt ook *jñāna-śakti* genoemd. *Hlādinī-śakti* maakt Kṛṣṇa opgewekt (*āhlādit*) en dat is de reden, waarom de naam *hlādinī* is. Door deze *śakti* proeft Kṛṣṇa, de belichaming van zegen, plezier en stelt ook de toegewijden in staat transcendent geluk te proeven. De essentie van deze *hlādinī* is *prema* (transcendente liefde), een fenomeen, dat geheel is samengesteld uit transcendente *rasa*. Deze *prema* is zelf de belichaming van zegen. De geconcentreerde vorm van *prema* wordt *mahābhāva*¹⁰ genoemd. De belichaming van deze *mahābhāva* is Śrīmatī Rādhikā. Dit is een samenvattende inleiding tot de identiteit van *śakti*. [...]

Wat is die *bhakti*? We zullen de intrinsieke eigenschappen (*svarūpa-lakṣaṇa*) en de marginale eigenschappen (*taṭasthā-lakṣaṇa*) beschrijven. De intrinsieke eigenschap is de volkomen inzet van lichaam, geest en spraak en het cultiveren van liefdevolle gevoelens (*bhāva*) voor het plezier van Kṛṣṇa. Inzet en *bhāvas* – deze twee blijven altijd actief om Kṛṣṇa vreugde te geven. De *svarūpa-lakṣaṇa*, de intrinsieke natuur van *bhakti*, verschijnt wanneer de speciale functie van Bhagavāns *svarūpa-śakti* (de functie van de essentie van *hlādinī* en

---

¹⁰ “De essentie van de *hlādinī-śakti* is liefde voor God, de essentie van liefde voor God is *bhāva* of transcendent gevoel en het hoogtepunt van die *bhāva* wordt *mahābhāva* genoemd. Śrīmatī Rādhārāṇī is de verpersoonlijkte belichaming van deze drie aspecten van transcendent bewustzijn. Ze is daarom het hoogste principe in de liefde voor God en is het meest dierbare object van Śrī Kṛṣṇa”* (*Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Ādi-līlā* 4.69).

saṁvit) door de genade van Śrī Kṛṣṇa of Zijn toegewijde in de *svarūpa* van de *jīva* verschijnt.

4 Citaat uit Ācārya Kesari Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – Zijn Leven en Lessen, Deel Zes:

De *jīva* (levend wezen) is spiritueel en zijn enige natuurlijke *dharma* is spirituele dienstverlening aan Kṛṣṇa. Het woord *sahaja* – *saha-ja* – betekent datgene, dat samen met *ātmā* verschijnt. Voor de zuivere *ātmā* is transcendente dienstverlening aan Kṛṣṇa *sahaja* of natuurlijk, want het is intrinsiek (onvervreemdbaar) aan de constitutie van de *jīvātmā*. Het is echter niet natuurlijk voor iemand, die wordt gebonden door inerte materie. *Sahajiyās* bedriegen anderen en worden zelf bedrogen en beroofd van hun zuivere en natuurlijke liefde voor Kṛṣṇa door te zeggen, dat de aardse vereniging van man en vrouw een natuurlijk en spiritueel *dharma* is.

Deel II

Het bonafide proces: Śrī Sikṣastaka

De bijdrage van
Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura

DE GLORIE VAN ŚRĪLA BHAKTIVINODA ṬHĀK-
ura is zo enorm groot, dat zelfs de schepper van het
universum, Śrī Brahmā, deze met zijn vier monden
niet in zijn geheel kan beschrijven. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura
was een transcendente persoonlijkheid en wij zijn niet
transcendent, dus hoe kunnen we zijn glorie benaderen? Al-
leen een transcendent persoon kan dit ontvouwen.

We hebben van onze Gurudeva en andere Vaiṣṇava's ge-
hoord en we hebben het ook in authentieke boeken gelezen,

dat Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura de titel “Zevende Gosvāmī” is gegeven. Vanaf de tijd van de Zes Gosvāmī’s tot vandaag de dag heeft niemand een dergelijke aanduiding gekregen, maar gedurende zijn gemanifesteerde verblijf in deze wereld (1838-1914) zijn geleerden en toegewijden van zijn glorieuze activiteiten getuige geweest en hebben hem deze titel gegeven. Hij is degene geweest, die de ware principes van het Gauḍīya vaiṣṇavisme opnieuw heeft belicht. Als hij toen niet was verschenen, was deze zuivere leer voor altijd in een oceaan van vergetelheid verloren gegaan.

Dat tijdvak is voor het Gauḍīya vaiṣṇavisme een duistere periode geweest. De *sahajiyās* hadden de gewoonte om hetgeen ze noemden *siddha-praṇālī* te geven, het proces of systeem, dat spirituele perfectie geeft. Ze gaven *siddha-deha* aan jan en alleman zelfs zonder te weten, of hun volgelingen eigenlijk waren toegewijd.

Hun volgelingen kenden geen Gauḍīya Vaiṣṇava filosofie en kenden geen etiketten, wisten niet hoe ze zich moesten gedragen en toch namen ze hun toevlucht tot *sahajiyā-bābājī gurus*, die pretendeerden aan hen hun spirituele gedaante te geven, die bestaat uit eeuwigheid, onpeilbare zegen en onbeperkte kennis.

Ze hadden de leer van Śrī Caitanya Mahāprabhu misverstaan. Hun idee van *siddha-deha* was, dat Gauḍīya *bhajana* betekende naar Vṛndāvana gaan, daar leven en kinderen maken met vrouwen van anderen. Ze dachten, dat ze hiermee *gopīs* waren geworden. “Kom, kom,” zei hun *guru*. “Ik geef jou *siddha-deha* en *siddha-praṇālī*.”

Aan wie pretendeerde hij *siddha-deha* te geven? Zijn leerlingen, die dachten, “Ik ben dit lichaam,” waren totaal onkundig van de leer van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Dergelijke personen wisten niet, dat ze een eeuwig deel en een dienaar van Kṛṣṇa zijn. In werkelijkheid werd hen in plaats van *gopī-bhāva* ‘goopi’ [spreek uit: goepie] *bhāva* gegeven.

Wat zijn goopis? Goopis zijn de liefjes van deze wereld. Ze denken, dat ze een dame moeten vinden om met haar te leven en dan van hun seksleven moeten genieten. Ze denken, dat deze bogus *prema* de filosofie van Śrī Caitanya Mahāprabhu behelst.¹

In naam van Gauḍīya vaiṣṇavisme voerden deze *sahajiyās* Hare Kṛṣṇa *kīrtana* uit, liepen achter het dode lichaam in de processie aan en incasseerden dan grote sommen geld van rijke verwanten van de overledene. In hun zogenaamde *kīrtanas* kwam het woord “Kṛṣṇa” niet duidelijk naar voren; het publiek kon amper het woord “Kṛṣṇa” ontwaren. De zangers zongen “Hare Kṛṣṇa-a-a-a-a” op een gefantaseerde melodie. En het publiek applaudiseerde en riep, “Oh, prachtig, prachtig,” en betaalde hen een paar rupees. Ofschoon die zangers wijn dronken en vlees en vis consumeerden, beeldden ze zich in zich te bewegen binnen de juiste gedragscodes; en ze werden door onintelligente lieden desondanks Vaiṣṇava’s ge-

---

¹ “*Prākṛta-sahajiyās* zijn degenen, die denken, dat het transcendente spel (*aprākṛta-līlā*) van de transcendente Persoonlijkheid Gods *prākṛta* of aards is, zoals de liefdesaffaires van gewone mannen en vrouwen, en dat de *aprākṛta-tattva* (transcendente waarheid) door middel van een materiele praktijk kan worden bereikt” (*Ācārya Kesarī Śrī Śrīmad Bhakti Prāñāna Keśava Gosvāmī – Zijn leven en lessen, Deel Zes*).

noemd. Vanwege deze ontorende vertoningen raakten geleerde en onderlegde personen beschaamd en wilden niets te maken hebben met de woorden “Gauḍīya Vaiṣṇava”.²

Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura was in zijn tijd de eerste persoon, die de feitelijke filosofie van Śrī Caitanya Mahāprabhu aan deze geleerde kringen onderwees. Door zijn predikwerk raakten de mensen op de hoogte met de ware transcendente liefde, *prema-bhakti*.

Zoals Koning Bhagīratha de Ganges Rivier naar de Aarde, naar India bracht, zo heeft Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura de *bhakti-gaṅgā* (de stromende Ganges Rivier van *bhakti*) naar deze wereld gebracht. Door zijn toedoen zijn talloze mensen geïnspireerd geworden om het zuivere Gauḍīya vaiṣṇavisme te volgen. Als hij niet was verschenen, zouden wij ons bij deze missie niet hebben aangesloten. Als Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja niet naar het Westen was gegaan – als hij niet naar Śrī Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura was gegaan en als Śrī Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura niet van Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura was gekomen – wat was jullie lot dan geweest? Jullie grote geluk is, dat jullie afkomstig zijn van Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura, die de hele zuivere doctrines van Śrī Caitanya Mahāprabhu predikte.

Om hen te helpen

Het komt door gebrek aan intelligentie, door onwetendheid, dat deze zogenaamde *bābājīs* op deze manier spreken. Om

---

² Zie Eindnoot 1 aan het eind van dit hoofdstuk.

hen te helpen heeft Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura het hele proces voor het bereiken van spirituele perfectie in zijn laatste literaire werk, *Jaiva-dharma*, uitgelegd. In dat boek heeft hij de kwalificaties duidelijk uiteengezet, die nodig zijn om volkomen spirituele verlichting te bereiken. Hij heeft uitgelegd onder welke omstandigheden de bonafide *guru* aan een gekwalificeerde leerling *siddha-deha* openbaart. En in zijn boek, *Bhajana-rahāsyā*, heeft hij vele diepgaande *siddhāntas* over hetzelfde onderwerp verhelderd. Degenen, die het gebied van *bhakti* willen binnengaan, kunnen de instructies gegeven in *Bhajana-rahāsyā* en *Jaiva-dharma* en al zijn andere boeken proberen te begrijpen en te volgen.

Zoals eerder gezegd schreef Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, dat *bhakti* begint met proberen te dienen en het eerste vers van *Śrī Śikṣāṣṭaka* te realiseren, *ceto-darpaṇa-mārjanam bhāva-mahā-dāvāgni-nirvāpaṇam*. Daarna begrijpen en praktiseren we het twee vers, *nāmnām akāri bahudhā nija-sarvaśaktis*. En daarna het derde, *ṭṛṇād api sunicena taror iva sahiṣṇunā*. Als we daadwerkelijk de eigenschappen aannemen, die daarin worden uiteengezet, kunnen we het vierde vers binnengaan, *na dhanam na janam na sundarim*. Tegen die tijd zijn we onthecht van wereldse verlangens en smaken. Wanneer we nog zuiverder worden, wanneer we altijd chanten en Kṛṣṇa herinneren zonder door obstakels te worden verstoord, kunnen we het vijfde vers binnengaan, *ayī nanda-tanuja kin-karam*.

Binnengaan in dit vijfde vers is het begin van *siddha-deha*. Tegen die tijd realiseren we ons, dat we eeuwige dienaren van Kṛṣṇa zijn in een specifieke relatie. Het vermogen van een

volwassen boom is aanwezig in het zaad van de boom. Met water, lucht en licht ontkiemt het zaad en er komen geleidelijk bladeren, takken, bloemen, *mañjaris* uit en tenslotte manifesteren zich ook vruchten. De hele boom of klimplant is in het zaad aanwezig, maar zijn eigenschappen komen alleen tot wasdom, wanneer lucht, water en zonlicht ermee in aanraking komen. Zo is ook het gehele vermogen van onze eeuwige liefdesgevoelens voor de Ziel van allemaal, Śrī Kṛṣṇa, sluimerend in onze ziel aanwezig, dat alleen ontwaakt door het zuivere proces van *bhakti* aan te nemen.

Het zesde vers van Śrī Śikṣāṣṭaka is als volgt,

*nayanam galad-aśru-dhārayā
vadanam gadgada-ruddhayā girā
pulkair nicitam vapuḥ kadā
tava nāma-graḥaṇe bhaviṣyati*

[O Prabhu, wanneer vullen mijn ogen zich met een vloed van tranen? Wanneer breekt mijn stem? En wanneer gaat het haar op mijn lichaam in extase overeind staan, wanneer ik Jouw heilige naam chant?]

Wanneer een toegewijde zijn *ātmā* realiseert, zijn zuivere ziel, en inziet, dat hij een eeuwige dienaar van Kṛṣṇa is, heeft hij niet langer wereldse gehechtheden. In dit stadium manifesteert de *svarūpa-śakti* als *hlādinī* en *sarvit* genadevol in zijn hart.³

Een van de broers van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura dacht, dat zijn vader, Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, zijn fysieke lichaam was. Hij beschouwde zichzelf in feite als

---

³ Zie Eindnoot 3 aan het eind van Deel I (pag. 30-1).

de zoon van Kedarnātha Daṭṭa (de burgerlijke naam van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura), niet als Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura. Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura daarentegen beschouwde zijn vader als een metgezel van Śrī Kṛṣṇa, Śrīmatī Rādhikā en Śrī Caitanya Mahāprabhu. Hij heeft hem nooit gezien als zijn materiële vader, een persoon van vlees en bloed. Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura volgde het pad van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura. Alles dat zijn vader sprak, aanvaardde hij volkomen en volgde dat.

Ons doel is *siddha-deha*, maar wat is *siddha-deha*? En wat is *siddha-praṇālī* (het proces dat spirituele perfectie schenkt)? Wie is begonnen met de *bābājī* versie van *siddha-deha*, in welk jaar is het begonnen en waar komt het vandaan? Śrīla Sanātana Gosvāmī en Śrīla Rūpa Gosvāmī worden Gosvāmī genoemd, geen Bābājī. Niemand heeft hen de titel Rūpa Bābājī, Sanātana Bābājī, of Śrīla Raghunātha dāsa Bābājī gegeven. In de tijd van Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura heeft niemand hem aangesproken als Viśvanātha Cakravartī Bābājī. In zijn tijd werd het proces van het geven van deze bogus versie van *gopī-bhāva* niet gepraktiseerd. Niemand heeft hen deze *bābājī siddha-praṇālī* gegeven.

Wat is *siddha-praṇālī*? *Siddha-praṇālī* is *Śrī Śikṣāṣṭaka* – vanaf het eerste vers. Om het derde vers te kunnen volgen, dat begint met *trṇād api sunīcena*, dient men dit bewustzijn te hebben, “Ik ben de eeuwige dienaar van Śrī Kṛṣṇa, Śrī Caitanya Mahāprabhu en Śrī Nityānanda Prabhu.” Op dit bewustzijnsniveau raakt de toegewijde onthecht van wereldse attracties en chant en herinnert Kṛṣṇa vierentwintig uur per dag onder leiding van een zeer gekwalificeerde Vaiṣṇava.

*tan-nāma-rūpa-caritādi-sukīrtanānu-
smṛtyoḥ krameṇa rasanā-manasī niyojya
tiṣṭhan vraje tad-anurāgi-janānugāmī
kālaṁ nayed akhilam ity upadeśa-sāram*

Upadeśāmṛta (8)

[Terwijl men in Vraja woont als een volgeling van de eeuwige inwoners van Vraja, die beschikken over de inherent spontane liefde voor Śrī Kṛṣṇa, dient men al zijn tijd te besteden aan achtereenvolgens de tong en de geest bezig te houden met het nauwgezet chanten en herinneren van Kṛṣṇa's namen, gedaante, kwaliteiten, spel en vermaak. Dit is de essentie van alle instructie.]

Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī heeft deze *siddha-praṇālī* in zijn gebed genaamd *Manaḥ-sikṣā* uitgelegd. Alle verzen van dit gebed zijn *praṇālī*, geen kunstmatige denkbeelden.

Waar vandaan en van wie is deze kunstmatige *siddha-deha* afkomstig? Er is geen geschiedenis. Het zit niet in onze cultuur en het is ook niet de leer van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Ware *siddha-deha* en *siddha-praṇālī* manifesteren zich, wanneer we het juiste proces volgen – te beginnen met het nemen van de volkomen toevlucht tot *guru* (*guru-kāraṇa*), hem eren (*guru-bhajana*), hem onder zijn aanwijzingen dienstverlenen (*guru-sevā*) en daarna *bhajana-praṇālī*. Het verschijnt door met zuiverheid het proces aan te nemen van horen, chanten, herinneren van Bhagavān, Zijn lotusvoeten dienen, Hem vereren, Hem gebeden aanbieden, Zijn dienaar worden, Zijn vriend worden en alles aan Hem overgeven. Het komt met,

*sādhū-saṅga, nāma-kīrtana, bhāgavata-śravaṇa
mathurā-vāsa, śrī-mūrtira śraddhāya sevana*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 22.128)

[In associatie van toegewijden dient men de heilige naam van Bhagavān te chanten, *Śrīmad-Bhāgavatam* te horen, in Mathurā te wonen en het Godsbeeld met vertrouwen en eerbied te vereren.]

Als we deze processen volgen, geven Śrī Kṛṣṇa en Śrīmatī Rādhikā op genadevolle wijze onze perfecte gedaante, de gedaante, die geschikt is om Hen te dienen.

Hoe kreeg Śrī Nārada Muni siddha-deha

Śrīmad-Bhāgavatam zegt, dat Nārada Muni zijn *mantra* kreeg van Sanaka, Sanandana, Sanātana en Sanat-kumāra. Later, toen zijn moeder was gestorven, vertrok hij naar een dicht woud. Daar ging hij in een rivier een bad nemen en ging zwijgend in de schaduw van een *banyan*-boom zijn *mantra* zitten chanten en mediteerde in zijn hart op de Superziel. Nadat hij dit een aantal jaren had gedaan, manifesteerde Śrī Viṣṇu Zich een moment in zijn hart en verdween weer.

Zoals eerder gezegd, Nārada weende bitter in afgescheidenheid van Śrī Viṣṇu, toen een stem uit de hemel hem riep, “Nārada, Ik geef jou geen *darśana* meer, zolang jij jou in dit materiële lichaam bevindt. Blijf Mijn naam chanten, blijf aan Me denken en verheerlijk Mijn spel in de hele wereld. Op het

geschikte moment, wanneer de dood verschijnt, zal je jouw voeten op het hoofd van de dood zetten en worden bevrijd.”⁴

Nārada volgde Viṣṇu’s instructie en chantte en herinnerde zich Bhagavān constant, waarbij hij liederen en gedichten zong ter verheerlijking van het spel van Kṛṣṇa begeleid door zijn *vīṇā*. Hij zong bijvoorbeeld *rādhā-ramaṇa haribol*. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura schreeft ook over allerlei spel van Kṛṣṇa en Zijn toegewijden in zijn eigen poëzie en liederen. Hij schreef een lied, dat begint met, “*nārada-muni, bājāya vīṇā, rādhikā-ramaṇa-nāme* – Nārada Muni speelt op zijn *vīṇā* bij het bezingen van de glorie van Rādhā en Kṛṣṇa.”

Hij schreef ook het volgende,

*yaśomatī-nandana, braja-baro-nāgara,
gokula-rañjana kāna
gopī-parāṇa-dhana, mādana-manohara,
kāliya-damana-vidhāna*

[Kṛṣṇa is de geliefde zoon van Moeder Yaśodā, de grootste held van Vraja, de heerlijkheid van Gokula en Hij is Kāna (een koosnaam voor Kṛṣṇa). Hij is de rijkdom van het leven van de *gopīs*, de verleider van zelfs Cupido en de bestraffer van de slang Kāliya.]

Na vele jaren verliet Nārada zijn sterfelijke lichaam. Op dat moment manifesteerde zich zijn *siddha-deha* en in die *siddha-deha* werd hij zo sterk, dat hij overal in het universum en er-

---

⁴ Dit wil zeggen, wanneer Nārada zijn lichaam op het moment van de dood gaat verlaten, hij geen pijn of verdriet zal lijden, zoals gewone geconditioneerde zielen doen. Bovendien zal hij onmiddellijk zijn eeuwige spirituele gedaante krijgen en zijn eeuwige dienst aan Bhagavān binnengaan – Red.

buiten kon rondreizen. In tegenstelling tot Dhruva Mahārāja had Nārada niet de hulp van een vliegtuig nodig om zich naar Vaikuṅṭha te verplaatsen.

We moeten proberen om alle processen, die Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft onderwezen, te kennen.⁵ Dit bepaalde proces wordt gegeven, wanneer de leerling zich in een gevorderd stadium van *bhakti* bevindt: *śravaṇa-daśa* (het stadium van horen), *varaṇa-daśa* (het stadium van dorsten naar spirituele emoties), *smaraṇa-daśa* (het stadium van herinneren van Bhagavān en Zijn intieme metgezellen)⁶, *bhāvāpaṇa-daśa* (het stadium van ononderbroken herinnering en extatisch spirituele gevoelens in *bhāva-bhakti* of *svarūpa-siddhi*) en tenslotte *prema-sampatti-daśa* (het bereiken van het hoogste doel, liefde voor God). *Sampatti-daśa* is de staat, waarin men zijn *siddha-deha* ten volle realiseert (deze staat wordt ook *vastu-siddhi* genoemd, waarin het spirituele lichaam rechtstreekse *darśana* en *sevā* van Bhagavān en Zijn metgezellen krijgt)⁷.

In *śravaṇa-daśa*, het stadium van horen, krijgt men het proces, waarmee men perfectie bereikt, van zijn bonafide *guru* te horen uit vedische geschriften, zoals *Śrīmad-Bhāgavatam*, *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Jaiva-dharma* en de hele filosofie van Śrīla Rūpa Gosvāmī. In *śravaṇa-daśa* zijn veel dingen te leren, zoals naam en identiteit – niet de naam van het materiële lichaam, maar van het transcendente lichaam.

---

⁵ Deze heeft Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura voornamelijk beschreven in *Śrī Harināma-cintāmaṇi* en *Jaiva-dharma*.

⁶ Zie Eindnoot 2 aan het eind van dit hoofdstuk.

⁷ Zie Eindnoot 3 aan het eind van dit hoofdstuk.

De ware *guru* weet dit. Een bogus *guru* weet dit niet, maar schudt deze informatie uit zijn mouw. De bonafide *guru* daarentegen weet alles: jouw naam, jouw relatie met Śrī Kṛṣṇa, Śrīmatī Rādhikā en de *gopīs*, jouw woonplaats – hetzij in Rādhā-kuṇḍa, Jāvaṭa, Nandagaon, of Varṣāṇā – de naam van jouw vader en moeder, jouw dienstverlening en de kenmerken van jouw prachtige gedaante. Dan openbaart hij jouw specifieke dienstverlening aan Rādhā-Kṛṣṇa Yugala en jouw *pālyadāsi-bhāva*, jouw natuur als dienstmeisje van Śrīmatī Rādhikā. Zoals eerder gezegd, er zijn in totaal elf onderdelen van *sidha-praṇālī*.

Smaak voor de naam en genade voor allen

Het onderwijzen van dit proces was het belangrijkste doel van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, die zijn lessen persoonlijk samenvatte in twee zinnen, “*jīva dayā kṛṣṇa-nāma, sarva-dharma-sāra* – Geef alle *jīvas* jouw genade, zie hen als van Śrī Kṛṣṇa en geef je helemaal over aan de Heilige Naam van Śrī Kṛṣṇa. Dit is de essentie van alle religieuze principes.” Dit is tevens de complete strekking van alle lessen van de Veda’s, Vedānta, Upaniṣaden, *Bhāgavad-gītā*, de Purāṇa’s, Śruti’s, Smṛti’s en Pañcarātra.

Er zijn in wezen twee principes: *jīva dayā* en *kṛṣṇa-nāma*. De betekenis van *jīva dayā* is ‘genade aan geconditioneerde zielen’. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft uitgebreid uitgelegd, dat de beste *dayā* of genade is het ombuigen van geconditioneerde zielen van hun wereldse mentaliteit in die van dienstverlening aan Kṛṣṇa. Dit heeft meer waarde dan het

openen van honderdduizend ziekenhuizen en universiteiten en het schenken van honderdduizenden dollars aan liefdadige instellingen. *Jiva-dayā* is de meest bijzondere gift en deze wordt gegeven door de gerealiseerde ziel.

*harer nāma harer nāma harer nāmaiva kevalam
kalau nāsty eva nāsty eva nāsty eva gatir anyathā*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 17.21)

[In dit tijdperk van ruzie en schijnheiligheid is de enige manier om te worden bevrijd het chanten van de heilige naam van God. Er is geen andere manier. Er is geen andere manier. Er is geen andere manier.*]

Jiva dayā kan alleen worden bereikt door het chanten van Kṛṣṇa's heilige naam. Kṛṣṇa's naam is Kṛṣṇa Zelf, maar we kunnen *śuddha-nāma*, de zuivere naam zonder overtredingen en misverstanden van de chanteur alleen chanten in associatie van de bonafide *guru* en bonafide Vaiṣṇava's. Zonder deze associatie kunnen we de zuivere naam niet chanten noch betrokken zijn in *śuddha-bhakti*.

Wat is *śuddha-bhakti* of zuivere toewijding? We kunnen denken, dat *vaidhī-bhakti*, toewijding gedreven door de regulerende principes van de geschriften, *śuddha-bhakti* is, maar dat is het niet en dat wordt het ook nooit. *Śuddha-bhakti* is *rāgānuga-bhakti* of toewijding gedreven door gretigheid om te volgen in het voetspoor van de persoonlijke metgezellen van Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa.⁸ Wanneer de praktijk van *rāgānuga-bhakti* helemaal rijp is, wordt het *rāgātmikā-prema* of liefde voor de metgezellen van Kṛṣṇa in *Vṛndāvana* genoemd. Met

---

⁸ Zie Eindnoot 4 aan het eind van dit hoofdstuk.

andere woorden, wanneer de oprechte toegewijde *rāgātmikā-prema* verlangt, cultiveert hij deze verworvenheid met al zijn zintuigen; dit wordt *rāgānuga* genoemd of toewijding uitgevoerd in het keilzog van de *rāgātmikā-bhaktas*. Wanneer het hart dezelfde gevoelsstemming aanvaardt als die van Śrīla Rūpa Gosvāmī, het gevoel van een *pālya-dāsī* van Śrīmatī Rādhikā, wordt het *rūpānuga-bhakti* genoemd.

Wij, geconditioneerde zielen, zijn geschikt om *pālya-dāsīs*, dienstmeisjes van Śrīmatī Rādhikā te worden. We kunnen niet zoals Lalitā of Viśākhā worden, omdat hun positie als directe geliefden van Kṛṣṇa buiten de grenzen van ons bereik ligt. Wij kunnen alleen Śrīla Rūpa Gosvāmī of Rūpa Mañjarī, Rati Mañjarī, Lavaṅga Mañjarī en alle andere *mañjarīs* volgen. Hetgeen de *sahajiyā bābājīs* roepen, “Oh, je bent Lalitā. Ik ben Lalitā,” is niets anders dan *māyāvāda* filosofie (de leer van illusie en impersonalisme) of monisme – onnatuurlijke imitatie.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft voorspeld, dat in de nabije toekomst vele honderdduizenden westerse toegewijden met *sikhā* en *tulasī-mālā* Indiase toegewijden gaan ontmoeten en samen gaan chanten, “*haribol, haribol,*” “*gaura premānande hari haribol,*” en “*hare kṛṣṇa hare kṛṣṇa kṛṣṇa kṛṣṇa hare hare / hare rāma hare rāma rāma rāma hare hare.*” Dus de zuivere missie van Śrī Caitanya Mahāprabhu zal zich over de hele aardbol verspreiden. Dit idee werd gestart door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura. Hij is de wortel van al ons predikwerk en daarvoor zijn we hem waarlijk alle dank verschuldigd.

Eindnoten

1 Citaat uit Ācārya Kesarī Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – Zijn leven en lessen, Deel Zes:

Na Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura en Baladeva Vidyābhūṣaṇa diende zich een duister tijdperk aan in de Gauḍīya *sampradāya* van Śrīman Mahāprabhu, waarin de stroom van *śrī rūpānuga-bhakti* enigszins werd geschonden. Diverse vormen van speculatieve wanpraktijken en opvattingen tegengesteld aan *suddha-bhakti* lekten de ware begripsvorming binnen. In die tijd werd de situatie dermate catastrofaal, dat het beschaafde deel van de samenleving zelfs de naam Gauḍīya vaiṣṇavisme ging verafschuwen na getuige te zijn geweest van het wangedrag van zijn zogenaamde aanhangers. Op die manier raakte de Gauḍīya Vaiṣṇava *sampradāya* gedistantieerd van de intelligentia en de gerespecteerde leden van de samenleving.

2 Citaat uit Śrī Bhajana-rahāsyā, Hoofdstuk 6, Tekst 7:

Omdat meditatieve herinnering (*smaraṇa*) in spontane toewijding (*rāgānuga-bhakti*) overheerst, maken sommige personen, die nog *anarthas* hebben en wier hart ware gehechtheid aan Kṛṣṇa nog niet is verschenen, een bedriegelijk toneel van solitaire *bhajana* en terwijl ze zichzelf beschouwen als *rāgānuga* toegewijden, praktiseren ze hetgeen ze *aṣṭa-kāliya-līlā-smaraṇa* noemen. *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* (1.2.101) citeert uit de *āgama-sāstras* echter het volgende,

*śruti-smṛti-purūṇādi-
pañcarātra-vidhiṃ vinā
aikāntikī harer bhakti
utpātayaiva kalpate*

Als iemand de regulerende principes genoemd in de Śruti, Smṛti, Purāṇa's en de *Nārada-pañcarātra* overschreidt, wordt groot wantrouwen gewekt, zelfs al kan hij zich bezighouden met eenpuntige toewijding aan Hari.

3 Citaat uit Śrī Harināma-cintāmaṇi, Hoofdstuk 15:

Als een *sādhaka* (toegewijde), die over Śrī Kṛṣṇa's spel heeft gehoord, tot de echtelijke smaak wordt aangetrokken, dient hij nadere instructie over *rasa* te nemen van een gerealiseerde, heilige geestelijk leermeester. Dit wordt het stadium van horen of *śravaṇa-daśa* genoemd. Als de *sādhaka* de echtelijke smaak gretig aanvaardt, neemt *varaṇa-daśa* een aanvang. Door herinnering aan de gevoelens van *rasa* verlangt hij er vervolgens naar om ze te praktiseren; dan bereikt hij het derde stadium, *smaraṇa-daśa*. Wanneer hij in staat is om deze gevoelens van *rasa* op perfecte wijze op te roepen, bereikt hij *āpana-daśa*, of *prāpti-daśa*. Wanneer hij zich tenslotte kan afscheiden van al zijn tijdelijke, materiële aanduidingen en stevig is verankerd in die oorspronkelijke, spirituele identiteit, waarnaar hij verlangt, heeft hij *sampatti-daśa* bereikt – het erfdeel van zijn spirituele identiteit.

4 Passage uit een lezing door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja over Śrīmad-Bhāgavatam 1.2.33 gesproken in Vṛndāvana op 12 november 1972:

Je moet dus de bedekking weghalen. Je moet ont-dekken. Dat ontdekkingsproces is toegewijde dienstverlening. Hoe meer je je bezighoudt met toegewijde dienst, hoe zuiverder of onbedekter jouw zintuigen worden. En wanneer ze helemaal zonder bedekking zijn, zonder enige aanduiding, ben je in staat Kṛṣṇa te dienen. Dit is leerperiode. *Vaidhī-bhakti* (toewijding gedreven door de regulerende principes van de geschriften).

Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.149 stelt,

De oorspronkelijke inwoners van Vṛndāvana worden spontaan tot Kṛṣṇa aangetrokken in toegewijde dienst. Niets kan worden vergeleken met dergelijke spontane toegewijde dienst, die *rāgātmikā-bhakti* wordt genoemd. Als een toegewijde in het voetspoor van de toegewijden van Vṛndāvana volgt, wordt zijn toegewijde dienst *rāgānuga-bhakti* genoemd.

Deel III

De Sahajīya Babajis

Geen Guru-paramparā,
geen schriftuurlijke referentie

IK BIED MIJN VELE HONDERDDUIZENDEN *daṇḍavat praṇāmas*, mijn nederige eerbetuigingen, aan de lotusvoeten van mijn *gurudeva*, *nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja*. Ik bied ook mijn honderdduizenden *daṇḍavat praṇāmas* aan de lotusvoeten van mijn *sikṣā-guru*, *Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja*, die in een hele korte tijd de missie van zuivere *bhakti* in de wereld heeft gepredikt. Door zijn genade kunnen we *Śrī Śrī Rādhā* en *Kṛṣṇa* en *Śrī Caitanya Mahāprabhu* en Zijn lessen leren kennen.

Sommige *bābājīs* in Vraja-Vṛndāvana beweren, dat Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja en andere bonafide discipelen van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura geen *guru-paramparā*, disciplinaire opvolging van bonafide *gurus*, hebben. Deze dwaze en zwakke figuren, die niets weten van *sāstra* (vedische geschriften), bevinden zich op deze manier in een illusie.

[Onze hele *paramparā* is op deze wereld neergedaald uit Goloka Vṛndāvana en Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura was een van de meest vooraanstaande *ācāryas*. Als hij niet was gekomen, zou alles zijn getransformeerd in *sahajiyāisme* – waarin alle filosofie *asat-sampradāya* is en dat zich buiten de *paramparā* lijn van filosofie, spirituele sentimenten en gedragscodes bevindt.

Iemand die zijn *gurudeva* niet dient, die geen sterk vertrouwen heeft in zijn *gurudeva* en die de gedachtenlijn van zijn *gurudeva* niet volgt, moet een *sahajiyā* zijn. Dit is hetgeen tegenwoordig plaatsvindt. Wij zijn aan het prediken en daardoor worden de *sahajiyās* enigszins afgeremd, maar ik weet niet, wat er gaat gebeuren, nadat ik deze wereld heb verlaten. Er zit een zeer gevaarlijk stadium aan te komen.

Veel ISKCON toegewijden hebben Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, hun *gurudeva*, Śrīla Prabhupāda, verlaten en zijn naar Rādhā-kuṇḍa vertrokken. Ze wilden het dagelijkse vierentwintig uur durende amoureuze spel van Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa (*aṣṭa-kālīya-līlā*) als goopis herinneren – niet als *go-*

pīs, maar als goopīs – en vanwege deze overtreding zijn ze naar de hel gegaan.]¹

Een persoonlijkheid, die de missie van Caitanya Mahāprabhu in een korte tijd naar de wereld kan brengen, die kan vertalen en commentaren op authentieke boeken kan schrijven, zoals *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, iemand die boeken kan publiceren en *Śrīmad-Bhāgavatam* en de boeken van Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Jīva Gosvāmī kan uitleggen – kan zo iemand een gewoon persoon zijn? Hij bevond zich wel zeker in de lijn van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī, Śrīla Rūpa Gosvāmī, Svarūpa Dāmodara, Rāmānanda Rāya en Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Niemand kan ons vertellen, waar de *guru-paramparā* van de *bābājīs* vandaan is gekomen en eigenlijk hebben ze geen *guru-paramparā*. Dit is de reden, waarom ze tegen ware Vaiṣṇava's in de *guru-paramparā* heiligschennis plegen. Het woord “*bā-bājī*” wordt in geen enkel geschrift aangetroffen.² Noch vedi-

---

¹ Deze bijschrijving is een citaat van de ochtendlezing van Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja gesproken in Olpe, Duitsland, op 21 februari 2003.

² Het woord “*bābājī*” is een homoniem, omdat het huidige gebruik van *bābājī*, waar hier naar wordt verwezen, een andere betekenis heeft dan die in de ware zin van het woord *bābājī*. Śrīla Gurudeva, Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja, vertelt elders in dit boek, dat in de klassieke Indiase cultuur het woord *bābājī* werd gebruikt als respectvolle aanspreektitel voor een heilig persoon. Voorbeelden hiervan zijn Śrīla Gaura Kīśora dāsa Bābājī Mahārāja en Śrīla Jagannātha dāsa Bābājī Mahārāja. In *Jaiva-dharma* lezen we over de Gauḍīya Vaiṣṇava *gurus*, Prema dāsa Bābājī en Raghunātha dāsa Bābājī. Dorpsbewoners van Vṛndāvana spraken over Śrīla Sanātana Gosvāmī als *bara-bābā*,

sche geschriften, zoals *Bhāgavad-gītā*, de Purāṇa's, Upaniṣaden, Vedānta, Baladeva Vidyābhūṣaṇa's *Govinda-bhāṣya*, noch de boeken van grote *ācāryas*, zoals Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura en Śrīla Narottama Ṭhākura spreken van het woord *bābājī*. Anderzijds komen we wel de woorden "verzakende levensorde" en "*sannyāsa*" tegen. *Bhāgavad-gītā* legt de kwalificatie van de ware *sannyāsī* uit en de Veda's en *Śrīmad-Bhāgavatam* bespreken de geschiedenis van *tridaṇḍī sannyāsa*. In de Upaniṣaden is de methode duidelijk aangegeven, waarmee een persoon de wereldverzakende levensorde, *sannyāsa*, kan nemen door saffrane kleding, *daṇḍa* (de staf gedragen door *sannyāsīs*) en *ḍor-kaupīnā*³ aan te nemen; één van de Upaniṣaden is *Sannyāsa Upaniṣad* genoemd.⁴

In geen van deze vedische geschriften is sprake van *bābājīs*. Śrī Caitanya Mahāprabhu was geen *bābājī*, noch waren Madhvācārya en Rāmānuja *bābājīs*. Īśvara Purīpāda en Mādhaven-

---

[vervolg voetnoot 2] "oudere *sādhu*" en spraken over Śrīla Rūpa Gosvāmī als *choṭa-bāba*, "jongere *sādhu*". Bābā is ook een aanspreektitel voor "Vader", zoals voor Śrī Kṛṣṇa's eigen vader, Nanda Bābā.

Als Śrīla *Gurudeva* zegt, "Het woord *bābājī* wordt in geen enkel geschrift aangetroffen," wijst hij op de soort *bābājī*, die zich inbeeldt, dat hij een geperfectioneerde toegewijde is en diezelfde "perfectie" aan zijn ongekwalificeerde leerling kan geven door middel van een uitgedokterd proces van *mantra* en *bābājī* inwijding.

Er zijn tegenwoordig ook *māyāvādī gurus*, die zich *bābā* noemen en verklaren, dat ze God zijn en dat wij allemaal God zijn. De lezer zal aan de hand van de context kunnen begrijpen, welk type *bābājī* Śrīla *Gurudeva* bedoelt -Red.

³ *Ḍor* en *kaupīna* zijn twee kledingstukken, die wijzen op de verzaking van materiële lustbevrediging.

⁴ Zie Eindnoot 1 aan het eind van dit hoofdstuk.

dra Purī waren geen *bābājīs*; zij waren *sannyāsīs* en na hen waren Śrīla Sanātana Gosvāmī, Svarūpa Dāmodara en Rāmānanda Rāya ook geen *bābājīs*.

Heeft Śrīla Rūpa Gosvāmī van iemand een *bābājī* inwijding gekregen? Heeft hij *ḍor-kaupīna* initiatie genomen?⁵ Er staat nergens geschreven, dat hij dat heeft gedaan.⁶ Hij droeg gewoon een witte doek.

Jīva Gosvāmī was Jīva Gosvāmī, niet Jīva Bābājī. Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī behield de naam van zijn *grhastha āsrama* en Śyāmānanda prabhu, Narottama Ṭhākura en Śrīnivāsa Ācārya waren ook geen *bābājīs*. Ze bevonden zich niet in die lijn van goedkope *bhakti*, “Jij bent die-en-die goopi.”⁷ Zo was ook Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura geen *bābājī*; hij behield de aanduiding van *grhastha* (gezinshoofd) Vaiṣṇava *brāhmaṇa* (priester of leraar van goddelijke kennis).⁸ En verder was zijn leerling, Baladeva Vidyābhūṣaṇa, ook geen *bābājī*.

In feite werd het woord *bābājī* in een gepaste context voor oudere personen in dorpen gebruikt. Bijvoorbeeld, iemand kon tegen Sanātana Gosvāmī zeggen, “O, *bara* (oude) *bābājī*.”

---

⁵ Rūpa Gosvāmī heeft deze dracht zelf aangenomen –Red.

⁶ Zie Eindnoot 2 aan het eind van dit hoofdstuk.

⁷ Zie pagina 35 voor een verklaring van het woord “goopi”.

⁸ Toen hij het huis verliet en de wereld ging verzaken, was hij ook bekend als Śrī Hari-ballabha dāsa –Red.

Mahāprabhu's Guru-paramparā

Toen Śrī Caitanya Mahāprabhu in Vārāṇasī, Kāśī, woonde, kwam Śrīla Sanātana Gosvāmī Hem voor de eerste keer een bezoek brengen – met een lange baard en in vuile kleren, alsof hij een mohammedaanse bedelaar was. En toch, toen Caitanya Mahāprabhu hem zag, rende Hij meteen naar hem toe en omhelsde hem. Daarna zei Hij tegen Sanātana Gosvāmī een bad in de Ganges te nemen en zich te scheren. De metgezel van Mahāprabhu, Tapāna Miśra, kwam er snel naartoe en wilde Sanātana Gosvāmī nieuwe kleding geven, maar Sanātana Gosvāmī weigerde dat en zei, “Als je me kleding wilt geven, geef me dan jouw oude *dhotī*.” Van deze oude *dhotī* doek maakte Sanātana Gosvāmī zijn bovenkleed en de *ḍor-kaupīna* van de *sannyāsīs*. Hiervoor werd geen vuuroffer of vedisch ritueel uitgevoerd en Caitanya Mahāprabhu gaf hem hiervoor ook geen *mantra*.⁹

Toen Sanātana Gosvāmī Caitanya Mahāprabhu gekleed zag gaan in de saffrane dracht van een *sannyāsī*, overwoog hij, “Ik moet nederig zijn. Ik ga niet dezelfde kleur kleding dragen als Caitanya Mahāprabhu.” Hij had grote eerbied voor dat *sannyāsī* kleed met *daṇḍa* en omdat hij een nederig persoon was, droeg hij alleen een heel klein stuk witte stof met de bedoeling zijn lichamelijke behoeften te minimaliseren. Hij wilde geen lange *dhotī* en *kurtā* volgens de mode dragen. Hij droeg alleen hetgeen hij minimaal nodig had.¹⁰

---

⁹ Zie Eindnoot 3 aan het eind van dit hoofdstuk.

¹⁰ Zie Eindnoot 4 aan het eind van dit hoofdstuk.

Kwalificaties van Guru en discipel

Nergens staat geschreven, dat Caitanya Mahāprabhu “goopi-*bhāva*” heeft gegeven en Jan en alleman vertelde, “Nu ben je een goopi en Ik geef jou nu de elf soorten stemmingen van jouw identiteit. Jouw naam is Lalitā, jouw geboorteplaats is Varṣāṇa, je bent getrouwd met die-en-die *gopa*, jouw kleding is dat-en-dat en vanaf vandaag ben je een *pālyā-dāsi*.” Dit heeft Hij nooit gedaan.

Kan iemand, die zich eenvoudig bezighoudt met de dierlijke neigingen van eten, slapen, seks en vechten en zich heeft overgegeven aan de drieënheden van wijn, vrouwen en rijkdom, *gopi-bhāva* worden gegeven? Deze *sahajiyā* is de bron van alle kwaad.

Gauḍīya vaiṣṇavisme begint bij de bron: van Brahmā en loopt naar Nārada, Vyāsa, Śukadeva Gosvāmī, Madhvācārya en zijn *paramparā* of disciplinaire opvolging en dan naar Madhavendra Purī, Īśvara Purī, Caitanya Mahāprabhu, Rūpa-Sanātana, Jīva, Raghunātha, Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī, Narottama Thakura en Śyāmānanda en daarna naar Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura. Dit is de lijn van onze Gauḍīya *guru-paramparā*.

Sommigen dagen Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura uit en vragen, “Wie was zijn *guru*?” Hij heeft Vipinā Bihārī Gosvāmī als zijn *dikṣā-guru*, initiërend geestelijk leermeester, aanvaard in de lijn van *pañcarātrika guru-paramparā*¹¹ en hij heeft in zijn commentaar op *Śrī Caitanya-caritāmṛta* geschreven, dat zijn

---

¹¹ De disciplinaire lijn gebaseerd op het ontvangen van formele *mantras* – Red.

*sikṣā-bhāgavata-paramparā*¹² *guru*, zijn instructiegevend geestelijk leermeester, Jagannātha dāsa Bābāji Maharja was. *Śikṣā-guru* is niet minder dan *dikṣā-guru* en soms is hij meer dan *dikṣā-guru*. Bijvoorbeeld, we aanvaarden Caitanya Mahāprabhu, Rādhā-Kṛṣṇa en Rūpa Gosvāmī als onze *sikṣā-gurus*, zoals Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī de Zes Gosvāmī's als zijn *sikṣā-gurus* had aanvaard,

śrī-rūpa, sanātana, bhaṭṭa-raghunātha
śrī-jīva, gopāla-bhaṭṭa, dāsa-raghunātha
ei chāyā guru – sikṣā-guru ye āmāra
tāṇ' -sabāra pāda-padme koṭi namaskāra

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.36-7)

[Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Sanātana Gosvāmī, Śrī Bhaṭṭa Raghunātha, Śrīla Jīva Gosvāmī, Śrī Gopāla Bhaṭṭa Gosvāmī en Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī zijn mijn zes instructiegevend geestelijk leermeester en daarom bied ik miljoenen eerbiedige eerbetuigingen aan hun lotusvoeten.]

Er hoeft in dit verband geen twijfel te bestaan, dat de *sikṣā-guru* soms superieur aan de *dikṣā-guru* kan zijn. Bijvoorbeeld, ik heb zoveel vertrouwen in mijn *gurudeva*, maar ik weet, dat Rūpa Gosvāmī *guru* is van mijn *gurudeva*. En hoewel Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura onze *jagad-guru* is, beschouwde hij Rūpa Gosvāmī en Śrīmatī Rādhikā als zijn *sikṣā-gurus*.

Śrī Bilvamaṅgala Ṭhākura heeft in zijn boek, *Kṛṣṇa-karṇāmṛta* gebeden,

¹² De opvolging van bonafide *gurus* gebaseerd op het ontvangen en volgen van transcendente instructies van hun voorgangers –Red.

*cintāmaṇir jayati somagirir gurur me
sikṣā-guruś ca bhagavān sikhi-piñcha-mauliḥ
yat-pāda-kalpataru-pallava-śekhareṣu
lilā-vayaṁvara-rasaṁ labhate jayaśriḥ*

[Alle eer aan Cintāmaṇi en mijn initiërend geestelijk leermeester, Somagiri. Alle eer aan mijn instructiegevend geestelijk leermeester, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, die pauwenooveren in Zijn kroon draagt. In de schaduw van Zijn lotusvoeten, die als wensbomen zijn, geniet Jayaśrī (Rādhārāṇi) van de transcendente smaak van een eeuwige metgezel.]

Bilvamaṅgala Ṭhākura zegt hier, dat zijn *sikṣā-guru* Kṛṣṇa Nanda-nandana Zelf is met pauwenveren in Zijn tulband en een fluit aan Zijn lippen. Bilvamaṅgala Ṭhākura's *dikṣā-guru* was Somagiri, maar hij gaf een grotere voorkeur aan zijn *sikṣā-guru*, Śrī Kṛṣṇa. Hij had vertrouwen in zijn *dikṣā-guru*, maar hij eerbiedigde tegelijkertijd zijn *sikṣā-guru* als superieur. Deze waarheden mogen we niet over het hoofd zien.

Weten jullie wie de *guru* van Śrīla Haridāsa Ṭhākura was? Wanneer Brahmā en Prahlāda Mahārāja een combinatie aangaan in de gedaante van de metgezel (Śrīla Haridāsa Thakura) van Caitanya Mahāprabhu, heeft hij geen formele inwijding nodig. Weten jullie wie de *guru* van Svarūpa Dāmodara en Srīvāsa Paṇḍita was? Śrīvāsa Paṇḍita is Nārada Ṛṣi en Murāri Gupta is Hanumān. Ze waren misschien door iemand anders geïnitieerd, maar Caitanya Mahāprabhu heeft hen allemaal als van Zichzelf aanvaard. En hoewel wij niet kunnen weten, wie hun *guru* is, aanvaardden wij hen ook als bonafide.

En zo hoeven we ook niet te twijfelen aan Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja door te denken, dat hij geen *guru*-

paramparā heeft. Zijn *dikṣā-guru* was Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura Prabhupāda. Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura's *dikṣā-guru* was Śrīla Gaura Kīśora dāsa Bābājī Mahārāja en zijn *sikṣā-guru* was Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura. Hij heeft Śrīla Gaura Kīśora dāsa Bābājī Mahārāja als zijn *dikṣā-guru* aanvaard, die niet alleen een zuivere Vaiṣṇava was, maar een *mahā-bhāgavata*, de grootste onder zuivere toegewijden, en hij heeft van hem zoveel instructie over *bhajana* gekregen. Tegelijkertijd kreeg hij de meeste kennis over *bhajana* van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura evenals zijn ideeën voor het vestigen en verspreiden van de principes van zuivere *bhakti* in deze wereld.

Pañcarātrika Guru-paramparā en Bhāgavata-paramparā

Zonder *bhāgavata-paramparā*¹³ is *guru-paramparā*¹⁴ nergens.¹⁵ Wat betreft Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, zelfs al zou hij geen *dikṣā-guru* hebben gehad, zoals het geval was met Śrīla Hari-dāsa Ṭhākura, is hij toch een zuivere Vaiṣṇava. Hij heeft echter wel een *dikṣā-guru* gehad.

---

¹³ *Bhāgavata-paramparā* – De disciplinaire opvolging van *mahā-bhāgavata gurus*, waarin de discipel de gemoedsgesteldheid en *siddhānta* van zijn *guru* aanvaardt ongeacht formele initiatie – Red.

¹⁴ *Guru-paramparā* – De disciplinaire opvolging van *gurus*, die al of niet *mahā-bhāgavatas* kunnen zijn, waarin men formele initiatie aanvaardt – Red.

¹⁵ Zie Eindnoot 5 aan het eind van dit hoofdstuk.

We hoeven er niet aan te twijfelen, dat hij zich in *paramparā* heeft bevonden, terwijl degene, die hieraan twijfelt, alle *bhakti*, die hij heeft, kwijtraakt en naar de hel gaat. Dit is de aard van jaloerse *bābājis*. Ofschoon ze niet kunnen zeggen, waar hun eigen *paramparā* is begonnen, beweren ze zonder moeite, “Gauḍīya Vaiṣṇava’s hebben geen *paramparā*.” Bovendien zijn ze bogus figuren, die slingerend als de klepel van een klok (omdat ze heen en weer lopen tusen verzaking en materiële lustbevrediging) zijn afgewezen door Gauḍīya Vaiṣṇava’s, omdat ze perverse lamstralen zijn met een overvloed aan wellust, die deze soort *bābājis* zijn geworden.

Wees zeer sterk in de juiste opvatting – Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrīla Prabhupāda, Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, en wij ook – we willen het ontlopen van regels en regulerende principes en het houden van *bābāji-veśa* door deze zogenaamde *bābājis* niet bekritisieren. Hetgeen we wel bekritisieren is hun mentaliteit. Bhaktivinoda Ṭhākura heeft niet hun dracht van *ḍor-paupīna* bekritiseerd en zelfs niet, dat ze onrechtmatig beweren, “Wij volgen de *de gopīs*.”

Wij – Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura Prabhupāda, Śrīla Rūpa Gosvāmī en alle andere bonafide *ācāryas* – hebben wel kritiek gegeven op het feit, dat een nieuwkomer, die amper weet wat *sāstra* (vedische geschriften) of *siddhānta* is, die met zijn vrouw overhoop ligt, of wiens vrouw van hem is weggelopen en nu niet meer in zijn levensonderhoud kan voorzien, naar deze *bābājis* gaat en denkt, “Als ik *bābāji-veśa* neem, is alles opgelost. Ik kan er ook twee, drie, vier of vijf weduwen op na houden; geen pro-

bleem. Dan ben ik voorzien van alle noodzakelijke attributen voor het wereldse leven.”¹⁶

Ze vertonen geen symptomen van verzaking en ze zijn extreem onwetend van de gevestigde waarheid. Ze weten niet wat *bhakti* is, wat *bhakti-rasa* is en zelfs niet wie Kṛṣṇa is en wie de *gopīs* zijn. Ze zitten vol afgunst en bewegen zich altijd in het gezelschap van levensgenieters. Als ze iemand in Rādhā-kunḍa of Vṛndāvana zien, die ontvankelijk is, pakken ze desondanks vijftientwintig *paisā* van hem aan en denken, dat ze daarmee een *guru-paramparā* opzetten. Een dergelijke zogenaamde *guru* doet dit spoorslags, zonder uitstel, omdat hij denkt, dat mensen in onwetendheid anders naar een andere *bābājī* lopen om zijn leerling te worden. Daarom laat hij hen meteen hun haar scheren; geeft hen meteen *ḍor* en *kaupīna* en geeft meteen een zogenaamd *gopī*-gevoel, “Jij bent Lalitā,” en “Jij bent Rūpa Mañjarī,” of “Jij bent die-en-die Mañjarī.”

Zoals eerder gezegd is de juiste methode om als kandidaat te proberen eerst alle regels en regulerende principes van de *grhastha-āśrama* (gezinsleven) te gehoorzamen. Dan raakt hij onthecht van wereldse aangelegenheden en in de associatie van Vaiṣṇava *sādhus* komt hij naar *śraddhā*, krijgt meer *sādhu-saṅga* en gaat dan op de juiste wijze inzien, wat de noodzaak van *sad-guru* is. Dan gaat hij op zoek naar een gekwalificeerde *guru*. Hij neemt initiatie van hem en krijgt van hem lessen en instructies. Hij gaat zich bezighouden met *viśrambheṇa guroḥ sevā* door hem te dienen met intimiteit en gene-

---

¹⁶ Zie Eindnoot 6 aan het eind van dit hoofdstuk.

genheid. Hij gaat op een mooie wijze aan *gurudeva* als vriend dienstverleners.

Hij gaat zich helemaal aan *gurudeva* overgeven en na vele dagen of vele jaren wordt hij gekwalificeerd in alle vormen van fundamentele en verheven *bhakti-siddhānta*, beproefde waarheden. Hij leert *Bhakti-sandarbha* en de hele *Śrīmad-Bhāgavatam* kennen en dan wordt hij gekwalificeerd om naar het stadum van *niṣṭhā* te komen. Nadat hij zijn cursus *niṣṭhā* heeft afgerond, komt *ruci* automatisch en van nature. *Ruci* manifesteert zich voor *bhajana* – chanten en herinneren – en bestaat uit twee soorten.¹⁷ Dan komt *āsakti* en dat bestaat ook uit twee soorten. Eerst manifesteert het zich als *āsakti* voor chanten en herinneren en dan richt *āsakti* zich op Rādhā-Kṛṣṇa en Caitanya Mahāprabhu persoonlijk.

Tegen die tijd is de candidaat gekwalificeerd om *ḍor-kaupīna* en de *ekādaśa bhāvas* (elf gevoelsstaten) te nemen en in dat stadium gaat *śrī guru* hem helpen met de manifestatie van zijn extatisch spirituele gedaante; precies in dat stadium, niet eerder. In dat stadium vertelt de bonafide *guru* zijn gekwalificeerde discipel, “Je bent die-en-die en jouw *siddha* naam is dat-en-dat.” Hij doet niets uiterlijk, dat wil zeggen, hij wijzigt niet de *veśa* (dracht) van de discipel of zijn *āśrama* (een van de vier levensfasen).

Svarūpa Dāmodara en Caitanya Mahāprabhu vertelden alle filosofische waarheden met betrekking tot *bhakti* aan Raghunātha dāsa, toen hij naar hen toekwam, en op die manier werd hij niet alleen geleerd, maar raakte hij ook onthecht. Hij was

---

¹⁷ Zie Eindnoot 7 aan het eind van dit hoofdstuk.

zodanig in verzaking, dat hij de oude, rottende voedselrestanten van Śrī Jagannātha at, die zelfs de koeien lieten liggen. Laten we op deze wijze gekwalificeerd worden en dan zijn we pas klaar voor de elf soorten gevoelsgesteldheden. En dan kunnen we in onze *siddha-deha* vierentwintig uur per dag aan Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa dienstverlenen. Dit is de ware methode; dit is *siddha-praṇālī*.

Een bogus *sahajiyā guru* daarentegen vertelt zonder onderscheid tegen zijn discipel, “Je bent de dochter van Vṛṣabhānu Mahārāja en je bent in Jāvaṭa getrouwd. Jouw woonplaats is Rādhā-kuṇḍa, je bent mooier dan Mohinī en je hebt een gouden lichaamskleur.” Op die manier inspireert hij die discipel om zijn grote baard af te scheren en een neusring, een vlecht, vrouwensieraden en enkelbellen te dragen. In die vermomming maakt die discipel kinderen bij vele vrouwen.

Als men uiterlijk de kenmerken van een man heeft en in het hart het gevoel van een man heeft, maar men verbergt dit en gaat zich als vrouw kleden en socialiseert met vrouwen, wat gebeurt er dan? Hij vervalt steeds verder in de diepten van zedenbederf en immoraliteit en moet naar de hel gaan, waar hij reeds naar onderweg is.¹⁸ Dergelijke discipelen denken, dat ze *siddha-praṇālī* hebben genomen. Hun systeem is geen *siddha-praṇālī* – *siddha* betekent “perfect” en *praṇālī* betekent “proces” of “systeem” – maar ze hebben *asiddha-praṇālī* genomen, het proces van imperfectie.

In ons huidige stadium zullen we al onze *anarthas*, onzuivere gedachten en gewoonten en onze *aparādhas* of overtredin-

---

¹⁸ Zie Eindnoot 8 aan het eind van dit hoofdstuk.

gen moeten herinneren. We hebben allemaal een constitutioneel spirituele gedaante, maar deze wordt verborgen gehouden in onze grove en subtiel materiële lichamen onder invloed van het begoochelend materiële vermogen van Śrī Kṛṣṇa, genaamd *māyā*. Het is er wel, maar wie is gekwalificeerd om het te realiseren? Hebben de *bābājīs* ooit een boek geschreven over de methode om gekwalificeerd te worden voor het realiseren van hun spirituele gedaante? Nooit. Ze kennen in feite geen enkele filosofie.

Onze Guru Mahārāja was eens in Vṛndāvana om met ongeveer vierhonderd pelgrims Vraja-maṇḍala *parikramā* (rondgang om het heilige land van Vraja) te lopen. Hij heeft daar vele *bābājīs* uitgenodigd en honderden kwamen daar bij elkaar. Guru Mahārāja vroeg de *sahajiyā bābājīs*, “Wat is het doel van jullie *sādhana* (spirituele praktijk) en *bhajana*?” Ze antwoordden, “We willen bevrijd worden, we willen opgaan in *brahma* (de onpersoonlijke Absolute Waarheid); we willen Brahman worden.” Ze waren niet op de hoogte van het feit, dat dit *māyāvāda* filosofie is, de doctrine van illusie en impersonalisme, dat het omgekeerde is van *bhakti*. Toen Guru Mahārāja dit hoorde, werd hij zowel bedroefd als witheet van woede en hij ging al hun argumenten verslaan.

We moeten weten, dat onze *guru-paramparā* bonafide is. Ga niet met deze *bābājīs* associëren, tenzij je zo sterk bent als wij. Ik ging tijdens *parikramā* naar Rādhā-kuṇḍa om hen uit te dagen, “Als jullie zo geleerd zijn, als jullie iets weten over filosofische conclusies van *sāstra*, kom dan naar me toe en bespreek deze onderwerpen met me. Als jullie mij verslaan, word ik *bābājī* en ben ik jullie discipel; anders moeten jullie

mijn discipel worden.” Niemand kwam opdagen om mijn uitdaging aan te nemen.

Hebben jullie *Jaiva-dharma* gelezen? Probeer het zorgvuldig te lezen. We lezen daar over twee personen, Vijaya Kumāra en Vrajanātha. Eerst hadden deze toegewijden in Māyāpura Premadāsa Bābājī als hun *guru* aanvaard, van wie ze de vierenzestig vormen van *bhakti* hadden geleerd. Toen ze deskundig waren geworden, stuurde hun *guru* hen naar Jagannātha Purī om Gopāla Guru Gosvāmī te ontmoeten. Van *Guru Gosvāmī* hebben ze toen het verschil tussen *bhakti* en *bhakti-rasa* geleerd en hoe *bhakti* kan veranderen in *bhakti-rasa*.¹⁹ Ze leerden diepgaand over de identiteit van Kṛṣṇa, Śrīmatī Rādhikā en de *gopīs*. Niet eerder dan pas hierna heeft Gopāla Guru Gosvāmī hen de *ekādaśa* (elf) stemmingen en *ḍor-kaupīna* gegeven. Dit is het proces van *siddha-praṇālī*.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura onderwijst, dat een *guru* in overweging dient te nemen, aan wie hij *bābājī-veśa* gaat geven; of dergelijke personen al of niet de aantrekkingskracht van geld hebben opgegeven. Hij overweegt of ze hun gehechtheid aan de tong hebben opgegeven in de vorm van het roken van *bīḍīs*, sigaretten, wijn, *gāñjā* (marihuana), *gāñjā-bhāṅga* (een drank gemaakt van marihuana) en andere ver-

---

¹⁹ Het hele proces van *bhakti* omvat de beginstadia tot en met de meest gevorderde stadia. *Bhakti-rasa* wordt omschreven als de smaak van de bepaalde relatie, die men met Kṛṣṇa heeft. Het heeft alleen plaats, wanneer het permanente gevoel van de toegewijde, of *sthāyibhāva*, zich in de juiste verhouding vermengt met de juiste ingrediënten – *vibhāva*, *anubhāva*, *sāttvika-bhāva* en *sañcāri-bhāva* – om de toegewijde de smaak van zijn rechtstreekse dienstverlening aan Kṛṣṇa te geven –Red.

dovende middelen, omdat deze onaanraakbare substanties hen zeker naar gedegradeerde, lagere gebieden leiden, dus naar de hel. Sommige Indiase *yogīs* denken, dat hun spirituele leven en *yoga* praktijk wordt geholpen door het innemen van *gāñjā-bhāṅga*. Ze denken, “Nu zijn we verzonken in *kṛṣṇa-prema*.” Ze zijn zo dom, dat ze zich niet kunnen voorstellen, dat ze er zo gek van worden als honden en varkens.

Deze afkeurenswaardige zaken worden vervloekt in de boeken van Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Jīva Gosvāmī, in *Śrī Caitanya-caritāmṛta* en in *Śrīmad-Bhāgavatam*.

sūta uvāca
abhyarthitas tadā tasmai
sthānāni kalaye dadau
dyūtaṁ pānaṁ striyaḥ sūnā
yatrādharmaś catur-vidhaḥ

Śrīmad-Bhāgavatam (1.17.38)

[Sūta Gosvāmī zei: “Mahārāja Parīkṣit, die door de persoonlijkheid van Kali erom werd verzocht, gaf hem toestemming in plaatsen te wonen, waar activiteiten als gokken, drinken, prostitutie en het slachten van dieren werden uitgevoerd.”*]

Het vermijden van deze fundamenteel verboden activiteiten is op zichzelf geen *bhakti*, maar het brengt ons tot de deur van *bhakti*. *Dyūtaṁ* betekent “gokken”, *pānaṁ* betekent “bedwelming in de vorm van sigaretten, *bīḍīs*, tabak, de *masālā* van tabak en marihuana,” die allemaal in een dag of twee of drie lust met zich meebrengen. De intelligentie van personen, die deze intoxicatie tot zich nemen, verdwijnt en ze verlaten het pad van *bhakti*; dat is zeker. Hier in Canto Een van *Śrīmad-Bhāgavatam* heeft Śrī Śukadeva Gosvāmī het consume-

ren van deze middelen voor alle soorten toegewijden verboden.

In India gebruiken een aantal zogenaamde Vaiṣṇava's van Rāmānandī opium, *gāñjā*, *pān* en hele grote waterpijpen en ze denken, dat de hoge vlam van hun waterpijp een indicatie is voor hun verheven Vaiṣṇava status. In hun gevaarlijke conditie van onwetendheid kleden ze zich uit en maken ruzie met elkaar. Probeer dit *mahā-mahā* vergif te vermijden.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura legt in *Jaiva-dharma* uit, dat men niet de dracht van de bedelmonnik mag aannemen, als men nog enig verlangen heeft naar lustbevrediging of de wens heeft om geld te maken.²⁰ Zo zegt ook Śrīla Rūpa Gosvāmī ons in *Sri Upadeśāmṛta* (Vers 1),

*vāco vegam manasaḥ krodha-vegam
jīhvā-vegam udaropastha-vegam
etān vegān yo viṣaheta dhīraḥ
sarvām apīmān pṛthivīm sa śiṣyāt*

[Een wijs en zelfbeheerst persoon, die de aandrang om te spreken, de onrust van het verstand, de aanzet van woede, de heftigheid van de tong, de eisen van de maag en de opwinding van zijn geslachtsdelen kan onderdrukken, mag de hele wereld advies geven. Met andere woorden, iedereen kan leerling worden van een dergelijk zelfbeheerst persoon.]

Indien iemand, die zich niet in dit stadium bevindt, *siddha-praṇālī* wordt gegeven, is het geen *siddha-praṇālī*, maar de *praṇālī* of het proces om naar de hel te gaan.

---

²⁰ Zie Eindnoot 9 aan het eind van dit hoofdstuk.

We moeten zorgen, dat we heel sterk zijn in het volgen van onze *guru-paramparā*. Onze *guru-paramparā* is correct en hun zogenaamde *guru-paramparā* is synthetisch. Hun zogenaamde *siddha-praṇālī* is maar honderd jaar oud, terwijl onze ware *siddha-praṇālī* afkomstig is van de oude Veda's en Upaniṣaden. We zien, dat Śaṅkara (Śiva) *siddha-praṇālī* aan de vier Kumāra's gaf en Nārada gaf het aan andere gekwalificeerde toegewijden. Wij aanvaardden zeker wel het idee van *siddha-praṇālī*, maar in het juiste proces en op het juiste moment.

Er zijn groepen in Vṛndāvana, waarvan de volgelingen zeggen, dat Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura geen *siddha-praṇālī* en geen *guru-paramparā* heeft, precies zoals ze zeggen, dat Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura geen *guru-paramparā* heeft. We moeten hierover zeer diep en grondig nadenken.

Wie was de *guru* van Parikṣit Mahārāja? We weten, dat hij een familie-guru had, een priester, iemand zoals Śaṅḍilya Rṣi, maar hij hoorde *Śrīmad-Bhāgavatam* van Śrīla Śukadeva Gosvāmī, die een volkomen zelfgerealiseerde Vaiṣṇava was. Hij was in verzaking, onthecht van wereldse verlangens, geheel vrij en hem waren alle realisaties gegeven van zijn vader en *guru*, Śrīla Vyāsadeva (de literaire incarnatie van Kṛṣṇa en totstandbrenger van de vedische geschriften). Parikṣit Maharaja hoorde *Śrīmad-Bhāgavatam* van hem en als gevolg van dergelijk horen – zelfs zonder te praktiseren – ging hij rechtstreeks naar Goloka Vṛndāvana. Bovendien heeft Śrīla Sanātana Gosvāmī in *Bṛhad-bhāgavatāmṛta* uiteengezet, dat Parikṣit Maharaja een *gopī* werd in dienst van Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa. Dit is het ware proces.

Guru is eeuwig

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura en Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura zijn bonafide discipelen van respectievelijk Jagannātha dāsa Bābājī Mahārāja en Śrīla Gaura Kiśora dāsa Bābājī Mahārāja. Iemand kan zeggen, “Waar is de *siddha-praṇālī* van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura?” Ons antwoord hierop is, dat hij alle geschikte onderwerpen van zijn *sikṣā-guru* en vader hoorde, Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, zoals Parikṣit Mahārāja alles van Śrīla Śukadeva Gosvāmī heeft gehoord.

Er zijn eigenlijk twee processen.²¹ Als een toegewijde in alle principes van *bhakti* gekwalificeerd is, zoals Vijaya Kumāra in *Jaiva-dharma* en Parikṣit Mahārāja in *Śrīmad-Bhāgavatam*, kan hij in het ene proces zijn dracht minimaliseren en zelf *ḍor* en *kaupīna* nemen; hieraan is niets verkeerd.

Bijvoorbeeld, Rāmānuja nam initiatie van een *guru* uit een lage kaste, die een discipel was van Yamunācārya, en later wilde Rāmānuja de wereldverzakende orde van Yamunācārya zelf nemen. Toen hij in Śrī Raṅgam arriveerde, zag hij, dat Yamunācārya juist de wereld had verlaten en dat zijn goddelijke lichaam in een processie werd megedragen om *samādhi*²² te geven. Hij zag, dat drie vingers van de hand van Yamunācārya gesloten waren. Hij vroeg aan andere discipelen van Yamunācārya, waarom dat was, maar ze konden hem daarop geen antwoorden geven. Toen legde hij de gelofte af, “Ik neem

---

²¹ Zie Eindnoot 10 aan het eind van dit hoofdstuk.

²² Een *samādhi* is de tombe, waarin het lichaam van een zuivere Vaiṣṇava wordt bijgezet, nadat hij uit de wereld is vertrokken –Red.

hier van hem *sannyāsa*. Ik neem nu *sannyāsa*.” En op dat moment ontspande één van de vingers van zijn *gurudeva* en opende zich. Toen beloofde hij, “Ik ga een commentaar op Vedānta schrijven.” De tweede vinger ontspande zich. Toen beloofde hij, “Ik ga zuivere *bhakti* prediken en ik zal vele *bhakti* boeken gaan schrijven,” en meteen ontspande zich de derde vinger en ging open. Zo heeft hij Yamunācārya als zijn *sannyāsa-guru* aanvaard en wist, “Mijn *gurudeva* is niet gestorven; hij is eeuwig.”

Een bonafide, gekwalificeerde *guru* sterft nooit. Jullie mogen weten, dat jullie Prabhupāda, Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja, niet is gestorven en dat Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura Prabhupāda ook niet is gestorven.²³ Rāmānuja nam op deze manier *sannyāsa* van Yamunācārya na het vertrek van Yamunācārya uit deze wereld. Dus waarom kan Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura Prabhupāda niet de wereldverzakende orde nemen van de foto van Śrīla Gaura Kīśora dāsa Bābāji Mahārāja na zijn vertrek? Śrīla Gaura Kīśora dāsa Bābāji Mahārāja was op dat moment reeds uit het gezichtsveld van de wereld verdwenen, maar hij is eeuwig. En Śrīla Prabhupāda nam de *siddha-praṇālī*, *ekādaśa* (de elf gevoelsaspecten) en *siddha-deha* van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura. Dit is niet verkeerd; het is volgens de lijn van *guru-paramparā*.

Niemand kan dit ontkennen. Als we Śukadeva Gosvāmī, Sanātana Gosvāmī, Rūpa Gosvāmī, Vyāsadeva, Rāmānuja en Madhvācārya niet kunnen ontkennen, kunnen we ook Śrīla

---

²³ Zie Eindnoot 11 aan het eind van dit hoofdstuk.

Prabhupāda Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura niet ontkennen.

Śrīla Prabhupāda was zo moedig. Hij was *jagad-guru*. Hij volgde in de lijn van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, hij heeft een revolutionaire transformatie in de Gauḍīya Vaiṣṇava *sampradāya* teweeg gebracht en heeft de verloren waardigheid van de *sampradāya* hersteld. Hij bevindt zich wel zeker in *guru-paramparā*.

[Toen Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura zag, dat veel *bābājīs* nu bogus waren geworden, dat ze zich met weduwen *mātājīs* ophielden en zonen produceerden, werd hij furieus en zei, dat wij weer dezelfde saffrane kleding gingen aanvaarden als die van Rāmānujācārya, Madhvācārya, Mahāprabhu en Īśvara Purīpāda. Toen ging hij overal in de wereld prediken.

In die tijd gaven personen uit gezinnen met een losbandig karakter en zonder enige status in de samenleving deze bogus *bābājīs* hun respect. Dat was de reden, waarom hij de saffrane kleding en *sannyāsa* opnieuw introduceerde.]²⁴

Wat betreft Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, hij nam al zijn gevoelsstemmingen van Jagannātha dāsa Bābāji Mahārāja en dat is de reden, waarom hij in staat was de juiste kennis van *siddha-praṇālī* vast te leggen, welke neerdaalt in het hart van zuivere toegewijden in het stadium van *bhāva*.

Ik ken zoveel personen, die Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja hebben verlaten en naar die *bābājīs* zijn overgelopen. Ze zijn naar hun wellustige activiteiten teruggekeerd, hebben

---

²⁴ Deze bijschrijving is een citaat uit de lezing van Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja gesproken in Nederland op 10 juni 2001.

hier en daar relaties met zoveel *mātājis* aangeknoopt en hebben ieder aspect van *bhakti* achterwege gelaten. Nu zitten ze te drinken, plezier te maken, drugs te gebruiken en houden zich met andere verdorven activiteiten bezig. Ik weet, dat een van hen zelfs zelfmoord heeft gepleegd. Ik heb alle belangrijke discipelen van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura gediend en heb met hen allemaal geassocieerd. Daarom weet ik zoveel dingen, die de meeste toegewijden niet weten. Degenen, die op hol zijn geslagen, zullen de bittere vruchten van hun begoocheling gaan proeven.

Eindnoten

1 Citaat uit *Ācārya Kesari Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – Zijn leven en lessen, Deel Zes:*

Sommige mensen in onwetendheid zeggen, dat in de Gaudiya Maṭha geen *siddha-praṇālī* wordt gegeven. Deze kwaadaardige propaganda is in alle opzichten onjuist. In de authentieke literatuur geschreven door Śrīla Gopāla Bhaṭṭa Gosvāmī getiteld *Sat-kriyā-sāra-dīpikā* en *Samśkāra-dīpikā*, een aanhangsel van *Hari-bhakti-vilāsa*, staat een verslag van de *tridaṇḍi sannyāsa samśkāra*. Het originele manuscript, dat met de hand is geschreven door Śrī Gopāla Bhaṭṭa Gosvāmī, wordt tot vandaag de dag in de Koninklijke Bibliotheek van Jaipura bewaard en de *gosvāmīs* van Śrī Rādhā-Ramaṇa beschikken nog over een oude kopie ervan. Daarom worden *Sat-kriyā-sāra-dīpikā* en *Samśkāra-dīpikā* als gezaghebbend bewijsmateriaal aanvaard en volgens deze geschriften wordt het toekennen

van *tridaṇḍi sannyāsa veśa* (de dracht van een *sannyāsa*, bedelmonnik) door Gauḍīya Vaiṣṇava's bonafide verklaard. In deze *sannyāsa saṁskāra* (de ceremonie van het toekennen van *sannyāsa*) worden *ḍor-kaupīna* (lendedoek), *bahir-vāsa* (overkleding) en *sannyāsa-mantra* gegeven om toevlucht te nemen tot *gopī-bhāva* (het gevoel van devotie voor Śrī Kṛṣṇa, waarover de koeherdsvrouwen van Vraja beschikken). De *ekādaśa-bhāva* (elf aspecten van *gopī* identiteit), namelijk *sambandha*, *vayaḥ*, *nāma*, *rūpa*, *yūtha*, *veśa*, *ājña*, *vāsa*, *sevā*, *parākāṣṭhā-śvāsa* en *pālya-dāsī-bhāva*,²⁵ worden omvat door *gopī-bhāva*. De identiteit van *siddha-deha* wordt bepaald door instructies van *śrī guru* in overeenstemming met de *ruci* (smaak) van de *sādhaka* (devotionele beoefenaar). De elf identificaties (*ekādaśa-bhāva*) gegeven door *guru* worden *siddha-praṇālī* genoemd. Als de *sādhaka* doorgaat met het uitvoeren van deze vorm van *sādhana*, heeft de perfectie van zijn *svarūpa* (constitutioneel spirituele gedaante) plaats met het bereiken van *śuddha-rati* (zuivere gehechtheid aan Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa) in zijn hart.

2 Er bestaat nog een andere, veel zeldzamere en zeer bonafide betekenis van “*bābājī* initiatie.” In onze lijn van de Gauḍīya Maṭha is *bābājī* initiatie hetzelfde als *sannyāsa* initiatie, behalve dat de kleur van de kleding wit is (in plaats van de saffrane kleur van *sannyāsa*, de wereldverzakende orde), waarbij de toegewijde voornamelijk is gericht op het chanten van *harināma* en dienst verleent aan Ṭhākuraḥ (verering van

---

²⁵ Deze termen worden gedefinieerd op pagina's 8 en 9.

het Godsbeeld). Er ligt geen nadruk op externe predikdienst. In dit verband heeft Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja *bābāji* initiatie aan drie of vier leerlingen gegeven en zijn *guru mahārāja*, Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja, heeft dergelijke inwijding aan ongeveer tien discipelen gegeven – Red.

3 Citaat uit een *darśana* met Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja in Frankrijk op 27 april 1999:

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: Ik heb een heel goed essay over dit onderwerp geschreven (in Hindi). Ik wil dat het zo spoedig mogelijk wordt vertaald en in de vorm van een boekje wordt gepubliceerd.

Jayanta-kṛṣṇa dāsa (die later Śrīpāda Śuddhādvaiti Mahārāja zou worden): Ja, er moet een publicatie komen. Er bestaan op dit moment zoveel misverstanden. Ze zeggen, dat de *bābajis* Sanātana citeren, evenals wij doen.

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: Dat kan niet. Sanātana Gosvāmī was geen *bābāji*. Waar heeft hij volgens hen *bābāji* initiatie genomen?

Jayanta-kṛṣṇa dāsa: Dat zeggen ze niet. Ze zeggen, dat ze zijn lessen citeren. Ze zeggen, “Wij komen van Sanātana Gosvāmī.”

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: Nooit, nooit, nooit. Waar is die lijn van opvolging? Hiervan bestaat geen leer, die ze kunnen citeren. Van wie heeft Sanātana Gosvāmī volgens hen *bābāji-veśa* genomen?

Brajanāth dāsa: Daarover zeggen ze niets. Ze citeren gewoon zijn leerstof.

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: Waarom zeggen ze dat niet? Ze moeten zeggen van wie Sanātana Gosvāmī *bābāji-veśa* heeft genomen. Geven ze een of andere referentie? Staat het ergens geschreven? Hij heeft in feite een oude doek van Tapāna Miśra genomen en heeft zijn eigen kledij geïmproviseerd. Er werd hem geen *mantra* gegeven; niets van dat alles.

Jayanta-kṛṣṇa dāsa: Waar komt dan deze *siddha-praṇālī* vandaan?

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: *Siddha-praṇālī* is helemaal van het begin afkomstig. Het wordt in onze geschriften besproken. Maar dat is niet, wat zij zeggen.

Jayanta-kṛṣṇa dāsa: Geen *ekādaśa-bhāva* (de elf aspecten van *gopī-bhāva*)?

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: *Ekādaśa-bhāva* is bonafide, maar het komt in het stadium van *bhāva-bhakti*. Eerst komt *āsakti*, dan *bhāva* en tegen die tijd komt het door de genade van de bonafide *paramparā*. Het daalt neer uit het hart van de *rāgātmikā* metgezel van Bhagavān en manifesteert zich in het hart van de discipel. Het komt niet van een of andere speciale *mantra* van anderen. Dat is de reden, waarom het allemaal karakterloze bogus figuren zijn.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft in *Jaiva-dharma* en in zijn liederen gezegd, dat het in een hoger stadium komt door de genade van Śrīmatī Rādhikā. Het kan niet zo zijn, dat een *guru ekāśa-bhāvas* aan iemand geeft, die niets weet over de juiste *siddhānta* (filosofische conclusie) en geen correct gedrag vertoont – en die zelfs niet weet, hoe hij zich moet reinigen,

nadat hij voor een kleine of een grote boodschap naar de we is geweest. Ze willen *mokṣa*, bevrijding. Ze denken, “Door op deze manier te praktiseren krijgen we bevrijding. We gaan ons vermengen met Kṛṣṇa.”

Jayanta-kṛṣṇa dāsa: Samensmelten.

Brajanāth dāsa: *Nikuñja-sevā*.

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: Waarom *nikuñja-sevā*?

Brajanāth dāsa: Ze denken, dat ze *nikuñja-sevā* krijgen, waar Rādhā-Kṛṣṇa altijd één zijn.

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: Nee, nee. Ze denken, dat ze opgaan in Brahman (de onpersoonlijke Absolute Waarheid). Ze denken, “Na het doen van al die *bhakti* – chanten *harināma* en *harināma* horen, als we *siddha*, zuiver, worden, gaan we op in *brahma* en worden we *brahma*.” Er zijn zoveel van dit soort *bābājis* en ze geven hun idee van *ekādaśa-bhāva* aan anderen, die ook in deze trant denken. Waar is de bron hiervan? Heeft Caitanya Mahāprabhu dit gegeven? Wie is ermee begonnen? Dat kunnen ze niet zeggen. Ze hebben geen *paramparā*, maar wij hebben wel *paramparā*.

Jayanta-kṛṣṇa dāsa: Soms zeggen ze, dat ze van de Gadādhara lijn of de Advaita lijn afkomstig zijn.

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: Heeft Nityānanda Prabhu *ekādaśa-bhāva* van een *bābāji* genomen? Nooit. Bestond er eigenlijk een dergelijke *bābāji* in die tijd? Wie heeft *bābāji* gecreëerd? Kan iemand deze *bābāji* lijn, of zelfs de naam *bābāji* aantonen in *Śrī Caitanya-caritāmṛta*? Het is er niet.

Śrī Caitanya Mahāprabhu zei juist tegen Raghunātha dāsa Gosvāmī,²⁶

*antare niṣṭhā kara bāhye loka-vyavahāra
acirāt kṛṣṇa tomāya karibe uddāra*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 16.239)

*mane' nija-siddha-deha kariyā bhāvana
rātri-dine kare vraje kṛṣṇera sevana*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 22.152)

Dit is *siddha-praṇālī*. En ook het volgende,

*tṛṇād api sunīcena
taror api sahiṣṇunā*

---

²⁶ Deze twee verzen worden als volgt uitgelegd in *Ācārya Kesari Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – Zijn leven en lessen*, Deel Zes:

“Hier zegt Śrī Caitanya Mahāprabhu, dat men *niṣṭhā*, sterk vertrouwen, in het begin in het diepst van zijn hart dient te houden en dat men zich tegelijkertijd dient te gedragen als een gewoon persoon om zijn leven in stand te houden. Wanneer vertrouwen rijp wordt, zullen wereldse activiteiten geleidelijk ook overeen gaan komen met *bhajana*; dat wil zeggen, ze worden gunstig voor *bhajana*. In deze conditie dient men op zijn innerlijk waargenomen *siddha-deha* te mediteren, die geschikt is voor dienstverlening aan het Goddelijk Paar, en in het diepst van zijn hart dient men Hen mentaal te dienen (*aprākṛta mānasi-sevā*). Door deze procedure te volgen krijgt men eerst *svarūpa-siddhi*, realisatie van zijn eeuwige spirituele lichaam. In het stadium van *vastu-siddhi* (het spirituele lichaam, dat men krijgt bij het bereiken van *prema* en een geboorte in Vraja) in *prakṛta* Vraja (het spirituele gebied van Vraja, dat zich in deze wereld manifesteert) en nadat men het materiële lichaam heeft opgegeven, krijgt men uiteindelijk het lichaam van een *gopī*, dat overeenkomt met zijn innerlijk waargenomen *siddha-deha*.”

*amāninā mānadena
kīrtanīyaḥ sadā hariḥ*

Śrī Śikṣāṣṭaka (3)

[Men dient de heilige naam van Śrī Hari constant te chanten met een nederige houding, waarbij men zich zelfs lager en waardlozer acht dan onbeduidend gras, dat onder ieders voeten is platgetrapt, terwijl men toleranter is dan een boom, geen trots kent en iedereen volgens zijn respectievelijke positie respect betuigt.]

Westerse toegewijden worden meer dan ooit door hen beïnvloed. Idiote en wellustige mannen en vrouwen lopen in de val van dergelijke *bābājīs*. Ze willen de boeken *Upadeśāmṛta* en *Maṇḥ-sikṣā* niet volgen. Ze weten helemaal niet, of er al of niet dergelijke boeken bestaan.

4 Citaat uit Śrī Prabandha Pañcakam – Vijf essentiële essays, Addendum Twee:

Na Śrīman Mahāprabhu waren Zijn eeuwige spelgezellen, zoals de Zes Gosvāmī's, Śrī Lokanātha en Śrī Bhūgarbha en later Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī, Śrī Narottama Thākura en Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura van nature *niṣkiñcana*, *paramahansa* Vaiṣṇava's. Zij hoefden geen *sannyāsa-veśa* of saffrane kleding te dragen. In de tweede plaats had Śrīman Mahāprabhu het spel uitgevoerd van het dragen van *sannyāsa-veśa* en saffrane kleding.

Door zich waardeloos, laag en ongekwificeerd te beschouwen droegen deze *mahātmās* geen *sannyāsa-veśa* en geen saffrane kleding om eer en respect te betuigen aan de

veśa van Śrīman Mahāprabhu en ook om hun eigen identiteit als dienaar onder bescherming van Zijn lotusvoeten te bewaren.

Anderzijds hebben veel *akiñcana* Vaiṣṇava's op het pad van *rāgānuga-bhajana*, die de *paramahaṁsa-veśa* op hun hoofd droegen om eerbied te betuigen aan de *niṣkiñcana paramahaṁsa-veśa* van de metgezellen van Śrīman Mahāprabhu en om onder hun leiding Zijn boodschap in de wereld te verspreiden, een positie onder hun vererenswaardige superieuren aanvaard door juist wel de saffrane kleding van de *sannyāsa āśrama* (wereldverzakende orde) te dragen, die behoort tot het stelsel van *varṇāśrama dharma* (het vedische stelsel voor de organisatie van de geciviliseerde samenleving).

Deze twee gebruiken, die ieder hun eigen plaats hebben, zijn zowel uitermate mooi als ook volkomen in overeenstemming met *siddhānta*. *Śuddha-hari-bhakti* is gepredikt, wordt gepredikt en zal in de hele wereld worden gepredikt door deze *mahāpuruṣas*, grote geperfectioneerde heiligen, die dit tweede type *niṣkiñcana sannyāsa-veśa* dragen.

5 Citaat uit Ācārya Kesarī Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – Zijn leven en lessen, Deel Vier:

Het systeem van *bhāgavata-paramparā* is superieur aan dat van *pañcarātrika-paramparā* en is gebaseerd op de mate van bekwaamheid in *bhajana* (*bhajana-niṣṭhā*). De charme en superioriteit van *bhāgavata-paramparā* is, dat *pañcarātrika-paramparā* erin ligt opgesloten. In *bhāgavata-paramparā* bevindt zich geen belemmering met betrekking tot tijd. Gezien

vanuit het perspectief van *bhakti* onderwijzen de doctrines van *pañcarātrika* en *bhāgavata* beide dezelfde leer met dezelfde doelstelling. In *Śrī Caitanya-caritāmṛta* (*Madhya-līlā* 19.169) wordt gezegd, “*pañcarātra bhāgavate ei lakṣana kaya* – deze symptomen worden beschreven in vedische literatuur, zoals de Pañcarātra’s en *Śrīmad-Bhāgavatam*.”

De *prākṛta-sahajiyā sampradāya*, die beweert volgelingen van Śrīla Rūpa Gosvāmī te zijn, stapelt overtredingen tegen de lotusvoeten van Śrīla Jīva Gosvāmī op. Op dezelfde manier zien de *jāti-gosvāmīs* en degenen, die hun restanten aanvaarden, zoals verscheidene leden van de *sahajiyā*, *kartābhajā*, *kiśorībhajā* en *bhajanākhājā sampradāyas*, zichzelf vol trots als volgelingen van Cakravartī Ṭhākura, maar belasteren de commentator, Śrī Baladeva Vidyābhūṣaṇa (de belangrijkste discipel en opvolger van Śrīla Cakravartī Ṭhākura). Op deze manier ontwikkelen ze steeds meer haat en vervolgen hun pad richting hel.

[...] Er zijn verscheidene bijkomende feiten, die onze overweging waard zijn met betrekking tot het onderwerp *pañcarātrika-guru-paramparā* en *bhāgavata-paramparā*.

(1) *De guru van een lagere rasa* – Als een *pañcarātrika-dīkṣā-guru* zich in zijn constitutioneel spirituele gedaante (*śiddha-svarūpa*) in een *rasa* bevindt, die lager is dan die van zijn leerling, kan hij geen *bhājana-sīkṣā* (instructies over de wijze van uitvoering van zijn spirituele beoefening) voor de meer verheven *rasa* geven. In dat geval moet de leerling elders gaan en zijn toevlucht tot een Vaiṣṇava nemen, die wel gekwalificeerd is om de juiste, hogere leiding te geven. Bijvoorbeeld, Śrī Hṛdaya Caitanya is een metgezel in *sakhya-rasa* (gehecht-

heid aan Kṛṣṇa met een gevoel van vriendschap) in *kṛṣṇa-līlā* (Śrī Kṛṣṇa's spel), terwijl zijn leerling, Śrī Śyāmānanda Prabhu (Duḥkhi Kṛṣṇa dāsa) een metgezel in *madhura-rasa* (amoureuze liefde) is. Daarom heeft Śrī Hṛdaya Caitanya Duḥkhi Kṛṣṇa dāsa persoonlijk naar Śrīla Jīva Gosvāmī gestuurd om hogere *bhajana-sikṣā* in *madhura-rasa* te krijgen.

(2) *De lager gekwalificeerde guru* – Het kan gebeuren, dat *guru* en leerling in *pañcarātrika-guru-paramparā* zich in dezelfde *rasa* bevinden, maar dat de *guru* niet zo hoog gekwalificeerd is als de leerling. Onder die omstandigheid moet de leerling vertrekken en zijn toevlucht zoeken bij een *uttama* (beste) Vaiṣṇava voor hogere *bhajana-sikṣā* en deze Vaiṣṇava zal zijn *guru* worden genoemd in de *bhāgavata-paramparā*.

Aan deze twee overwegingen kunnen we zien, dat het *pañcarātrika* proces enkele inherente gebreken bevat, terwijl de *bhāgavata-paramparā* geheel vrij is van deze gebreken en in ieder opzicht feilloos is.

(3) *Śrīman Mahāprabhu is van niemand pañcarātrika-guru* – Alle leden van de Gauḍīya Sampradāya aanvaardden Śrī Caitanya Mahāprabhu als *jagad-guru* en beschouwen zichzelf als Zijn volgelingen. Op basis waarvan hanteren ze deze overtuiging? Er bestaat geen documentatie, dat Śrīman Mahāprabhu wie dan ook *dikṣā-mantra* (de *mantras* gegeven door de *guru* op het moment van initiatie) heeft gegeven. Dit betekent, dat Śrīman Mahāprabhu van niemand *guru* is in de *pañcarātrika-paramparā*, ofschoon Hijzelf een discipel is van Śrī Īśvara Purī. Als de Gauḍīya Vaisvana gemeenschap leiding en discipelschap van Śrī Caitanya Mahāprabhu aanvaardt, kan het alleen op één basis, en die basis is *bhāgavata-paramparā*.

(4) Alle Gauḍīya Vaiṣṇava's zijn rūpānuga (volgelingen van Śrīla Rūpa Gosvāmī) op basis van uitsluitend bhāgavata-paramparā – Iedere Gauḍīya Vaiṣṇava is er trots op om zich rūpānuga te noemen. Het punt van overweging is echter het volgende: hoeveel leerlingen heeft Śrīla Rūpa Gosvāmī door middel van de pañcarātrika methode ingewijd? Śrīla Jīva Gosvāmī is feitelijk zijn enige dikṣā discipel en Śrī Rūpa zelf is eigenlijk geen dikṣā discipel van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Dus op welke basis aanvaarden leden van de Gauḍīya Vaiṣṇava gemeenschap Śrīla Rūpa Gosvāmī als hun guru? Hoe is het mogelijk een volgeling van Śrīla Rūpa Gosvāmī te zijn en tegelijkertijd een volgeling van Śrī Caitanya Mahāprabhu? Zelfs Śrīla Sanātana Gosvāmī, die de śikṣā-guru (instructiegevend geestelijk leermeester) van Śrīla Rūpa Gosvāmī is, twijfelt er niet aan zichzelf rūpānuga te noemen. De basis van al deze voorbeeld is er één – bhāgavata-paramparā.

[...] Wie is de pañcarātrika-dikṣā-guru van Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī? Dat kunnen we niet zeggen, want hij heeft nergens in zijn werken de naam van zijn pañcarātrika-dikṣā-guru genoemd, maar hij heeft wel zijn śikṣā-guru genoemd in Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.37), “Deze zes gurus (de Zes Gosvāmī's van Vṛndāvana) zijn mijn śikṣā-gurus en ik bied ontelbaar veel eerbetuigingen aan hun lotusvoeten.” Aan het eind van ieder hoofdstuk van Śrī Caitanya-caritāmṛta heeft hij geschreven, “śrī-rūpa-raghunātha-pade yātra āśa, caitanya caritāmṛta kahe kṛṣṇa dāsa – Biddend aan de lotusvoeten van Śrī Rūpa en Śrī Raghunātha en altijd verlangend naar hun genade doe ik, Kṛṣṇadāsa, verslag in Śrī Caitanya-caritāmṛta en volg in hun voetspoor.”* In deze uitspraken heeft hij speci-

fiek Śrī Rūpa Gosvāmī en Śrī Raghunātha dāsa Gosvāmī als zijn *śikṣā-gurus* aanvaard op basis van *bhāgavata-guru-paramparā*.

Uit deze feiten komt klinkklaar naar voren, dat *bhāgavata-paramparā*, die de *pañcarātrika-paramparā* omvat, altijd schitterend straalt.

6 Citaat uit Ācārya Kesarī Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – Zijn leven en lessen, Deel Zes:

Er is een verschrikkelijk en desastreus gebruik onder *bābājīs*, die dienstmeiden in hun *āśramas* houden. In sommige *āśramas* kan een *bābājī* zelfs zijn geweest vrouw als dienstmeid gebruiken. Deze mensen associëren met vrouwen onder voorwendsel God en de *sādhus* te dienen.

7 Citaat uit een lezing van Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja in Oahu, Hawaï, op 18 januari 2002:

Uit *niṣṭhā* manifesteert zich *ruci* of smaak. Deze smaak is onderverdeeld in twee elementen: *vastu-vaiśiṣṭya apekṣaṇī* en *vastu-vaiśiṣṭya anapekṣaṇī*. Na het passeren van het stadium, waarin vele *anarthas* wegvallen, kan deze smaak verschijnen. Sommige *anarthas* zijn nog aanwezig, maar geen *nāma-aparādha*. De *anarthas* van de toegewijde in het stadium *ruci* zijn nu minmaal van omvang.

Een voorbeeld van *apekṣaṇī-ruci* is als volgt. Wanneer iemand een lied zingt met een gitaar, met harmonium en zoveel andere instrumenten en met een mooie stem een zoete melodie zingt, is dat zeer smakelijk. Anderzijds, als een hogeklasse

toegewijde, die met een smeltend hart huilt en zonder instrumenten zingt met een stem, die niet zo geweldig mooi klinkt, heeft die toehoorder geen smaak om het aan te horen. Als die toegewijde ziet, dat de Godsbeelden goed zijn gekleed, heeft hij smaak in Hun *darśana* en als dezelfde Godsbeelden niet zo geweldig fraai zijn gekleed, heeft hij voor Hen geen smaak.

[...] De *ruci*, die zich in het begin ontwikkelt, is afhankelijk van een goede melodie, goede decoratie, enzovoort. Wanneer *ruci* zich verder ontwikkelt, is de toegewijde verder gevorderd en Śrīmatī Rādhikā is hiervan een voorbeeld. Zij is veruit superieur aan *ruci*, maar ik geef hier slechts een voorbeeld. Śrīmatī Rādhikā hoorde eens iemand op een grote afstand over Kṛṣṇa spreken en Ze viel flauw. Zo zijn er twee klassen *ruci*. Als *ruci* zich daarna blijft ontwikkelen in zijn meest complete stadium van *vastu-vaiśiṣṭya anapekṣaṇī*, verandert het in *āsakti*.

8 Citaat uit Ācārya Kesari Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – Zijn leven en lessen, Deel Zes:

Anderen tuigen hun mannenlichaam niet op in vrouwenkleding, maar steunen het idee van degenen, die dat wel doen. Met verleidelijke gebaren zingen ze zonder onderscheid over het vertrouwelijke liefdesspel van Rāi-Kānū (Rādhā-Kṛṣṇa) in aanwezigheid van jan en alleman op de markt zonder de bevoegdheid van hun publiek in ogenschouw te nemen. Ze geven pretentieuze lezingen over *rasa-lilā* en imiteren dat. Dus deze verdorven lamlendingen verliedelijkten de *aprākṛta-rasa* (bovenwereldse smaken) ten behoeve van de *jaḍa* (mate-

riële) *rasa*. Ze zijn ervan overtuigd, dat het absoluut noodzakelijk is met andermans vrouw als onwettige maîtresse gezelschap te houden om *aprākṛta-rasa* te realiseren. Ze denken, dat Śrīla Jīva Gosvāmī en Śrīla Narottama Ṭhākura onmogelijk *rasika* kunnen zijn, omdat Śrīla Jīva Gosvāmī vanaf zijn jongensjaren *brahmācari* is geweest en omdat Śrīla Narottama Ṭhākura nooit een gezin en een huishouden heeft gehad. Dergelijke figuren vallen eveneens in de categorie *prākṛta-sahajiyā*.

9 Citaat uit *Jaiva-dharma*, Hoofdstuk 7:

Yādava dāsa: Wie kan *veśa* geven [initiatie in de wereldverzakende levensorde samen met de dracht van een bedelmonnik]?

Ānanta dāsa Bābāji: Men dient *veśa* van een *grha-tyāgi* (bedelmonnik) *bhakta* te ontvangen. Een *grhashta-bhakta* heeft geen ervaringen met het leven van een bedelmonnik; derhalve mag hij geen *veśa* geven. De *Brahma-vaivarta Purāṇa* stelt, “*aparikṣyopadiṣṭam yat loka-nāśāya tad bhavet* – Zonder eerst het geestelijke leven te praktiseren mag men anderen niet adviseren, omdat dit chaos in de samenleving schept.”

Yādava dāsa: Welke aspecten moet een *guru* in overweging nemen, voordat hij een toegewijde in *veśa* initieert?

Ānanta dāsa Bābāji: Het eerste aspect, dat een *guru* in overweging moet nemen is de vraag, of de discipel competent is. Is hij als *grhashta-bhakta* (gezinstoegewijde) in staat geweest om brahmaanse kwaliteiten te ontwikkelen, zoals gelijkmoedigheid, zintuiglijke beheersing enzovoort door het praktiseren

van toegewijde dienst aan Kṛṣṇa? Heeft hij het verlangen om met vrouwen te associëren afgelegd? Heeft hij de materiële hunkering naar weelde, rijk voedsel, dure kleding en een luxieus leven ontworteld? De *guru* zal de discipel enige tijd bij zich houden om hem op zijn merites te testen. Alleen wanneer hij ervan overtuigd is, dat zijn leerling over de juiste bekwaamheid beschikt en niet eerder, zal hij hem in *veśa* initiëren. De *guru* zal zeker vallen, indien hij een onbevoegde discipel intitieert.

Yādava dāsa: Nu begrijp ik, dat het krijgen van *veśa* geen eenvoudige zaak is; het is in feite een uiterst serieuze gelofte. De ongekwalficeerde zogenaamde *gurus* hebben deze *veśa* inderdaad tot een hol ritueel gemaakt, een schijnvertoning. Helaas is dit slechts het begin. Ik vraag me af, hoe dit allemaal gaat aflopen.

Ānanta dāsa Bābāji: De reden, waarom Śrī Caitanya Choṭa Haridāsa voor een kleine overtreding heeft gestraft, was om de heiligheid van dit proces te beschermen. Degenen, die beweren volgelingen van mijn Heer, Śrī Mahāprabhu, te zijn, moeten altijd deze bestraffing van Choṭa Haridāsa in gedachten houden.

10 Citaat uit *Vijf essentiële essays*, Hoofdstuk 4:

Een *sādhaka* mag *sannyāsa-veśa* (de saffrane kleding van de wereldverzakende levensorde) van een geschikte *guru* ontvangen. Het alternatief is, dat hij *veśa* van zichzelf aanvaardt, wanneer ware *vairāgya* (verzaking in het stadium van *bhāva-bhakti*) verschijnt. Haridāsa Ṭhākura, de Zes Gosvāmī's, Lo-

kanātha Gosvāmī en anderen zijn voorbeelden van de praktijk, waarin *veśa* van zichzelf wordt aanvaard. Dit was ook de manier, waarop Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura *sannyāsa-veśa* heeft aanvaard na de verdwijning van Śrīla Gaura Kīśora dāsa Bābāji Mahārāja, van wie hij de *dikṣā-mantra* had ontvangen.

Aan deze voorbeelden kunnen we zien, dat deze manier van aanvaarden van *veśa* geheel in overeenstemming is met *śāstra*. Śrī Rāmānujācārya heeft ook *tridaṇḍi sannyāsa* van zichzelf aanvaard na het verdwijnen van zijn *guru*, Śrīla Yamunācārya.

11 Citaat uit een lezing van Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja gepubliceerd in *The Rays of The Harmonist*, Nummer 25 (Tirobhāva Uitgave), 2011:²⁷

Met het gebruik van de woorden ‘geboorte’ en ‘dood’ verschijnt in het hart een soort droevige stemming vol ongeloof, verdriet en beklag. Dergelijke gevoelens verschijnen echter niet, wanneer we de woorden *avīrbhāva* en *tirobhāva*, of *prakāta* en *aprakāta* gebruiken. In de Vaiṣṇava is in feite bij zijn verschijning en verdwijning pijn totaal afwezig in tegenstelling tot de ervaring van geboorte en dood. De Vaiṣṇava’s gebruiken daarom over het algemeen niet de termen ‘geboorte’, maar zeggen in plaats daarvan ‘verschijning’ of ‘manifestatie’. En in plaats van de term ‘dood’ zeggen ze ‘verdwijning’ of ‘is ongemanifesteerd geworden’.

---

²⁷ Op dit artikel rust copyright onder Creative Commons-Attribution Share Alike (CC-BY-SA) 3.0 unported license.

Dit leiden we af uit een uitspraak in *Śrī Caitanya-bhāgavata*, het geschrift, dat het spel van Śrī Caitanyadeva beschrijft,

*adyāpiha sei līlā gaurarāya
kona-kona bhāgyavān dekhibāre pāya*

Śrī Caitanya Mahāprabhu voert Zijn spel nog tot vandaag de dag uit, maar alleen enkele zeer fortuinlijke zielen kunnen dit waarnemen.

Hieraan kunnen we zien, dat de eeuwige dienaren en metgezellen van Śrī Caitanyadeva inderdaad altijd aanwezig zijn. Enkelen van ons hadden enige tijd geleden het grote geluk om de rechtstreekse audiëntie (*darśana*) van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura te krijgen, maar omdat het niet mogelijk is hem op dit moment te zien, kan een twijfel ontstaan over zijn eeuwige bestaan. We moeten echter weten, dat hij tot vandaag de dag nog steeds aanwezig is, ondanks het onvermogen van onze materiële ogen om hem waar te nemen. Wees hierover niet verbaasd! Ik spreek de waarheid, de hele waarheid. Hij is zelfs vandaag bij ons aanwezig! Ik zal uw twijfel met een voorbeeld enigszins trachten weg te nemen.

[...] U hebt gezien, hoe een slang zijn oude vel achterlaat en dan in dezelfde vorm als voorheen zijn weg voortzet. We kunnen zien aan het vel, dat het van een slang is geweest. Het oude vel geeft ook de exacte vorm en afmeting van de slang te zien. Hoewel de slang zijn hele vel heeft losgelaten, is hij in zijn complete vorm ergens anders naartoe gegaan.

[...] In feite bent u ook eeuwig. U zal ook niet sterven. U zal alleen van lichaam veranderen, zoals men zich omkleedt in

andere kleding. Ik herinner me een vers uit de *Gītā* over dit onderwerp. U bent zich gewaar van dit vers (*Bhāgavad-gītā* 2.22), “Zoals iemand zijn oude kleding weggooit en nieuwe kleding aanschafft, zo geeft op dezelfde manier de belichaamde ziel een oude lichaam op en accepteert een nieuw lichaam.” Denk niet, dat dit vers, dat van toepassing is op geconditioneerde zielen, ook van toepassing is op het onderwerp onder discussie. Er is geen verschil tussen het lichaam en de ziel van de eeuwig bevrijde *mahā-puruṣas*, dus als we dit vers op hen van toepassing laten zijn, maken we een overtreding. Voor zover het ons betreft, bestaat er een groot verschil tussen onze ‘kleding’ (ons lichaam) en onszelf.

In deze tempelkamer genaamd *avidyā-haraṇa*, de plaats waar onwetendheid geheel wordt weggenomen, nemen we *darśana* van de *vigraha* (Godsbeeld) of de afbeelding van het manifeste (*prakaṭa*) en ongemanifesteerde (*aprakaṭa*) spel van Śrīla Ṭhākura. Die *vigraha* is zijn prachtig gedecoreerde, vereerenswaardige gedaante (*arcā*).

Zijn foto, die voor ons staat, is zijn *arcā-mūrti*, welke transcendent is. Deze gedaante is niet van tijdelijke aard maar eeuwig en het is inderdaad zijn gedaante in het gemanifesteerde (*prakaṭa*) en ongemanifesteerde (*aprakaṭa*) spel. Als deze *mūrti* niet eeuwig zou zijn, zouden we nauwgezet zijn eeuwige *mūrti* gaan zoeken en die alleen vereeren. Dezelfde *mūrti* is ook in de *samādhi* van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura geplaatst en is daarom niet materieel of tijdelijk.

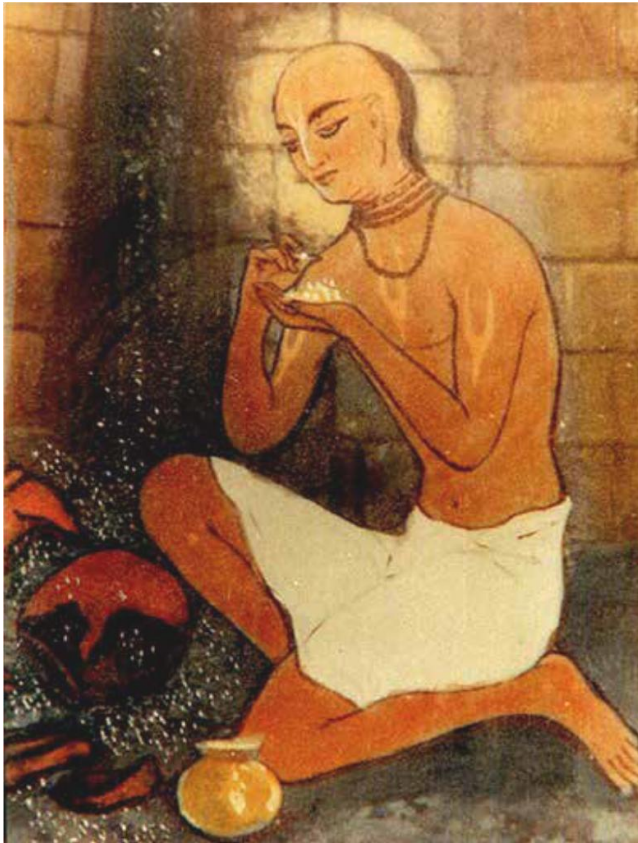
Śrī Nārada (1)

Na vele jaren verliet Nārada zijn sterfelijke lichaam. Op hetzelfde moment manifesteerde zich zijn *siddha-deha* en in die *siddha-deha* werd hij zo krachtig, dat hij overal naartoe kon gaan in het universum en erbuiten.

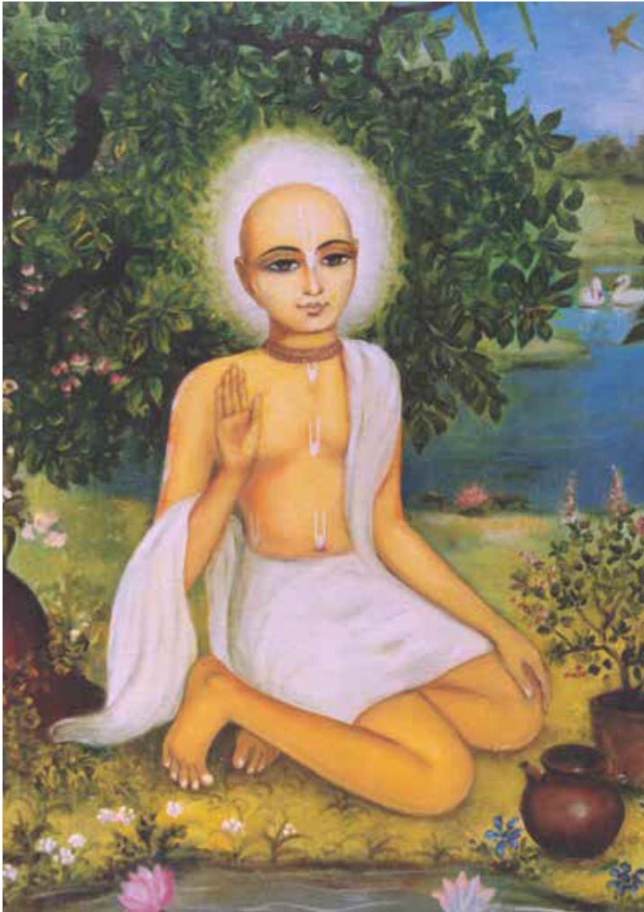
Guru en discipel (2)

“Alleen aan grote zielen met impliciet vertrouwen in God en de geestelijk leermeester worden alle betekenissen van de vedische kennis automtisch geopenbaard” (*Śvetāśvatara Upaniṣad* 6.23).

Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī (3)

Svarūpa Dāmodara en Caitanya Mahāprabhu vertelden alle filosofische waarheden over *bhakti* aan Raghunātha dāsa, toen hij bij hen kwam en op die manier werd hij geleerd en onthecht. Zijn verzaking was zo groot, dat hij oude, rottende voedselrestanten van Śrī Jagannātha at, die zelfs de koeien lieten liggen.

Śrīla Jīva Gosvāmī (4)

Śrīla Jīva Gosvāmī was *rūpānuga*, een zuivere volgeling van Śrīla Rūpa Gosvāmī.

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura (5)

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura volgde in het voetspoor van Śrīla Rūpa Gosvāmī en componeerde een overvloed aan transcendente literatuur over *bhakti*, waarmee hij de hartenwens van Śrīman Mahāprabhu in deze wereld vastlegde.

Zegeningen aan Śrīla Sanātana Gosvāmī (6)

Śrīla Sanātana Gosvāmī was zich bewust van de identiteit van Śrī Caitanya Mahāprabhu als de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods en had groot respect voor Zijn saffrane kleding en dacht, “Ik kan niet zoals Hij gekleed gaan, ik ben niet zo verheven.” Uit eerbied voor Mahāprabhu droeg hij een eenvoudige witte doek om zijn materiële behoeften te minimaliseren.

Śrī Śukadeva Gosvāmī (7)

Śrī Śukadeva Gosvāmī is volkomen in verzaking. Er bestaat voor hem geen verschil tussen een mooie blote vrouw en een stuk droog sprokkelhout. Hij heeft totaal geen belangstelling voor de aangelegenheden tussen mannen en vrouwen. Desondanks biedt die Śukadeva Gosvāmī eerbiedige erbetuigingen aan *rasa-līlā* en *aṣṭa-kālīya-līlā* aan.

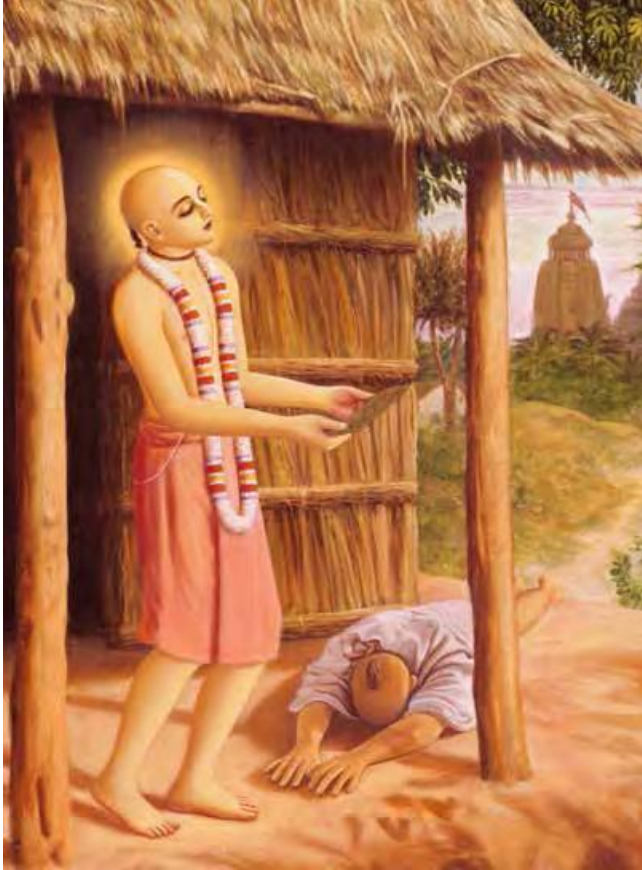
Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa (8)

Wij geconditioneerde zielen zijn geschikt om *mañjarīs*, jonge dienstmeisjes van Śrīmatī Rādhikā, te worden en zo Kṛṣṇa via Haar te dienen. Dit is geen kleine verworvenheid.

Śrī Kṛṣṇa, de Bron van alle Incarnaties (9)

Kṛṣṇa Zelf heeft Zich als iedere incarnatie gemanifesteerd. Ze zijn allemaal dezelfde Kṛṣṇa, maar Hij speelt de rol Hen te zijn.

Śrī Caitanya Mahāprabhu en Śrīla Rūpa Gosvāmī (10)

Śrīla Rūpa Gosvāmī kende het gevoel van Śrī Caitanya Mahāprabhu, want Mahāprabhu had de inhoud van Zijn eigen hart in zijn hart geïnspireerd.

Śrī Caitanya Mahāprabhu (11)

Śrī Caitanya Mahāprabhu is niet alleen Caitanya Mahāprabhu. Hij is Śrī Kṛṣṇa Zelf, die de schoonheid en de gevoelstemmingen van Śrīmatī Rādhikā heeft overgenomen.

Śrī Rūpa Mañjarī (12)

“Wanneer het Goddelijk Paar Zich intiem met Elkaar amuseert, lopen deze dienstmaagden zonder aarzeling naar binnen. Zelfs de *prāṇa-preṣṭha-sakhīs* (zoals Lalitā en Viśākhā) doen dat niet. Ik neem mijn toevlucht tot de dienstmeisjes, die Rūpa Mañjarī als hun leidster hebben” (*Vraja-vilāsa stava* 38 door Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī).

Śrī Rati Mañjarī (13)

De *rāgānuga-bhakta* of specifieker, de *rūpānuga-bhakta*, volgt de regels en principes van *bhakti* zoals Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī dit extern deed en innerlijk volgt hij het gevoel van Rati Mañjarī.

Śrīla Vyāsadeva (14)

Śrīmad-Bhāgavatam is het zuiverste bewijs van transcendente onderwerpen. De schrijver of totstandbrenger van *Śrīmad-Bhāgavatam* is *mahā-muni* Śrīla Vyāsadeva, die Śrī Kṛṣṇa Zelf is.

Śaunaka Rṣi en de wijzen benaderden Śrī Sūta Gosvāmī (15)

In Naimiṣāranya zijn eens 88.000 gerealiseerde geleerden bij elkaar gekomen om te luisteren naar Śrī Sūta Gosvāmī, de discipel van Śrīla Śukadeva Gosvāmī. Śrī Sūta Gosvāmī was hooggeleerd in de hele vedische literatuur en een volkomen zelfgerealiseerde ziel.

Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa en Hun metgezellen (16)

De kern van de zaak is, dat de met liefde geladen *lilā* van Rādhā en Kṛṣṇa zo vertrouwelĳk en vol mysterie is, dat het zelfs door degenen in *dāsyā-bhāva* en *vātsalya-bhāva* niet waarneembaar is. Alleen de *sakhīs* zijn hiervoor geschikt.

Deel IV

Vals geld en echt geld

Het is niet alles goud dat er blinkt

IK WIL IETS GAAN UITLEGGEN, WAARDOOR jullie zeer voorzichtig worden. Ik krijg vragen over de boeken gepubliceerd door bepaalde *bābājīs* van Vraja. Deze *bābājīs* beweren, dat ze Śrī Caitanya Mahāprabhu, Śrī Nityānanda Prabhu en Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa aanvaarden. Ze hebben zelf geen boeken geschreven. Ze verwijzen alleen naar boeken, zoals *Stava-mālā* door Śrīla Rūpa Gosvāmī, *Stavāvalī* en *Vilāpa-kusumāñjali* door Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī, *Rādhā-rasa-sudhanidhi* door Śrī Prabhodānanda Sarasvatī en andere boeken van de Gosvāmī's. Ze gebruiken de uiteenzettingen van onze Gosvāmī's, die zijn geschreven in Sanskriet en vertalen ze eenvoudig in het Bengaals. Alles lijkt in orde te zijn, maar jullie moeten

weten, welke de gebreken van deze *bābājis* zijn. Noteer zorgvuldig hun gebreken in jullie hart en in jullie aantekeningen-schrift.

Ten eerste, ze aanvaarden niet, dat de Gauḍīya Vaiṣṇava Sampradāya, de Gauḍīya lijn van disciplinaire opvolging, een van de takken van de Brahmā-Madhva Sampradāya is, terwijl dit feit duidelijk uiteen is gezet door Śrī Kavi-karṇapūra, Śrīla Jīva Gosvāmī en daarna door Śrī Baladeva Vidyābhūṣaṇa Prabhu. Het is ook uitgelegd door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura, door mijn *guru-deva*, Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja en door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja.

Ten tweede, ze denken, dat Śrī Prabhodānanda Sarasvatī en Prakāśānanda Sarasvatī dezelfde persoon zijn, hoewel er zoveel verschil tussen hen bestaat. Gaat iemand van de Rāmānuja Sampradāya zich verlagen tot *māyāvādī* (iemand die de doctrine van impersonalisme verkondigt), zoals Prakāśānanda Sarasvatī, en wordt hij daarna weer Prabhodānanda Sarasvatī, die zo verheven was, dat hij de *guru* van Śrīla Gopāla Bhaṭṭa Gosvāmī werd? Dit idee is absurd. Prabhodānanda Sarasvatī en Prakāśānanda Sarasvatī waren tijdgenoten. Gaat dezelfde persoon heen en weer van Vaiṣṇava in Zuid-India naar *māyāvādī* en dan weer naar Vaiṣṇava in Vṛndāvana en daarna weer terug als *māyāvādī*? Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura heeft hierover duidelijk geschreven en grote historici en wetenschappelijk onderzoekers hebben ook het idee afgewezen, dat ze dezelfde persoon zijn.

Ten derde, ze geven Śrīla Jīva Gosvāmī niet het gepaste respect en dit is een hele grote blunder. Dit is een kardinaal

punt. Ze zeggen, dat Jīva Gosvāmī *svakīya-bhāva* aanhangt, dat is het idee, dat Śrī Rādhā-Kṛṣṇa een getrouwd stel zouden zijn. Ze zeggen, dat hij *parakīya-bhāva*, het concept, dat Ze in Hun menselijke spel overspelige liefde bedrijven, nooit heeft gesteund en dat hij zich in werkelijkheid tegen *parakīya-bhāva* heeft verzet. Ze zeggen, dat hij in zijn eigen boeken, zoals *Gopāla-campū* en vooral in zijn *Śrī Ujyala-nīlamanī ṭikā*, tegen *parakīya-bhāva* heeft geschreven. Dit is hun grootste blunder. We aanvaarden niets van hun uitspraken.

Allemaal in één lijn

Śrīla Jīva Gosvāmī was *rūpānuga*, een zuivere volgeling van Śrīla Rūpa Gosvāmī¹, die in zijn *siddha* gedaante een dienstmeisje, Śrī Rūpa Mañjarī, van Śrīmatī Rādhikā is. Voor sommige toegewijden echter, die in die tijd niet bijster gekwalificeerd waren, omdat ze beginnelingen waren, en die ongeacht de zorg, waarmee het werd uitgelegd, de zuiverheid van *parakīya-bhāva* niet konden aanvaarden – en daarvan waren er velen – leek het erop, dat hij *svakīya-bhāva* begunstigde.

Śrīla Jīva Gosvāmī schreef, alsof hij voorstander was van *svakīya-rasa* en deed dat voor bepaalde volgelingen, zodat ze op zijn minst in staat werden gesteld naar *vidhī-mārga* (verering volgens de regels en regulerende principes van *Nārada-pañcarātra*) te komen. Hij wilde, dat ze hierdoor gekwalificeerd raakten en daarna het gevoel van *parakīya* konden waarderen. Voor gekwalificeerde toegewijden heeft hij ge-

---

¹ Śrīla Jīva Gosvāmī was tevens de enige persoonlijkheid, die als *dikṣā* discipel van Śrīla Rūpa Gosvāmī werd aanvaard –Red.

schreven, dat *parakīya-bhāva* zich afspeelt in Vraja en *svakīya-bhāva* in Dvārakā. Dit heeft hij helder beschreven en heeft het ook aanvaard. Hij zou nooit tegen de leer van Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Sanātana Gosvāmī en Śrī Caitanya Mahāprabhu hebben geschreven. Hij was een volgeling van hetzelfde basisidee van *parakīya-bhāva*, als hetgeen door Rūpa Gosvāmī uiteen werd gezet.

Die domme *bābājīs* van Vraja konden dit niet met elkaar in overeenstemming brengen. Ze gingen zich verzetten tegen Śrīla Jīva Gosvāmī en besloten, dat ze de zijde van Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura moesten kiezen, terwijl er helemaal geen sprake was van een dispuut tussen Jīva Gosvāmī en Viśvanātha Cakravartī Thakura.

Alles, dat Jīva Gosvāmī schreef voor het welzijn van die ongekwalificeerde volgelingen, ligt in de lijn van *tattva-siddhānta*, beproefde filosofische waarheid. Hij schreef, dat op basis van *tattva* de *gopīs kṛṣṇa-svakīya* zijn.

*ānanda-cinmaya-rasa-pratibhāvitābhiḥ
tābhir ya eva nija-rūpatayā kalābhiḥ
goloka eva nivasaty akhilātma-bhūto
govindam ādi-puruṣaṁ tam ahaṁ bhajāmi*

Brahmā-saṁhitā (5.37)

[Ik vereer Govinda, de oorsponkelijke Godheid, die in Zijn eigen woonoord, Goloka, resideert met Rādhā, die gelijk op Zijn eigen spirituele gestalte en die het extatische vermogen (*hlādinī*) belichaamt. Hun metgezellen zijn Haar vertrouwelingen, die extenties van Haar fysieke gedaante belichamen en die zijn uitgerust en doordrenkt zijn met eeuwig zegenrijke, spirituele *rasa*.]

Nija-rūpatayā kalābhiḥ. De *gopīs* zijn Kṛṣṇa's vermogen. Volgens *tattva-siddhānta* kunnen ze niet eens *parakīya* zijn. Ze zijn niet-verschillend van Kṛṣṇa, want ze zijn Zijn vermogen. Ze zijn ook niet de vrouw van de koeherders van Vṛndāvana. Op basis van *tattva* zijn ze *svakīya*. (*Sva* betekent "eigen" en *kīya* betekent *sampatti*, of "rijkdom".) Dit betekent, ze zijn van Kṛṣṇa, Kṛṣṇa's eigen vermogen.

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura heeft geschreven in de lijn van *rasa-tattva* of spel en vermaak. In *rasa-tattva* heeft Yogamāyā geregeld, dat zowel de *gopīs* als Kṛṣṇa vergeten, dat Kṛṣṇa de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is en dat de *gopīs* Zijn eigen pleziergevend vermogen zijn. Yogamāyā heeft geregeld, dat zowel de *gopīs* als Kṛṣṇa denken, dat de *gopīs* met *gopas* zijn getrouwd en dat ze daardoor een overspelige relatie met Kṛṣṇa hebben. Als het niet op die manier zou zijn geregeld, zou er in het geheel geen *rasa* zijn. *Para* betekent "grootste," zijn eigen grootste rijkdom (*kīyā*), en het betekent ook "van een ander," andermans rijkdom. De betekenissen in *tattva-siddhānta*, filosofische conclusie, en in *rasa-tattva* worden op harmonieuze wijze met elkaar in overeenstemming gebracht. Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft dit vooral in *Ujjvala-nīlamanī* en ook in zijn andere boeken uitgelegd. De *gopīs* zijn Kṛṣṇa's eigen vermogen, maar omwille van *rasa* wordt gezegd, dat ze *parakīya* zijn.

Wat is *parakīya*? Er zijn twee principes: *ātmā-rasa* en *para-rasa*, of *eka-rasa* en *aneka-rasa*. Kṛṣṇa is *eka-rasa* of *ātmā-rasa*. Hij is de complete belichaming van *rasa*. Hij is *ātmārāma* en *āptakāma*, hetgeen betekent, dat Hij altijd in Zichzelf voldaan is en dat Hij niets van een ander nodig heeft om gelukkig te

zijn. De *gopīs* zijn Zijn kracht. *Śakti śaktimatayor abhedā*. *Śakti*, de energie, en *śaktimān*, de eigenaar van die energie zijn één. Ze zijn identiek.

Hoewel *Kṛṣṇa ātmā-rasa* is, is Hij tegelijkertijd ook *para-rasa*. *Para-rasa* betekent, dat de *gopīs* over een specialiteit beschikken, die hen van *Kṛṣṇa* onderscheidt. Hoewel ze onderdeel van *Kṛṣṇa* zijn, hoewel ze één met Hem zijn, is hun specialiteit hun dienstverlening aan Hem met een gevoel van verliefdheid, amoreuze *rasa*. *Kṛṣṇa* is de ontvanger of de genietter en zij zijn het reservoir of voertuig van de liefde en genegenheid voor Hem.

Aneka-rasa of *para-rasa* is de *rasa* van de *gopīs*, of hun dienstverlenende gevoel, hetgeen *Kṛṣṇa* op allerlei manieren wil proeven. Hun *rasa* heeft de vorm van *parakīya-rasa* en dit is de betekenis van *parakīya* – meer niet. Dit zijn verheven filosofische waarheden, die ook zijn uitgelegd door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura.

[Vijaya: Uw uitspraken zijn verbluffend. Hoe is het mogelijk, dat zelfs *Kṛṣṇa* Zelf, de belichaming van *rasa* en de grondrechtelijke genietter van *rasa*, het gedrag van *mādana* (de meest verheven liefde voor *Kṛṣṇa*, die alleen wordt ervaren door Śrīmatī Rādhikā) niet geheel begrijpt?

Gosvāmī: *Kṛṣṇa* is *rasa* Zelf en Hij is onbegrensd, alwetend en almachtig. Niets blijft voor Hem verborgen en niets is onbereikbaar of onmogelijk voor Hem. Hij is eeuwigdurend *eka-rasa* en Hij is tegelijkertijd ook *aneka-rasa* vanwege Zijn *acin-tya-bhedābheda-dharma* (onbevattelijke gelijktijdige eenheid en verschil). Als *eka-rasa*, die alles in Zichzelf omvat, is Hij *āt-mārāma* en in deze conditie bestaat er geen *rasa* buiten Hem-zelf.

Hij is echter tegelijkertijd *aneka-rasa*. Dus behalve *ātma-gata-rasa* (*rasa* ervaren door Hemzelf) is er tevens *para-gata-rasa* (*rasa* ervaren door anderen) plus de diversiteit aan mengvormen van *ātma-para-vicitra-rasa*. Het geluk van Zijn spel en vermaak ligt in de laatste twee vormen van *rasa*.

Als *para-gata* in de hoogste mate expandeert, wordt het *parakīya-rasa* genoemd en deze hoogste ontwikkeling manifesteert zich overvloedig in Vṛndāvana. Dus voor de *ātma-gata-rasa* is het ongekende, verheven en unieke geluk van *parakīya-rasa* het hoogste bereik van *mādana*. Dit is aanwezig tijdens het zuivere ongemanifesteerde spel in Goloka en ook in lichte mate in Vraja.]²

Jīva Gosvāmī heeft dus geen andere opvatting dan Rūpa Gosvāmī. Ze hebben dezelfde mening. Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura heeft aangetoond, dat Jīva Gosvāmī zich in *parakīya-bhāva* bevond en dat hij *Śrīmad-Bhāgavatam* en *Ujjvala-nīlamanī* heeft aanvaard. In zijn eigen *Ujjvala-nīlamanī ṭikā* heeft Śrīla Jīva Gosvāmī geschreven, “*svecchayā likhitam kiñcit, kiñcid atra parecchayā* – Ik heb sommige dingen uit mijn eigen verlangen geschreven en sommige dingen om tegemoet te komen aan het verlangen van anderen. De delen, die consistent zijn, waarin *svakīya* en *parakīya* worden geharmoniseerd en in de lijn liggen van Rūpa Gosvāmī, beantwoorden aan mijn verlangen; de delen, die niet met elkaar in overeenstemming zijn, werden geschreven om tegemoet te komen aan het verlangen van anderen.” Ik heb over al deze onderwerpen geschreven in mijn boek, *Prabandha Pañcakam, Vijf essentiële essays*. Probeer al deze waarheden helemaal te doorgronden.

---

² Deze bijschrijving is een citaat uit *Jaiva-dharma*, Hoofdstuk 36.

Sahajiyā bābājīs zeggen, dat wij Gauḍīya Vaiṣṇava's geen tak zijn van de lijn van Madhvācārya. Ze zeggen, dat Madhvācārya een andere opvatting heeft dan de Gauḍīya Vaiṣṇava's, maar dit is helemaal niet waar. Wij hebben zoveel specialiteiten, die zich ook in de lijn van Madhvācārya bevinden.

Sommigen van hen zeggen ook, dat Caitanya Mahāprabhu een *māyāvādī* moet zijn geweest, omdat Hij *sannyāsa*, de wereldverzakende levensorde, van Keśava Bhārati, een *māyāvādī*, had genomen. Dit kunnen we niet accepteren. De *guru* van Mahāprabhu was Īśvara Purīpāda. Hij heeft alleen Zijn *veśa*, saffrane doek, van Keśava Bhārati genomen en dat kan geen kwaad. Madhvācārya heeft dit ook gedaan.

Sannyāsa kan immers op deze manier worden genomen.³ Mahāprabhu heeft echter *gopāla-mantra* en andere *mantras* van Śrī Īśvara Purīpāda genomen. Madhavendra Purīpāda heeft ook *sannyāsa* van een *māyāvādī* genomen, maar nam *dīkṣā* initiatie in de lijn van Mādhava en zijn *guru* was Lakṣmīpati Tirtha.

Wij bevinden ons dus in één lijn. Er bestaat een klein verschil in *upāsana-mārga*, de verering van een bepaalde Godheid, maar wat betreft *tattva* zijn we allemaal dezelfde. Śrī Baladeva Vidyābhūṣaṇa Prabhu heeft hierover zeer duidelijk geschreven en Kavi-karṇapūra is ook van mening, dat we ons in de Madhva Sampradāya bevinden.

Een ander punt is, dat deze *bābājīs* niet aanvaarden, dat Śrī Baladeva Vidyābhūṣaṇa zich in de Gauḍīya Vaiṣṇava lijn bevindt. Ze verzetten zich hevig tegen dit feit. Indien echter Ba-

---

³ Zie Eindnoot 1 aan het eind van dit hoofdstuk.

ladeva Vidyābhūṣaṇa Prabhu zich niet in onze Gauḍīya Sampradāya zou bevinden, wie is dan onze redder geweest? Hij is naar Galtā Gaddī in Jaipura gegaan en heeft de Vaiṣṇava's van de Śrī Sampradāya⁴ verslagen door hen ervan te overtuigen, dat Śrīmatī Rādhikā in de tempel aan Kṛṣṇa's (Govinda) linker zijde dient te worden geplaatst. Hij heeft een commentaar geschreven op de *Vedānta-sūtra* genaamd *Govinda-bhāṣya* en dat werk is aanvaard geworden als de *Gauḍīya-bhāṣya*, het commentaar, dat de Gauḍīya Sampradāya vertegenwoordigt.⁵

Als Baladeva Vidyābhūṣaṇa Prabhu zich niet in onze *sampradāya* (ononderbroken disciplinaire lijn) zou bevinden, tot welke *sampradāya* zou hij dan behoren? Al zijn commentaren zijn in de lijn van Śrīla Rūpa Gosvāmī en onze Gauḍīya Vaiṣṇava *ācāryas*. Als hij niet tot onze *sampradāya* zou behoren, zou alles verloren zijn. Met andere woorden, als hij op dat moment in Jaipura niet aanwezig was geweest, zou onze Gauḍīya Vaiṣṇava identiteit uit de wereld zijn verdwenen. Dit punt is van kardinaal belang.

---

⁴ De Śrī Sampradāya is een van de vier geauthoriseerde Vaiṣṇava *sampradāyas* (disciplinaire opvolgingen), die oorspronkelijk door Śrīmatī Lakṣmī Devī, de geluksgodin, werd gesticht (Śrī is een andere naam van Lakṣmī). In Kali-yuga werd Śrī Rāmānuja de *ācārya* van deze *sampradāya* en bevorderde de Vedānta filosofie van gekwalificeerd monisme (*viśistadvaita-vāda*).

⁵ Zie Eindnoot 2 aan het eind van dit hoofdstuk.

Van saffraan naar wit naar saffraan

Deze *bābājīs* zeggen ook, dat men niet tot de Gauḍīya Vaiṣṇava lijn behoort, als men in de saffrane dracht van *sannyāsīs* gekleed gaat. Ze zien dit helemaal verkeerd.

*kibā vipra, kibā nyāsī, śūdra kene naya
yei kṛṣṇa-tattva-vettā, sei guru haya*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 8.1.28)

[Het maakt niet uit, of iemand een *vipra* (geleerde in vedische wijsheid) is, of is geboren in een lagere familie, of zich in de wereldverzakende levensorde bevindt. Als hij meester is in de wetenschap van Kṛṣṇa, is hij een perfecte en bonafide geestelijk leermeester.*]

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī heeft de woorden “*kibā nyāsī*” geschreven. *Nyāsī* betekent ‘*sannyāsī*’. Īśvara Purīpāda, Madhavendra Purīpāda en alle wereldverzakkers in hun lijn waren *sannyāsīs* in saffrane kleding. Er waren zoveel metgezellen van Caitanya Mahāprabhu, die saffraan droegen, evenals Svarūpa Dāmodara. Saffrane kleding is een teken van verzaking en het is ook de kleur van *anurāga*, gehechtheid aan Kṛṣṇa. Indirect wijst het op iemand, die geen weduwe is; met andere woorden, het toont aan, dat iemand getrouwd is en Kṛṣṇa als haar geliefde koestert. Witte kleding (in de vedische cultuur) wordt gedragen door weduwen. Wij zijn geen weduwen.

Śrīla Sanātana Gosvāmī was zich bewust van de identiteit van Śrī Caitanya Mahāprabhu als de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods en had groot respect voor Zijn saffrane kleding. Hij dacht, “Ik kan me niet gedragen zoals Hij, ik ben niet zo

verheven.” Uit eerbied droeg hij een eenvoudige witte doek met het idee om zijn materiële behoeften te minimaliseren en had de gewoonte om de saffrane kleding van Mahāprabhu te vereren.

In Vraja noemden de Vrajavāsī's Sanātana Gosvāmī “*bā-bā*”. Ze noemden hem *bara-bābā*, “oudere *sādhu*” en Rūpa Gosvāmī noemden ze *choṭa-bābā*, “jongere *sādhu*”. Na hen hebben anderen in hun lijn ook witte kleding gedragen, maar na de tijd van Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura begonnen velen in die kleding van het pad af te wijken.

Bepaalde grote zielen, zoals Jagannatha dāsa Bābājī, Madhusūdana dāsa Bābājī en Gaura Kiśora dāsa Bābājī hebben uit nederigheid de titel *bābājī* gebruikt en iedereen sprak hen aan met die titel [*bābā* betekent “*sādhu*” of “vader” en het achtervoegsel *jī* betekent “respectabel”]. Deze *mukta-mahā-puruṣas*, grote transcendentalisten, zijn *paramahaṁsas* of zwaanachtige bedelmonniken van de hoogste spirituele orde, bovendien zijn ze de eeuwige metgezellen van Rādhā en Kṛṣṇa. Ze bevinden zich ver boven het begrip *bābājī* of zelfs *sannyāsī* (dat tot het *varṇāśrama* stelsel behoort). Als zij de titel *bābājī* gebruiken, is dat een teken van hun nederigheid.⁶

In die tijd werden deze bogus *bābājīs* hoog aangeslagen door *grhasthas* met een losbandig karakter zonder enig aanzien in de samenleving. Dit is de reden, waarom Śrīla Sarasva-

---

⁶ In overweging nemend, dat de “verzakende” *bābājī* gemeenschap de Vaiṣṇava gemeenschap onteerde, had Śrīla Gaura Kiśora dāsa Bābājī Mahārāja besloten zich als een deftige heer te gaan kleden, zodat de leden van de gemeenschap duidelijk konden zien, dat hij zich distantieerde van de *bābājī* gedragscode van kleding en onzedelijkheid –Red.

ti Ṭhākura de roze kleding en de orde van *sannyāsa* opnieuw introduceerde. En daarna is hij in de hele wereld gaan prediken.

Veel personen, die zich voorheen in de Gauḍīya Maṭha bevonden en daar wegens verdorven wangedrag werden weggestuurd, zijn nu *bābājī* geworden.

Wees voorzichtig

Als jullie de boeken van de *sahajiyā bābājīs* lezen – hun vertalingen en commentaren op de literatuur van onze *ācāryas* – kan hun vergif bij jullie binnenkomen.

*avaiṣṇava-mukhodgīrṇam pūtaṁ hari-kathāmṛtam
śravaṇam naiva kartavyaṁ sarpocchiṣṭam yathā payaḥ*

Padma Purāṇa

[Men kan niets over Kṛṣṇa horen van een niet-Vaiṣṇava. De melk, die werd aangeraakt door de lippen van een slang, heeft vergiftigende effecten. Zo zijn ook lezingen over Kṛṣṇa door een niet-Vaiṣṇava vergiftigd.*]

Vilāpa-kusumāñjalī van Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī en andere boeken, zoals *Kṛṣṇa-bhāvanāmṛta*, *Rādhā-rāsa-sudhānidhi* en *Stavāvalī* zijn allemaal goede boeken. Ze zijn *amṛta*, nectar. Als je ze echter van niet-Vaiṣṇava's hoort, gaan de ideeën van dergelijke niet-Vaiṣṇava's jouw hart binnen en ga je afwijken van het pad van *bhakti*. Wees hiermee zeer voorzichtig.

Wat komt er terecht van zulke sprekers en hun toehoorders?

*naitat samācarej jātu
manasāpi hy anīśvaraḥ
vinaśyaty ācaran maudhyād
yathā ‘rudro ‘bdhi-jarṇ viṣam*

Śrīmad-Bhāgavatam (10.33.31)

[Iemand die geen grote bestuurder is, mag nooit het gedrag van besturende persoonlijkheden imiteren, zelfs niet mentaal. Als een gewoon persoon uit dwaasheid dergelijk gedrag imiteert, zal hij zichzelf eenvoudig ombrengen, zoals iemand, die Rudra niet is, zichzelf zou ombrengen, als hij een oceaan vol vergif zou proberen te drinken.*]

Als iemand niet even sterk is als Śaṅkara (Śrī Śiva) en toch vergif wil drinken, zoals Śaṅkara dat deed, zal hij direct sterven. Zorg eerst dat je Śaṅkara bent; zorg eerst dat je gekwalificeerd bent. Omdat deze *bābājīs* de zuivere *ācāryas* in de lijn van Gauḍīya Vaiṣṇava's bekritisieren, moeten wij de boeken, die ze hebben vertaald, boycotten, zelfs al zijn de boeken, waaruit ze hebben vertaald, bonafide. Als je bent gekwalificeerd als *haṁsa*, een zwaan, die melk van water kan scheiden, kun je beschermd blijven bij het lezen van hun vertalingen, anders niet.

Ik ben gekomen om jullie deze dingen te vertellen alleen om jullie voorzichtigheid aan te moedigen. Raak niet in de war. Probeer heel sterk te zijn door met al deze punten op de hoogte te zijn.

Eindnoten

1 Citaat uit de Purport (betekenis) door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja bij Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā 3.34:

In de tijd van Śrī Caitanya was de invloed van Śaṅkarācārya in de samenleving erg sterk. De mensen dachten, dat men alleen *sannyāsa* kon aanvaarden in de disciplinaire opvolging van Śaṅkarācārya. Śrī Caitanya had Zijn missionaire activiteiten als gezinshoofd kunnen uitvoeren, maar Hij vond het huishoudelijke leven een belemmering voor Zijn missie. Daarom besloot hij de wereldverzakende levensorde, *sannyāsa*, te aanvaarden. Aangezien het aanvaarden van *sannyāsa* tevens was bedoeld om de aandacht van het publiek te trekken, heeft Śrī Caitanya, die de sociale conventies niet wilde verstoren, de wereldverzakende levensorde van een *sannyāsī* in de disciplinaire opvolging van Śaṅkarācārya aanvaard, hoewel *sannyāsa* ook in de Vaiṣṇava *sampradāya* werd gesanctioneerd.

2 Citaat uit een lezing van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja gesproken op 30 september 1973:

Wat ons betreft in de Madhva-Gauḍīya Sampradāya, hebben onze *ācāryas Śrīmad-Bhāgavatam* aanvaard als het natuurlijke commentaar op *Brahmā-sūtra*. De Gauḍīya Sampradāya heeft geen commentaar op de *Brahmā-sūtra* geschreven, omdat zij en Caitanya Mahāprabhu *Śrīmad-Bhāgavatam* als het natuurlijke commentaar hebben aanvaard, want dit was ook geschreven door Vyāsadeva, de oorspronkelijke auteur van *Brahmā-sūtra*. Aangezien de auteur zelf een commentaar

heeft geschreven, bestaat er geen behoefte aan een ander commentaar. Dit is de Gauḍīya Vaiṣṇava *siddhānta*.

Enige tijd geleden werd in Jaipura een uitdaging tegen de Gauḍīya Sampradāya gericht, omdat deze geen commentaar op de *Vedānta-sūtra* (*Brahmā-sūtra*) zou hebben geschreven. Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura werd verzocht er naartoe te gaan, omdat hij de meest seniore Vaiṣṇava geleerde was. Hij woonde in die tijd in Vṛndāvana en omdat hij op hoge leeftijd was, heeft hij Baladeva Vidhyabhusana als afgezant gestuurd. “Ga jij het doen. Er bestaat helemaal geen noodzaak, maar mensen vragen, ‘Waar is jullie commentaar op de *Vedānta-sūtra*?’” En zo heeft Baladeva Vidyābhūṣaṇa op voorspraak van Govindajī in Jaipura het commentaar op *Brahmā-sūtra* geschreven genaamd *Govinda-bhāṣya*. Op die manier heeft de Brahmā-Madhva-Gauḍīya Sampradāya ook een commentaar op *Brahmā-sūtra* gekregen en dat is nodig.

Deel V

De sahajīya in onszelf

[In de voorgaande lezingen heeft Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja ons de stroom van onvermengde *bhakti* onderwezen en hoe en waarom we moeten voorkomen, dat we door *sahajīyās* ontspoord raken. In deze lezing en in de volgende twee lezingen van Deel VI leert hij ons hoe en waarom we de invloed van de *sahajīyā* in onszelf moeten vermijden.]

Kṛṣṇa, de Bron van al het bestaan,
God van alle liefde

HET LIED ŚRĪ MADHURĀṢṬAKAM LAAT ONS weten, dat alles aan Śrī Kṛṣṇa lief en zoet (*madhura*) is. Hij is de oorspronkelijke God van de liefde. Zijn Vṛndāvana is lief, Zijn lachen en glimlachen zijn lief, Zijn komen en gaan is zo zoet, Zijn Yamunā en haar golven zijn zoet, Zijn *nikuñjas* (afgesloten loofhutten, waarin Hij en de

gopīs hun vertrouwelijke liefdesspel uitvoeren) zijn zoet en Zijn zijdelingse blikken zijn ook ontzettend zoet.

Wie spreekt hier over de liefvalligheid van Kṛṣṇa? Zijn het de kwaadaardige demonen, Kāmsa Mahārāja, Aghāsura, Bakāsura of Pūtanā? Śrīmatī Rādhikā Zelf spreekt hier; Zij alleen is gekwalificeerd om op deze manier te spreken.

De geschiedenis achter de woorden van Rādhikā is als volgt. Een *sakhī* zei eens tegen Haar, “Kṛṣṇa is uit Vṛndāvana vertrokken. Hij heeft nu 16.108 koninginnen en talloze anderen willen ook met Hem trouwen. Waarom koester Je nog steeds zoveel liefde en genegenheid voor die smiecht, Kṛṣṇa? Hij heeft geen liefde voor Jou en geen liefde voor Vṛndāvana. Waarom geef Je Hem niet op en probeer Je Hem te vergeten?” Śrīmatī Rādhikā antwoordde, “O *sakhī*, wat je zegt is waar, maar Ik kan Hem niet vergeten, want alles van Hem is zo lief.”

Demonen zoals Kāmsa, Jarāsandha, Duryodhana, Keśī, Pūtanā, Bakāsura, Aghāsura, Cāṇūra en Muṣṭika zagen diezelfde Kṛṣṇa, maar ze konden Zijn liefvallige bekoorlijkheid totaal niet zien of ervaren. Integendeel, ze beschouwden Hem als een zeer wrede, machtige en gevaarlijke vijand.

Sahajiyās kunnen Zijn bekoorlijkheid niet proeven

Weet je waarom ik op deze manier spreek? Deze demonen waren tegen Kṛṣṇa, dus in plaats van Zijn lieflijkheid te ervaren kregen ze eenvoudig een indruk van hun eigen vijandigheid. Als we ons inbeelden, dat we diep mediteren op Kṛṣṇa's

aṣṭa-kālīya-līlā, Zijn dagelijkse vierentwintiguurs spel met de *gopīs* zonder het stadium van *bhāva-bhakti* te hebben bereikt, zullen we Zijn liefthalligheid ook niet kunnen ervaren. Integendeel, dan ervaren we onze eigen wellust en materiële verlangens. In dit verband vertegenwoordigen Kāmsa en andere demonen onze materiële verlangens.

Kṛṣṇa en de realisatie van de bekoring van Kṛṣṇa is zeker ons doel, maar je moet niet proberen om naar de top van de boom te springen. Begin aan de wortel van de boom en klim van daaruit geleidelijk omhoog; dan kun je jouw doel realiseren.

De oprechte toegewijde houdt zich vanaf het begin bezig met het juiste proces van *bhakti*. Eerst volgt hij het vers, dat begint met *ādau śraddhā tataḥ sādhu-saṅgo 'tha bhajana-kriyā*¹. Hierna is hij in staat de principes te volgen, zoals aangegeven in het vers, dat begint met *kṣāntir avyarthakālatvam*².

Het doel van bhakti: Zijn liefthalligheid realiseren

Als je deze twee *ślokas* kunt volgen, kun je iets van het doel realiseren. Ik weet en ik zie, dat veel toegewijden in westerse en oosterse landen *aṣṭa-kālīya-līlā* proberen binnen te gaan, hoewel ze niets weten over de transcendente natuur. Onze

---

¹ Zie pagina 21 voor het volledige vers en de vertaling.

² Zie pagina 22 en 23 voor het volledige vers en de vertaling.

Gosvāmī's hebben ons gewaarschuwd om niet te diep in dit onderwerp te graven.

Dit onderwerp is echt ons doel en we kunnen het realiseren door het juiste proces te volgen. Hoe kan iemand, die vol zit met wereldse verlangens en gehecht is aan vrouwen, alcohol en rijkdom, die zijn eigen identiteit niet kent en zich vereenzelvigd met zijn materiële lichaam, op de juiste wijze mediteren op *aṣṭa-kālīya-līlā*?

Goddelijke en aardse erotiek

Stel je voor, dat een man of een vrouw midden in de nacht probeert te mediteren op het spel van Rādhā en Kṛṣṇa. Stel je voor, dat ze zich proberen te herinneren, hoe de *gopīs* hun huis verlieten en Kṛṣṇa gingen ontmoeten en bovendien, hoe Kṛṣṇa de *gopīs* midden in de nacht achterliet en Śrīmatī Rādhikā meenam naar een *kuñja*, waar Ze Zich intiem met Elkaar amuseerden. Waaraan zou hij of zij nu eigenlijk denken? Als een dergelijke man en vrouw elkaar 's nachts zouden ontmoeten om deze uiterst confidentiële onderwerpen te bespreken, wat wordt dan het resultaat van hun discussie? Ze zijn gebonden om lust te ervaren. Ze zijn niet in staat hun verstand en zintuigen te beheersen, waardoor hun karakter en hun hele spirituele leven wordt geruïneerd. We mogen zelfs niet over deze onderwerpen nadenken.³

---

³ Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja heeft enkele boeken van de Gosvāmī's, die deze vertrouwelijke onderwerpen bespreken, in het Hindi vertaald en heeft daarna zijn leerlingen opdracht gegeven deze werken in het Engels te vertalen. Hij wilde, dat er authentieke vertalingen, publica-

Een jong of zelfs een oud persoon kan de betekenis van dit vers van Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī herinneren,

*pramada-mādana-lilāḥ kandare kandare te
racayati nava-yūnor dvandvam asminn amandam
iti kila –kalanārthaṁ laghakas tad-dvayor me
nija-nikaṭa-nivāsam dehi govardhana! tvam*

Govardhana-vāsa-prārthanā-daśakam (2)

---

ties [vervolg voetnoot 3] en presentaties van dit esoterisch transcendente spel zouden komen – voor nu en voor de toekomst – zodat nieuwkomers en oudere toegewijden niet de neiging zouden krijgen te gaan zoeken in het domein van degenen, die de lessen van Śrīla Rūpa Gosvāmī en onze Gauḍīya *guru-paramparā* niet op de juiste wijze volgen.

Toen hij in mei 2002 bezig was *Ujñvala-nīlamaṇi* te vertalen, zei hij, “Ik schrijf over de zeer verheven gevoelens van Śrīla Rūpa Gosvāmī, gevoelens die hem door Śrī Caitanya Mahāprabhu Zelf werden geïnspireerd. Mahāprabhu gaf hem de opdracht te schrijven over de diepe gevoelens van de *gopīs* en het proces, waarmee we overeenkomstige gevoelens kunnen bereiken. De meesten van jullie zijn niet gekwalificeerd om hierover te horen of te lezen, laat staan te volgen – maar desondanks schrijven we. Als we dit niet doen, raken deze gevoelens voor de wereld verloren. We moeten dit vastleggen voor toekomstige generaties.” Later in dat jaar in zijn lezing op Janmāṣṭamī in augustus vertelde Śrīla Mahārāja zijn toehoorders, “Als men gekwalificeerd is, kan men *Śrī Ujñvala-nīlamaṇi* lezen, maar men moet dat doen onder leiding van verheven Vaiṣṇava’s. Op die manier kan men met de genade van *guru* al deze bovenzinnelijke gevoelens realiseren.”

Hij nam de verantwoording om de nieuwkomers en oudere toegewijden te onderwijzen, hoe ze het gebied van deze uiterst vertrouwelijke, verheven, excellente literatuur voorzichtig moeten benaderen en hij wilde, dat zijn oprechte leerlingen die verantwoording ook op zich zouden nemen –Red.

[Het jonge Goddelijke Paar voert gemakkelijk amoreus spel uit in iedere afzonderlijke grot van jou. Aangezien jij het getuigen van Hun *lilās* faciliteert, O Govardhana, geef me alsjeblieft een woonplaats aan jouw zijde.]

Dit vers suggereert, dat Rādhā en Kṛṣṇa Elkaar ontmoeten en omhelzen. Een toegewijde, die niet in *bhakti* is gevorderd en hierop probeert te mediteren, krijgt gegarandeerd een werelds idee in zijn hart.

Śrī Śukadeva Gosvāmī, een *mahā-mahā-bhāgavata*, een allerbeste zelfgerealiseerde ziel, is zodanig onthecht van materiele overwegingen en bezittingen, dat hij niet eens over een *ḍor-kaupīna* (lendedoek) beschikt, hij heeft zelfs geen *bhajana kuṭīra*, een plek om *bhajana* te praktiseren. Hij is totaal in verzaking. Wat hem betreft, bestaat er geen verschil tussen een mooie blote vrouw en een stuk droog sprokkelhout. Hij heeft totaal geen belangstelling voor de aangelegenheden van mannen en vrouwen. Niettemin biedt die Śukadeva Gosvāmī eerbiedige eerbetuigingen aan *rasa-līlā* en *aṣṭa-kālīya-līlā*. Hoewel dienstverlening aan de bekoorlijke Kṛṣṇa, zoals die van de *gopīs*, zeker ons doel is, kunnen we niet pretenderen, dat we in ons stadium die dienstverlening nabij zijn.⁴

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura heeft geschreven,

*ārādhyo bhagavān vrajeśa tanayas tad dhāma vṛndāvanam
 ramyā kācid upāsanaṁ vrajavadhū vargeṇa yā kalpitā
 śrīmad-bhāgavatam pramāṇam amalam prema pumārtho mahān
 śrī caitanya mahāprabhor matam idam tatrādarō na paraḥ*

Caitanya-manjusam

---

⁴ Zie Eindnoot 1 aan het eind van dit hoofdstuk.

[Bhagavān Vrajendra-nandana Śrī Kṛṣṇa en Zijn transcendente woonplaats Śrī Vṛndāvana-dhāma zijn mijn meest vererenswaardige objecten. De meest excellente methode van de vereering van Kṛṣṇa is die van de *gopa-ramaṇīs*, de jonge vrouwen van Vraja. *Śrīmad-Bhāgavatam* is het smetteloze en meest gezaghebbende geschrift en *kṛṣṇa-prema* (zuivere liefde voor Kṛṣṇa) is de vijfde en hoogste verworvenheid van het menselijk leven na *dharma* (wereldse religie), *artha* (rijkdom), *kāma* (lustbevredestiging) en *mokṣa* (bevrijding). Dit is de opvatting van Śrī Caitanya Mahāprabhu. We hebben groot respect voor deze conclusie. We hebben geen behoefte aan of respect voor andere bedriegelijke opvattingen.]

Voorbeelden van de hoogste liefde en genegenheid in dienst van Kṛṣṇa zijn de *gopīs*. Per grondrecht hebben geconditioneerde zielen van deze wereld niet de bevoegdheid om *svatantra nāyikas* of persoonlijke geliefden van Kṛṣṇa te worden, zoals Śrīmatī Lalitā, Śrīmatī Viśākhā en anderen in hun categorie. Wij, geconditioneerde zielen, hebben wel de bevoegdheid om *mañjarīs* te worden, jonge dienstmeisjes van Śrīmatī Rādhikā en via Haar Kṛṣṇa te dienen.

Dit is geen geringe verworvenheid. Deze uiterst verheven dienstverlening is dermate confidentieel, dat deze zelfs niet kan worden uitgevoerd door Lalitā of Viśākhā of anderen zoals zij, ook al bevinden deze *svatantra nāyikās* zich op een hogere trede van de ladder dan de *mañjarīs*. Dergelijke dienst kan alleen worden uitgevoerd door *gopīs*, zoals Śrī Rūpa Mañjarī en Śrī Ratī Mañjarī. Lalitā en Viśākhā kunnen niet een *kuñja* binnenlopen, waar Rādhā en Kṛṣṇa alleen zijn en Zich bezighouden met Hun meest intieme liefdesspel. De *mañjarīs*

daarentegen kunnen daar zonder aarzelen wel binnengaan en Rādhā en Kṛṣṇa beiden dienstverlenen.

Een hindernis op het pad van bhakti

Bespreek de vertrouwelijke zaken van Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa niet in aanwezigheid van het algemene publiek of beginnende toehoorders. Wees hiermee voorzichtig, anders raken de toehoorders van de andere sekse door jou gecharmeerd; ze beginnen te huilen en lopen achter jou aan en jouw karakter gaat voor altijd verloren.

Het schone pad

Probeer altijd de lessen van Canto Elf van *Śrīmad-Bhāgavatam* te volgen en probeer *Upadeśāmṛta* van Śrīla Rūpa Gosvāmī en *Śrī Manaḥ-sikṣā* van Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī te volgen. Doe dit eerst. Ga daarna proberen om geleidelijk naar het stadium van *rati* (*bhāva-bhakti*) te komen, waarin al het spel en vermaak van Kṛṣṇa zich in een zeer zuivere vorm automatisch zal manifesteren. Probeer deze instructies te volgen. Beweeg je door het kanaal, dat is geopend door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura en door onze *guru-paramparā* en vooral door Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī.

Śrī Kṛṣṇa-dvaipāyana Vyāsa en Śrīla Śukadeva Gosvāmī hebben in *Śrīmad-Bhāgavatam* enigszins uitgelegd, wat het doel van ons leven is in de beschrijvingen van Kṛṣṇa's incarnaties, zoals Matsya, Kūrma, Varāha, Nṛsimha, Rāma, Paraśu-

rāma, Vāmana en Kalki. Ze hebben alles over *madhura-lilā*, de beschrijvingen van Kṛṣṇa en Zijn metgezellen in Vṛndāvana en vooral de beschrijvingen van de *gopīs* in Canto Tien gehouden, waar ze ons streven en doel volledig hebben uitgelegd.

Kṛṣṇa Zelf heeft Zich als ieder van deze incarnaties gemanifesteerd. Ze zijn allemaal dezelfde Kṛṣṇa, maar Hij speelt de rol, dat Hij deze incarnaties is.

Śrī Jayadeva Gosvāmī zingt over zijn incarnaties als volgt,

*śrī-jayadeva-kaver idam uditam udārām
śṛṇu sukha-darṇ śubha-darṇ bhāva-sāram
keśava! dhṛta-daśa-vidha-rūpa! jaya jagadīśa! hare*

Śrī Daśāvātāra-stotram (11)

[Luister alsjeblijft naar dit oprechte gebed gesproken door de dichter Śrī Jayadeva. Het schenkt geluk en voorspoed en beschrijft de essentie van Jouw incarnaties. O Keśava, die tien gedaanten heeft aangenomen! Alle eer aan Jou, O Heer van het Universum, O Hari!]

In dit verband verwijst Keśava naar Vrajendra-nandana Śrī Kṛṣṇa. Diezelfde Kṛṣṇa is ons doel en het is zeker ons doel Hem te dienen, zoals de *gopīs* dat doen. Maar tegelijkertijd volg je het pad van de grote demonen Pūtanā, Aghāsura, Bakāsura en Kaṁsa, als je niet zeer voorzichtig bent. Anders ben je gebonden te worden zoals zij.

Śrīla Śukadeva Gosvāmī begon te spreken over de onderwerpen van *bhakti* vanaf de beginstadia alsmede de processen om de diverse stadia van *bhakti* te bereiken. In Canto Elf heeft hij de processen besproken, die Śrī Nārada Muni aan Vāsudeva had uitgelegd over onderwerpen, die door de Nava-

yogendras aan Mahārāja Nimi werden onderwezen. Bijvoorbeeld, de Nava-yogendras hebben de vierentwintig *gurus* uitgelegd, inclusief de lucht en de Aarde (planeet). Van de lucht kan men onthechting leren en van de Aarde kan men verdraagzaamheid leren. In die teksten worden ook de processen uitgelegd om het hoogste doel te bereiken, hetgeen ook in Canto Tien is uitgelegd.

Hetzelfde levensdoel is op een nog betere manier uitgelegd in *Śrī Caitanya-caritāmṛta*. Helemaal aan het begin van die *śāstra* heeft Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī de woorden van Śrīla Rūpa Gosvāmī met ons gedeeld,

*anarpita-carim cirāt karuṇayāvatiṛṇaḥ kalau
samarpayitum unnatojjvala-rasām sva-bhakti-śriyam
hariḥ puraṭa-sundara-dyuti-kadamba-sandīpitaḥ
sadā hṛdaya-kandare sphuratu vaḥ śaci-nandanah*
Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)

[Mag de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, die bekend staat als de zoon van Śrīmatī Śaci-devī (Śacinandana), op transcendente wijze in de diepste kamers van jullie hart verblijven. Stralend met de glans van gesmolten goud is Hij uit Zijn gronddeloze genade verschenen in het Tijdperk van Kali om datgene te schenken, dat geen incarnatie ooit eerder heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst, de smaak van amoureuze liefde.*]

*śrī-rādhāyāḥ praṇaya-mahimā kīḍṛṣo vānayaivā-
svādyo yenādbhuta-madhurimā kīḍṛṣo vā madīyaḥ
saukhyam cāsyā mad-anubhavataḥ kīḍṛṣam veti lobhāt
tad-bhāvāḍhyaḥ samajāni śaci-garbha-sindhau harīnduḥ*
Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.6)

[Met het verlangen om de glorie van de liefde van Rādhārāṇī te begrijpen, de wonderbaarlijke kwaliteiten in Hem, die Zij alleen door Haar liefde proeft en het geluk, dat Ze voelt, wanneer Ze Zich de zoetheid van Zijn liefde realiseert, verscheen de Allerhoogste Śrī Hari rijkelijk voorzien van Haar emoties uit de baarmoeder van Śrīmatī Śacī-devī, zoals de maan uit de oceaan verrijst.*]

*rādhā kṛṣṇa-praṇaya-vikṛtir hlādinī śaktir asmād
ekatmānāv api bhuvī purā deha-bhedarṇ gatau tau
caitanyākhyarṇ prakāṣam adhunā tad-dvayarṇ caikyam āptam
rādhā-bhāva-dyuti-suvalitarṇ naumi kṛṣṇa-svarūpam*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.5)

[De liefdesperikelen van Śrī Rādhā en Kṛṣṇa zijn bovenzinnelijke manifestaties van Gods innerlijke pleziergevende vermogen. Ofschoon Rādhā en Kṛṣṇa in Hun identiteit één zijn, hebben Ze Zich eeuwigdurend afgescheiden. Deze twee transcendente identiteiten hebben Zich nu wederom verenigd in de gedaante van Śrī Kṛṣṇa Caitanya. Ik buig me neer voor Hem, die Zich heeft gemanifesteerd met het gevoel en de lichaamskleur van Śrīmatī Rādhārāṇī, hoewel Hij Kṛṣṇa Zelf is.*]

Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī heeft het doel en het proces om het te bereiken vooral uitgelegd in het vierde hoofdstuk van *Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā* en in *Śrī Rāya Rāmānanda Saṁvāda*. Śrī Caitanya Mahāprabhu heeft het proces ook uitgelegd aan Śrīla Rūpa Gosvāmī in *Madhya-līlā*, hoofdstukken negentien en twintig, en aan Śrīla Sanātana Gosvāmī in *Madhya-līlā*, hoofdstukken twintig tot drieëntwintig. Laten we voorzichtig zijn en niet proberen in de top van

de boom te springen, terwijl we nog op de grond zitten. Als je een vuur inloopt, word je verbrand.

Het is tegelijkertijd ook niet toereikend om louter over de filosofische waarheden en processen van *bhakti* te spreken. Probeer er werkelijk in gevestigd te zijn, erin gerealiseerd te zijn. Stel je voor, dat een leerling altijd de glorie van Kṛṣṇa's filosofie en Zijn diversiteit aan zoet spel predikt. Stel je voor, dat die leerling altijd chant. Hij chant een *lākha* (vierenzestig rondjes) heilige namen per dag en leest constant over het spel van Kṛṣṇa en verheerlijkt hem – maar hij heeft niet bijster veel vertrouwen in zijn *guru* en hij volgt de opdrachten van zijn *gurudeva* niet. Of soms volgt hij wel en soms volgt hij niet. Soms volgt hij zijn onbeheerste verstand.

In de Upaniṣaden staat,

*yasya deve parā bhaktir
yathā deve tathā gurau
tasyaite kathitā hy arthāḥ
prakāśante mahātmānaḥ*

Śvetāśvatara Upaniṣad (6.23)

[Alleen aan grote zielen met impliciet vertrouwen in Bhagavān en de geestelijk leermeester worden alle betekenissen van vedische kennis automatisch geopenbaard.*]

Eindnoot

1 Citaat uit de Purport (betekenis) door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja op Śrīmad-Bhāgavatam 1.4.5:

In *Śrīmad-Bhāgavatam* (5.18) wordt gezegd, dat een geleerde heilige vanwege zijn spirituele visie een geleerde, zachtaardige

brāhmaṇa (priester of leraar van goddelijke kennis), een *can-dāla* (hondenvleeseter), een hond of een koe met gelijkgestemde blik beziet. Śrīla Śukadeva Gosvāmī had die staat bereikt. Hij zag daarom geen man of vrouw; hij zag alle levende wezens in verschillende kleding. De vrouwen, die aan het baden waren, konden het verstand van een man begrijpen door eenvoudig zijn houding te bestuderen; zoals men door te kijken naar een kind kan zien, hoe onschuldig het is.

Śukadeva Gosvāmī was een jongen van zestien jaar en daarom waren zijn lichaamsdelen ontwikkeld. Hij liep naakt en de dames ook. Omdat Śukadeva Gosvāmī echter transcendent was aan seksuele relaties, zag hij er erg onschuldig uit. De dames konden dit door hun speciale kwalificaties direct aanvoelen en maakten zich om hem daarom niet veel zorgen. Maar toen zijn vader eraan kwam, kleedden de dames zich snel aan. De dames hadden de leeftijd van zijn kinderen of kleinkinderen en toch reageerden ze op de aanwezigheid van Vyāsadeva volgens de sociale normen, want Śrīla Vyāsadeva speelde de rol van huisvader. Een huisvader moet onderscheid maken tussen man en vrouw anders kan hij geen huisvader zijn.

Men dient daarom te trachten het onderscheid tussen lichaam en ziel te onderkennen zonder gehecht te zijn aan man en vrouw. Zolang dat onderscheid nog bestaat, mag men niet proberen een *sannyāsī* zoals Śukadeva Gosvāmī te worden.

Deel VI

Dit is de vraag

Waarom niet slechts één boek?

IK BEN HIER NAARTOE GEKOMEN OM MET jullie de lessen van Śrī Caitanya Mahāprabhu te delen. Hier volgt een vers van Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura,

*śrī-caitanya-mano-'bhiṣṭam sthāpitam yena bhūtale
svayaṁ rūpaḥ kadā mahyaṁ dadāti sva-padāntikam*

Śrī Prema-bhakti-candrikā

Śrīla Rūpa Gosvāmī kende het gevoel van Śrī Caitanya Mahāprabhu, want Mahāprabhu had zijn hart geïnspireerd met de inhoud van Zijn eigen hart omtrent de reden van Zijn afdeling van Goloka-Vṛndāvana naar deze wereld. In Prayāga heeft Bhagavān Zijn eigen streven en doel in zijn hart geïnspi-

reerd. Toen heeft Hij in Purī aan Śrī Nityānanda Prabhu, Śrī Svarūpa Dāmodara, Śrī Rāmānanda Rāya en Zijn persoonlijke metgezellen verzocht om Śrīla Rūpa Gosvāmī hun genade te geven, zodat Rūpa Gosvāmī Zijn diepste wens in deze wereld kon vestigen. Met inspiratie en genade van Mahāprabhu was Rūpa Gosvāmī toen in staat om *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, *Śrī Ujjvala-nīlamaṇi*, *Lalitā-mādhava*, *Vidagdha-mādhava* en zoveel andere boeken te schrijven.

Śrī Caitanya Mahāprabhu is niet alleen Caitanya Mahāprabhu. Hij is Śrī Kṛṣṇa Zelf, die de schoonheid en innerlijke stemmingen van Śrīmatī Rādhikā heeft overgenomen. Datgene, dat Hij in Kṛṣṇa's spel niet kon geven, heeft Hij als Mahāprabhu gegeven – als Śacīnandana Gaurahari.¹

Kṛṣṇa had vier redenen om van Goloka-Śvetadvīpa² naar deze wereld af te dalen.

*anarpita-carim cirāt karuṇayāvātirṇaḥ kalau
samarpayitum unnatojjvala-rasām sva-bhakti-śriyam
hariḥ puraṭa-sundara-dyuti-kadamba-sandīpitaḥ
sadā hṛdaya-kandare sphuratu vaḥ śaci-nandanah
Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.4)*

[Mag de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, die bekend staat als de zoon van Śrīmatī Śacī-devī (Śacīnandana), op transcen-

¹ Toen Mahāprabhu Zich in de *grhastha āsrama* bevond, stond Hij bekend onder de naam Śacīnandana Gaurahari of “de zoon van Śacī, die de innerlijke gevoelens en de gouden gelaatskleur van Śrīmatī Rādhikā heeft overgenomen.”

² Goloka Śvetadvīpa is het kwadrant van Goloka-Vṛndāvana, waar Śrī Caitanya Mahāprabhu en Zijn metgezellen eeuwig wonen. Zie ook Eindnoot 1 aan het eind van dit hoofdstuk.

dente wijze in de diepste kamers van jullie hart wonen. Stralend met de glans van gesmolten goud is Hij uit Zijn grondeloze genade in het Tijdperk van Kali verschenen om datgene te schenken, dat geen incarnatie ooit eerder heeft gegeven: de meest sublieme en stralende smaak van toegewijde dienst, de smaak van amoureuze liefde.*]

Kṛṣṇa's primaire, innerlijke reden was om de diepere gevoelens van Śrīmatī Rādhikā te proeven. Hij nam in overweging, dat – hoewel Hij zo mooi en lief is – Hij er niet achter kon komen, wat het in Hem is, dat Rādhikā zo van streek maakt.

*srī-rādhāyāḥ praṇaya-mahimā kīdṛṣo vānayaivā-
svādyo yenādbhuta-madhurimā kīdṛṣo vā madīyaḥ
saukhyam cāsyā mad-anubhavataḥ kīdṛṣam veti lobhāt
tad-bhāvādhyāḥ samajani śaci-garbha-sindhau harīnduḥ
Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.6)*

Hij kon Zichzelf niet proeven in de mate, waarin Zij dat kon. Dus Hij wilde de glorie van Haar liefde kennen, de aard van de kwaliteiten in Hem, die Haar zo van streek maakten, en het plezier, dat Ze in herinnering aan Hem ervaart. Het gevoel, dat Hij op die manier ervoer, wordt *unnatojjvala-parakīya-bhāva* genoemd (ook bekend als *aupapatya bhāva*), het meest schitterende gevoel van een bovenzinnelijke paramour.

Hij wilde Zijn genade geven – *karuṇayāvatiṛṇaḥ kalau samarpayitum unnatojjvala-rasām sva-bhakti-śriyam*. *Sva-bhakti-śriyam* wijst op *mañjarī-bhāva*, het gevoel van Śrīmatī Rādhikā's dienstmeisje. Als Mahāprabhu vooral deze ene gift wilde schenken – en dat heeft Hij gedaan – waarom heeft Śrīla Rūpa Gosvāmī dan zoveel boeken geschreven, inclusief *Sri*

Bhakti-rasāmṛta-sindhu en *Upadesāmṛta*? Waarom heeft hij niet alleen over de onderwerpen van *mañjarī-bhāva* geschreven en uitgeroepen, “Oh, jullie, toegewijden in de hele wereld moeten allemaal alleen *mañjarī-bhāva* accepteren”? Waarom heeft hij niet alleen één boek geschreven en gezegd, “Jullie zijn allemaal *mañjarīs*”? Waarom? Dit is de vraag.

Bevinden alle toegewijden zich in slechts één stadium van *bhakti*, of bevinden ze zich in verschillende stadia? Er zijn in feite miljoenen stadia van *bhakti* en er is maar één *mañjarī-bhāva*. *Mañjarī-bhāva* is zeker ons hoogste streven en doel, maar Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft geschreven,

*śravaṇotkīrtanādīni-vaidha bhakty uditāni tu
yānyaṅgāni ca tānyatra vijñeyāni mañṣibhiḥ*

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.2.296)

[Zij die belezen zijn in transcendente kennis (*tattva-vit*), weten heel goed, dat alle verschillende onderdelen van *bhakti*, zoals *śravaṇa* en het hardop chanten van *kīrtana*, ook in *rāgānuga-bhakti* dienen te worden gepraktiseerd.]

Hij heeft ook geschreven,

*sevā sādḥaka-rūpeṇa siddha-rupeṇa cātra hi
tad bhāva lipsunā kāryā vraja lokānusārataḥ*

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.2.295)

Men zal de *rūpānuga* Vaiṣṇava’s moeten volgen in hun *sādḥaka-rūpeṇa*, hun gedaante als toegewijde beoefenaren, en in hun *siddha-rūpeṇa*, hun geheel geperfectioneerde gedaante als metgezel van Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa. We moeten *sādḥaka-rūpeṇa* volgen in de lessen van Śrīla Rūpa Gosvāmī met be-

trekking tot de onderdelen van *bhakti*, de regels en regulerende principes. Anderzijds manifesteert *rūpānuga-bhakti* zich niet eenvoudig door *śāstra* te lezen of regels te volgen, maar je moet weten, dat voor het hebben van gretigheid voor *rūpānuga-bhakti* het van wezenlijk belang is om de sommaties van *śāstra* in acht te nemen. Je zal *śāstra* moeten gehoorzamen, anders creëer je eenvoudig verstoringsen in *bhakti*.

*śruti-smṛti-purūṇādi-pañcarātra-vidhiṁ vinā
aikāntikī harer bhakti utpātayaiva kalpate*

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.2.101)

[Toegewijde dienst aan Bhagavān, waarbij de geautoriseerde vedische literatuur, zoals de Upaniṣaden, Purāṇa's en *Nārada-pañcarātra*, wordt veronachtzaamd, is eenvoudig een onnodige versterking in de samenleving.*]

De betekenis van *sevā sādḥaka-rūpeṇa siddha-rūpeṇa cātra hi* is, dat de *rāgānuga-bhakti*, of meer specifiek, de *rūpānuga-bhakti*, de regels en regulerende principes van *bhakti* volgt, zoals Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī uiterlijk deed, terwijl hij innerlijk het gevoel van Rati Mañjarī (Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī's gedaante in het spel van Rādhā-Kṛṣṇa) volgde. Degenen, die niet over gretigheid beschikken, dat wil zeggen, degenen die zich niet in het stadium van *bhāva-bhakti* bevinden, zullen niet in staat zijn hem te volgen.

Het is noodzakelijk om alle instructies geschreven in *Upadeśāmṛta* te volgen. Als je *Upadeśāmṛta* boycot, is jouw *bhakti* slechts een illusie; het zal jou bedriegen. Probeer Śrīla Rūpa Gosvāmī te volgen; hij is *akhaṇḍa-guru-tattva*, het complete, onverdeelde principe van *guru*.

Niet iedereen bevindt zich in hetzelfde stadium van *bhakti*. Iedereen zit in een ander stadium. Hoe kun je tegen een nieuweling zonder enige *śraddhā* (vertrouwen in de woorden van Kṛṣṇa, *guru* en Vaiṣṇava's) zeggen, "Je bent een *mañjarī*; boek maar een ticket alleen voor het gevoel van *mañjarī*"? Ik wil jullie allemaal zeggen, dat dit een ontzettend verkeerd idee is. Probeer om alles echt te begrijpen en ga dan de werkelijke betekenis van *rūpānuga* volgen.

Toen Nityānanda Prabhu tegen Jagāi en Madhāi predikte, hebben ze Hem geslagen, totdat het bloed uit Zijn hoofd stroomde, maar Hij heeft hen toch *kṛṣṇa-prema* gegeven. Hij predikte in heel Bengalen en in andere delen van India, maar wat heeft Hij gepredikt? Heeft Hij gezegd, "Oh, jij bent een *mañjarī*"? Dat heeft Hij nooit gedaan.

Nityānanda Prabhu is de wortel van *akhaṇḍa-guru-tattva*. Heeft Hij het gevoel van een *mañjarī* of niet? Ja, Hij is Anaṅga Mañjarī, hierover heeft Hij niet gepredikt. Je kunt denken, "Hij heeft geen *mañjarī* gevoel en Hij heeft het niet gepredikt, dus Hij is geen *guru*. Ik luister niet naar Hem. Ik luister alleen naar Śrīla Rūpa Gosvāmī." Iemand, die op deze manier denkt, is bogus. Hij is een schoffeerder aan de lotusvoeten van de hele *guru-paramparā*.

We zullen de hele *guru-paramparā* moeten gehoorzamen. Mijn discipelen, die Kṛṣṇa's heilige naam prediken, weten wat het gevoel van de *mañjarīs* is, maar ze zijn niet allemaal gekwalificeerd om erover te beschikken. Wees hiermee zeer voorzichtig. Bega geen overtredingen aan de lotusvoeten van Vaiṣṇava's. Stel je voor dat iemand zegt, "Als er verschil van mening is tussen Gurudeva en Aranya Mahārāja [die later

Prema-prayojana dāsa werd], volg ik Araṇya Mahārāja en niet Gurudeva.” Wat is dit? Dit heet *guror-avajñā* (de autoriteit van *gurudeva* en zijn instructies naast zich neerleggen). Alleen door Gurudeva weet Araṇya Mahārāja, of iedere andere discipel, wie Śrīla Rūpa Gosvāmī is en wat het gevoel van een *mañjarī* is. Dit is dus een bogus idee. Als je dit idee hebt, wees dan zo goed jouw gevoelens te corrigeren, anders gaan al jouw “stemmingen” de mist in. Ik heb dit tegen jullie allemaal gezegd, want tegenwoordig waait er een wind in die richting, “We volgen alleen de stemming van de *mañjarīs*, niets anders, niets anders en niets anders.”

Alleen indien een ware transcendente gretigheid om Śrī Rādhā en Kṛṣṇa te dienen jouw hart is binnengekomen, manifesteren zich deze symptomen.

[Wanneer het zaad van extatische emotie voor Kṛṣṇa vrucht gaat dragen, manifesteren zich in het gedrag de volgende negen symptomen: vergeving (*kṣānti*), het voorkomen dat tijd wordt verspild (*avyartha-kālatva*), onthechting (*virakti*), afwezigheid van vals prestige (*māna-sūnyatā*), hoop (*āśābandha*), gretigheid (*samutkuṅṭhā*), een smaak voor het chanten van de heilige naam van Bhagavān (*nāma-gāne sadā-ruci*), gehechtheid aan beschrijvingen van de transcendente kwaliteiten van Bhagavān (*tad-guṇākhyāne āsakti*) en een genegenheid voor de plaatsen, waar Bhagavān woont (*tad-vasati-sthale prīti*), namelijk een tempel of een heilige plaats, zoals Vṛndāvana. Deze symptomen worden *anubhāvas* genoemd, ondergeschikte tekenen van extatische emotie. Ze zijn zichtbaar in een persoon, in wiens hart het zaad van liefde voor God is begonnen vrucht te dragen.* (*Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* 1.2.25-6)]

Śrīmad-Bhāgavatam is het reinste bewijs van Śrī Kṛṣṇa's transcendente spel en ieder ander transcendent onderwerp. Maar is ergens in *Śrīmad-Bhāgavatam* de stemming van de *mañjarī* rechtstreeks beschreven? Nee, hoewel er op vele plaatsen indirect op wordt gewezen. Er is zelfs geen rechtstreekse vermelding van de namen “Śrīmatī Rādhikā”, “Lalitā” of “Viśākhā” te bekennen. Waarom is dat? Waren Śrīla Vyāsadeva of Śrīla Śukadeva Gosvāmī niet van hun namen op de hoogte? Juist wel, Śrīla Śukadeva Gosvāmī zou flauwval- len, als hij de naam van Rādhikā zou uitspreken.

Omdat *Śrīmad-Bhāgavatam* de stemming van de *mañjarī* niet openlijk heeft verklaard, moeten wij dat ook niet doen. We zijn niet groter dan Śrī Vyāsadeva, Śrīla Śukadeva Gosvami, Śrīla Rūpa Gosvāmī of Śrī Caitanya Mahāprabhu. We moeten dat gevoel in ons hart bewaren, zoals een vrouw haar echtgenoot geen aanwijzingen geeft over haar overspelige liefde. Zo wordt het in India gedaan, maar niet in het Westen. Westerlingen kunnen meer dan tien echtgenoten tegelijk aan de grote klok hangen, maar in India zou het een geweldig groot probleem worden, als men zou bekennen een andere geliefde te hebben.

Ik verzoek jullie, als je denkt, dat je gretig bent, de gretigheid voor het gevoel van een *mañjarī* in jullie hart te bewaren, zodat niemand een spoor ervan kan ontdekken. Anders bega je na een dag of twee een overtreding en is jouw gevoel voor altijd verdwenen. Dit is geen onderwerp om overal op de openbare markt te gaan prediken. Houd het van binnen vast, zoals kamfer. Als kamfer bij een open deur staat te branden, vervliegt het. Als het daarentegen achter gesloten deuren

wordt gehouden, neemt het aroma toe. Het is zeer goed, als je werkelijk gretigheid hebt. Ik kan dit waarderen en ik bied jou mijn hartgemeende zegeningen, als je dit hebt. Maar houd het in jouw hart en stoor anderen er niet mee, anders is het eind van het verhaal, dat ze zoveel vriendinnen verzamelen en zich gaan bezighouden met het zogenaamde *parakīya* gevoel, met andere woorden, het onderhouden van onwettige en onzedelijke relaties met de andere sekse.

Mijn verzoek is als volgt: ga niet als een bezetene proberen een *mañjarī* te zijn. Probeer eerst *Śrī Upadesāmṛta* te volgen en daarna de andere werken van Śrīla Rūpa Gosvāmī. Dan kun je geleidelijk de top van de *bhakti*-boom bereiken. Ga niet proberen in één keer in de top van de boom te springen, anders kun je naar beneden vallen en jouw armen, benen en hoofd breken. Dus wees voorzichtig.

Geen deel overslaan

Śrīmad-Bhāgavatam is het zuivere bewijs van transcendente onderwerpen. De schrijver of totstandbrenger van *Śrīmad-Bhāgavatam* is *mahā-muni* Śrīla Vyāsadeva, Kṛṣṇa Zelf, en daarom kan er niets verkeerd in staan. Śrīla Vyāsadeva heeft dit in het eerste hoofdstuk van Canto Een geschreven en Śrīla Śukadeva Gosvāmī heeft dat herhaald,

*nigama-kalpa-taror galītaṁ phalaṁ
śuka-mukhād amṛta-drava-saṁyutam
pibata bhāgavataṁ rasam ālayam
muhur aho rasikā bhuvi bhāvukāḥ*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.1.3)

Śrīmad-Bhāgavatam is Kṛṣṇa Zelf en omvat de essentie van de hele vedische literatuur – Veda, Vedānta, Upaniṣaden, Purāṇa's enzovoort. Omdat het de essentie van alle vedische geschriften is, kan niets ervan worden overgeslagen. Het is een nectarvrucht, die vanuit het transcendentale Vṛndāvana door de *guru-paramparā* naar ons toekomt.

Śrīla Śukadeva Gosvāmī bevindt zich ook in de *guru-paramparā* en hij heeft de vrucht gebracht, die geen schil heeft of zaad bevat. Er hoeft dus niets te worden weggegooid. Het is heel wonderbaarlijk – het komt helemaal uit de spirituele wereld naar deze planeet en bevat niets anders dan zoet sap en toch is het niet onderbroken.

We moeten *Śrīmad-Bhāgavatam* horen vanaf het eerste tot het laatste twaalfde canto, omdat ieder canto de essentie van de hele vedische literatuur omvat. Śrīla Vyāsadeva heeft ons verzocht deze hele nectarvrucht van *Śrīmad-Bhāgavatam* door onze oren te drinken – niet door de mond, maar door de oren. Als men denkt, dat we alleen het tiende canto moeten horen, namelijk de hoofdstukken genaamd *Rasa-līlā*, *Gopī-gīta*, *Yugala-gīta* en *Bhramara-gīta*, is die persoon aan Śrīla Vyāsadeva ongehoorzaam. De opvatting van die persoon is verkeerd en hij bevindt zich in overtreding.

Iemand kan zeggen, “Waarom moeten we horen over Dhruva Mahārāja? Hij heeft niet het gevoel van een *gopī*. Waarom moeten we over Prahlāda Mahārāja horen? Waarom moeten we over Śrī Nṛsimhadeva, Kali, Vāmana, Varāha en de rest van de tien incarnaties horen? En waarom moeten we horen over Citraketu Mahārāja en Ambarīṣa Mahārāja? We moeten alleen *Gopī-gīta* onderzoeken.”

Dit idee is onjuist. We moeten de hele *Śrīmad-Bhāgavatam* horen, want Śrī Kṛṣṇa is Nṛsimha, Kṛṣṇa is Vāmana, Kṛṣṇa is Rāma en Hij is alle andere incarnaties. Kṛṣṇa wil de glorie horen van alle toegewijden, die *mamatā*, een bezitsgevoel, jegens Hem hebben. Alle toegewijden, die Nṛsimha, Kalki, Vāmana, Rāma en Lakṣmī-Nārāyaṇa vereren, zijn toegewijden van Kṛṣṇa, omdat er geen ander dan Kṛṣṇa is, de *advaya-jñāna-paratattva*, de ene-zonder-een-tweede Allerhoogste Absolute Waarheid. Op die manier mag geen enkel onderdeel van *Śrīmad-Bhāgavatam* worden veronachtzaamd.

Bijvoorbeeld, Hanumān is een *premi-bhakta* en hij heeft een groot gevoel van ‘mijnheid’ of bezitsgevoel jegens Śrī Rāma. Maar wie is Rāma? Rāma is Kṛṣṇa Zelf. Kṛṣṇa heeft Zich in die gedaante gemanifesteerd om *maryāda* of het ideale gedrag te vestigen. De toegewijden van alle manifestaties van Kṛṣṇa zijn toegewijden van Kṛṣṇa, dus waarom zouden we hen verwaarlozen?

Ooit kwamen in Naimiṣāraṇya 88.000 belezers en gerealiseerde geleerden bij elkaar om te luisteren naar Śrī Sūta Gosvāmī, de discipel van Śrīla Śukadeva Gosvāmī. Śrī Sūta Gosvāmī was een groot geleerde van alle vedische literatuur en een volkomen zelfgerealiseerde ziel. Zijn *guru* door wiens genade hij werd bekrachtigd was *akhaṇḍa-guru-tattva* Śrī Baladeva Prabhu.

De wijzen vertelden Śrī Sūta Gosvāmī, dat Kali-yuga, het IJzeren Tijdperk, nu was aangebroken. In dit tijdperk is het leven kort. Het komt in deze wereld zelden voor, dat iemand honderd jaar wordt. Twee, drie, vier of tien mensen kunnen die leeftijd bereiken, maar niet meer. Sommigen sterven in de

baarmoeder en sommigen krijgen een ongeluk. Ze kunnen sterven op de leeftijd van tien, twintig, dertig, vijftig of zestig jaar.

En ze zijn niet intelligent. Ze kunnen zeggen, “Wij, wetenschappers en artsen, weten meer dan God.” In werkelijkheid echter is iedereen, die geen *bhajana* van Kṛṣṇa uitvoert, een dwaas – van top tot teen. *Śrīmad-Bhāgavatam* heeft gezegd, dat degenen, die zich niet met *bhajana* van Kṛṣṇa bezighouden, vooral degenen, die zich niet met *uttama-bhakti*, zuivere onvermengde toegewijde dienst bezighouden, zo dom zijn als een ezel. Ze weten alleen wat lustbevrediging is en ze zijn zeer wellustig en verontwaardigd.

Ze werken om van geluk te genieten, maar ze krijgen alleen maar problemen. Hun leven zit overal vol problemen – problemen tussen man en vrouw, zoon en vader, moeder en zoon, burens en iedereen. Er zijn altijd meningsverschillen, die ze niet met elkaar in overeenstemming kunnen brengen.

De heiligen aangevoerd door Śaunaka Ṛṣi vervolgden, “U bent een geleerde in alle vedische waarheden. We verzoeken u om ons te vertellen, hoe onze ziel gelukkig kan worden. We vragen niet hoe dit lichaam gelukkig kan worden. We weten, dat we dit fysieke lichaam niet zijn, dat alleen uit een zak bloed, urine en andere besmette substanties bestaat.”

Śrīla Sūta Gosvāmī zei, “Ik ben erg blij. Door uw vragen hebt u me aan het zoete spel van Kṛṣṇa herinnerd.” Toen gaf hij antwoord op de vraag van de heiligen omtrent de methode om gelukkig te worden.

*sa vai puṁsām paro dharmo
yato bhaktir adhokṣaje*

*ahaituky apratihatā
yayātmā suprasīdati*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.2.6)

Er zijn twee betekenissen voor de zinsnede *yayātmā suprasīdati* in dit vers. De ene is, als Kṛṣṇa met ons tevreden is, zijn wij tevreden. Geen zuivere toegewijde verlangt zijn eigen geluk; hij wil alleen Kṛṣṇa gelukkig maken. Als Kṛṣṇa is geëdiend, is hij gelukkig. De tweede betekenis is, dat de Allerhoogste Ziel gelukkig is, als wij over Hem horen en dat wij gelukkig zijn door over Zijn zoete spel te horen.

Wat betreft de zinsnede *paro dharmo* is de betekenis, dat de *dharma* of religie van alle levende wezens zeker datgene is, dat werkelijk *parama-dharma* is. Er bestaat een scala aan godsdienstige geloven, zoals islam, hindoeïsme, christendom, boeddhisme enzovoort, maar het zijn geen zuivere religies of *parama-dharma*, want ze worden alleen gevolgd om op vrede-lievende wijze het lichaam in stand te houden.

Parama-dharma is de religie van de transcendente ziel en kan zover reiken als de gevoelens van de *gopīs*. De Vrajavāsī's hebben dat gevoel van mijnheid (*mamatā*) en daarmee dienen ze Kṛṣṇa op zoveel manieren – in relaties van *sānta* (neutraal), *dāsya* (dienaarschap), *sakhya* (vriendschap), *vātsalya* (ouderschap) en *mādhurya* (verliefdheid). Citraketu Mahārāja en rahlāda Mahārāja bevinden zich ook in *parama-dharma*. In Goloka Vṛndāvana bevinden Kṛṣṇa's dienaren, zoals Citraka en Patraka, zich in *parama-dharma*, evenals Zijn vrienden, Subala, Śrīdāmā en Madhumaṅgala. Moeder Yaśodā en Nanda Bābā houden zich ook bezig met *parama-dharma*, maar het wijst specifiek op de dienst van de *gopīs*. En van hun dienst is

die van Śrīmatī Rādhikā bijzondere *parama-dharma*. Het stadium van *parama-dharma* is echter zeer zeldzaam; de volgelingen van de gevoelens van de *gopīs* zijn zeer zeldzaam. In *Śrīmad-Bhāgavatam* is gezegd,

*naṣṭa-prāyeṣv abhadreṣu
nityaṁ bhāgavata-sevayā
bhagavaty uttama-śloke
bhaktir bhavati naiṣṭiki*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.2.18)

Als een toegewijde vrij is van de meeste *anarthas* (ongewenste gewoonten en mentaliteiten) en er is alleen nog een spoor achtergebleven en die toegewijde verleent constant dienst aan *bhakta-bhāgavata* (de zuivere toegewijde) en *grantha-bhāgavata* (de vedische geschriften), bereikt zijn *bhakti* heel snel het stadium van *niṣṭhā* of standvastigheid in *bhakti*. Zelfs deze klasse toegewijden is zeer zeldzaam, dus je kunt je voorstellen hoe ver de stemming van de *gopīs* nog is verwijderd en hoe zeldzaam de volgelingen van de gevoelens van de *gopīs* in deze wereld zijn.

Dus *parama-dharma* betekent uiteindelijk “hoogste religie” of de transcendente religie van Vraja. Het is de *bhakti* van de Vrajavāsī’s en vooral de *bhakti* in het hart van Śrīmatī Rādhikā. We kunnen de *bhakti* van Śrīmatī Rādhikā niet volgen, maar we kunnen de *bhakti* van Haar dienstmeisjes volgen.

Jullie hebben uitermate veel geluk gehad om in de lijn van Śrī Caitanya Mahāprabhu en Śrīla Rūpa Gosvāmī terecht gekomen te zijn. Jullie hebben hun lessen van Vaiṣṇava’s en vooral van *vraja-rasika* Vaiṣṇava’s gehoord en jullie hebben

ook een paar boeken gelezen. Maar neem alsjeblieft jouw hart onder de loupe om te zien, of je al of niet het stadium van *niṣṭhā* hebt bereikt. Indien nog enkele wereldse verlangens in jouw hart aanwezig zijn, heb je zelfs nog geen *niṣṭhā* bereikt.

Kṛṣṇa is *adhokṣaja*, Hij bevindt Zich buiten de intelligentie. De organen van ons lichaam zijn materieel en kunnen Hem niet aanraken; ze kunnen zelfs niet Zijn *hari-kathā*, Zijn verheerlijking aanraken. *Bhakti* moet *ahaitukī*, zonder reden of oorzaak zijn. *Bhakti* moet onvoorwaardelijk en zonder onderbreking zijn, zodat het naadloos doorvloeit als honing uit een kruik. Dan alleen is de ziel gelukkig.

Door de genade van Śrī Caitanya Mahāprabhu kende Śrīla Rūpa Gosvāmī Zijn hart en hij heeft vervolgens de definitie van *bhakti* op een nieuwe manier gegeven inclusief alle voorgaande definities,

*anyābhilāṣitā-sūnyam
jñāna-karmādy anāvṛtam
ānukūlyena kṛṣṇānu-
silanam bhaktir uttamā*

Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.1.11)

[*Uttama-bhakti* is het cultiveren van activiteiten, die uitsluitend zijn bedoeld voor het plezier van Śrī Kṛṣṇa, met andere woorden, de ononderbroken stroom dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa uitgevoerd door de complete inzet van lichaam, geest en spraak en de expressie van verscheidene spirituele gevoelens (*bhāvas*), die niet worden afgedekt door *jñāna* (kennis gericht op onpersoonlijke bevrijding) en *karma* (vruchtzoekende activiteit) zonder andere verlangens dan alleen het verlangen om Śrī Kṛṣṇa gelukkig te maken.]

En in dit verband volgt hieronder hetgeen aan het begin van *Śrīmad-Bhāgavatam* wordt gezegd,

*dharmah projjhita-kaitavo 'tra paramo nirmatarāṇām satām
vedyam vāstavam atra vastu śivadaṁ tāpa-trayonmūlanam
śrīmad-bhāgavate mahā-muni-kṛte kiṁ vā parair īśvaraḥ
sadyo hṛdy avarudhyate 'tra kṛtibhiḥ śūsṛūṣubhis tat-kṣaṇāt*
Śrīmad-Bhāgavatam (1.1.2)

[Deze *Bhāgavata Purāṇa* wijst alle religieuze activiteiten, die materieel zijn gemotiveerd, volkomen af en zet de hoogste waarheid uiteen, die kan worden bevat door toegewijden met een volkomen zuiver hart. De hoogste waarheid is het onderscheid tussen realiteit en illusie voor het welzijn van allen. Dergelijke waarheid ontwortelt de drievoudige ellende. Deze prachtige *Bhāgavatam*, die is samengesteld door de grote heilige Vyāsadeva in zijn rijpe stadium, is in zichzelf toereikend voor Godrealisatie. Wat is de noodzaak voor een ander geschrift? Zodra men de boodschap van *Bhāgavatam* aandachtig en in overgave hoort, wordt door deze kenniscultuur de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods in het hart gevestigd.*]

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura heeft van dit vers een complete uiteenzetting gegeven in zijn *Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu*. Als we de definitie van Śrīla Rūpa Gosvāmī en de uiteenzetting van Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura begrijpen en volgen, als we ons continu met ongemotiveerde *bhakti* bezighouden onder leiding van *guru* en *rasika* Vaiṣṇava's gaan zich in enkele dagen tijd of misschien ineens allerlei vormen van kennis en realisatie in ons manifesteren over alle onderwerpen inclusief *sneha*, *māna*, *praṇaya*, *rāga*, *anurāga*, *bhāva*, *mahābhāva*, *aniruddha*, *mohana* en *mādana*. Boven-

dien komt tegen die tijd ook verzaking. Dit is het proces van *bhakti*. Als je *Bhāgavatam* hoort, of zelfs als je niet hoort maar je wenst hem te horen, zal Kṛṣṇa dit weten. *Bhakti* zal komen en Kṛṣṇa zal in jouw hart worden gevangen en worden beheerst.

Ik ga hier afsluiten. Denk alsjeblieft over de inhoud van deze klas gedurende de nacht na. Ga niet slapen. Denk na over hetgeen we vandaag hebben gegeven – de uiteenzetting van zuivere *uttama-bhakti*. Ik weet, dat het volgen hiervan zeer zeldzaam is. Als je telkens opnieuw en opnieuw en opnieuw blijft praktiseren en constant doorgaat, gaat deze *vraja-bhakti* komen.

Eindnoot

1 Citaat uit de Purport (betekenis) door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura op Śrī Brahmā-saṁhitā 5.5:

Śrīla Jīva Gosvāmī heeft in *Śrī Gopāla-campū* geschreven, “Die hoogste planeet wordt Goloka genoemd, omdat deze de woonplaats van de koeien (*go*) en de koeherders (*gopa*) is. Dit is de prominente lokatie van de *rasa-līlā*, die Śrī Kṛṣṇa’s eigen zelf is. Dat hoogste gebied wordt ook Śvetadvīpa genoemd als belangrijkste plaats om de *rasa* van verscheidene variëteiten aan spirituele gevoelens te proeven, die bestaan uit precies dezelfde soort onbevattelijke natuur. Het is een uitzonderlijk zuivere manifestatie, want deze blijft onaangeroerd door metgezellen met andere vormen van *bhāva*. Dus deze

twee *svarūpas* van Parama-Goloka en Parama-Śvetadvīpa bestaan in de onverdeelde vorm van Goloka-dhāma.”

De fundamentele intentie van deze uitspraak is, dat zelfs na het proeven van Zijn eigen spel in de vorm van *vraja-līlā* Kṛṣṇa niet het geluk had bereikt, dat wordt ontleend aan het proeven van de complete *rasa*. Daarom heeft Vrajendra-nandana Śrī Kṛṣṇa de innerlijke emotie en de gouden luister aanvaard van Śrī Rādhikā, het allerhoogste voertuig van *kṛṣṇa-rasa*. Het compartiment (*prakoṣṭha*) van Goloka, waar Hij eeuwigdurend het spel van het compleet proeven van de overtreffende trap van *rasa* manifesteert, wordt Śvetadvīpa genoemd.

Deel VII

Zuivere bhakti

Het zuivere proces van Mahāprabhu

SRĪ CAITANYA MAHĀPRABHU HEEFT UIT-gelegd, dat *gopī-bhāva dharma* is, dat is gericht op *ātmā* (de natuurlijke aanleg van de ziel), maar *prākṛta-sahajiyās* denken, dat het de *dharma* van het lichaam is.

*antare niṣṭhā kara, bāhye loka-vyavahāra
acirāt kṛṣṇa tomāya karibe uddhāra*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 16.239)

[In jouw hart moet je jezelf zeer trouwhartig gedragen, maar uiterlijk kun je je gedragen als een gewoon mens. Op die manier zal Kṛṣṇa snel zeer tevreden zijn en jou uit de greep van *māyā* bevrijden.]

*‘mane’ nija-siddha-deha kariyā bhāvana
rātri-dīne kare vraje kṛṣṇera sevana*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 22.152)

[Er zijn twee processen, waarmee men deze *rāgānuga-bhakti* kan uitvoeren: uiterlijk en innerlijk. Wanneer de gevorderde toegewijde is gerealiseerd, blijft hij zich uiterlijk als een nieuweling gedragen en voert alle sommaties van *sāstra* uit, vooral horen en chanten. Maar in zijn hoofd, in zijn oorspronkelijke, gezuiverde, zelfgerealiseerde positie dient hij Kṛṣṇa in Vṛndāvana op zijn bepaalde manier. Hij dient Kṛṣṇa vierentwintig uur per dag, dag en nacht.]

Hier zegt Śrī Caitanya Mahāprabhu, dat *niṣṭhā*, sterk vertrouwen, in het begin in het diepst van het hart moet worden bewaard en dat men zich tegelijkertijd dient te gedragen als een gewoon persoon om zijn leven in stand te houden. Zodra het vertrouwen geleidelijk rijp wordt, worden ook wereldse activiteiten in overeenstemming met *bhajana* gebracht; dat wil zeggen, ze worden gunstig voor *bhajana*. In die conditie dient men op zijn innerlijk waargenomen *siddha-deha* te mediteren, die geschikt is voor de dienst aan het Goddelijk Paar, terwijl men Hen in het diepst van zijn hart mentaal dient (*aprākṛta mānasī-sevā*). Door deze procedure te volgen krijgt met eerst *svarūpa-siddhi*, realisatie van zijn eeuwige spirituele lichaam. In het stadium van *vastu-siddhi* in *prakāṣa* Vraja (het spirituele gebied van Vraja, dat zich in deze wereld manifesteert) krijg men uiteindelijk het lichaam van een *gopī*, dat overeenkomt met de innerlijk waargenomen *siddha-deha*, nadat men het materiële lichaam heeft opgegeven.

Mentale speculatie

Degenen, die de *siddha-praṇālī mantra* geven, denken, “Er kan voor *sādhakas* geen voorspoed zijn, zolang ze geen *siddha-praṇālī* krijgen. Er is geen noodzaak voor *vaidhī-bhakti sādhana*, *tattva-jñāna* (kennis van de Realiteit) of *anartha-nivṛtti* (vrijheid van gedachten en gewoonten, die ongunstig zijn voor vooruitgang in *bhakti*). De *rāgānuga-bhakta* moet *siddha-praṇālī* krijgen, voordat hij door *anartha-nivṛtti* gaat. Op die manier kan hij het ongemak van *vaidhī-bhakti* ontlopen.” Het begrip van deze mensen is hetzelfde als het idee, dat een vrucht uit een blad groeit, nog voordat een bloem verschijnt.¹

De ware sentimenten van de ziel

*vidhi-mārga-rata-jane, svādhīnatā ratna-dāne,
rāga-mārga karāna praveśa.*

Śuno, *He Rasika Jana* (Vers 4)
door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura

[Door degenen, die *vidhi-mārga* of het pad van regulerende principes volgen, het juweel van onafhankelijkheid te geven laat Hij hen *rāga-mārga* of het pad van spontane gehechtheid binnengaan.]

Door de gradaties van het te bereiken object (*sādhya-vastu*) in ogeschouw te nemen, zien we, dat de *prema* of bovenzinnelijke liefde van Śrīmatī Rādhā voor Kṛṣṇa het kroonjuweel is.

---

¹ Zie Eindnoot 1 aan het eind van dit hoofdstuk.

Verder heeft Śrī Caitanya Mahāprabhu uitgelegd, dat de *sādhyā* voor levende wezens dienstverlening is aan Śrīmatī Rādhikā (*rādhā-dāsyā*) verzadigd van *parakīya-bhāva* of transcendentaal buitenchtelijke liefde (paramour). Om die *sādhyā-vastu* te verkrijgen, moet men *sādhana* uitvoeren of toegewijde dienst praktiseren.

*‘sādhyā-vastu’ ‘sādhana’ vinu keha nāhi pāya
kṛpā kari’ kaha, rāya, pābāra upāya*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 8.197)

[Mahāprabhu informeerde, “Het doel van het leven (*sādhyā-vastu*) kan niet worden bereikt, tenzij men het juiste proces (*sādhana*) aanvaardt. Welnu, als je Mij genadig bent, leg Me dan alsjeblijf de methode uit, waarmee dat doel kan worden bereikt.”]

In antwoord hierop heeft Śrī Rāmānanda Rāya geantwoord,

*rādhā-kṛṣṇera līlā ei ati gūḍhatara
dāsyā-vātsalyādi-bhāve nā haya gocara*

*sabe eka sakhī-gaṇera ihāñ adhikāra
sakhī haite haya ei līlāra vistāra*

*sakhī vinā ei līlā puṣṭa nāhi haya
sakhī līlā vistāriyā, sakhī āsvādaya*

*sakhī vinā ei līlāya anyera nāhi gati
sakhī-bhāve ye tāñre kare anugati*

*rādhā-kṛṣṇa-kuñjasevā-sādhyā sei pāya
sei sādhyā pāite āra nāhika upāya*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 8.201-5)

*ataeva gopī-bhāva-kari aṅgikāra
rātri-dīna cinte rādhā-kṛṣṇera vihāra
siddha-dehe cinti' kare tāhānīni sevana
sakhī-bhāve pāya rādhā-kṛṣṇera caraṇa*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 8.228-9)

De kern van de zaak is, dat het met liefde geladen spel van Rādhā en Kṛṣṇa zo vertrouwelĳk en zo vol mysterie is, dat het zelfs voor degenen in *dāsyā-bhāva* en *vātsalyā-bhāva* niet waarneembaar is. Alleen de *sakhīs* zijn hiervoor geschikt. Daarom kan niemand alleen door *sādhana* de dienst van Śrīmatī Rādhikā of de *kuñja-sevā* van Śrī Rādhā-Kṛṣṇa Yugala krijgen zonder in het voetspoor van de *sakhīs* te lopen. Dus de enige manier om dit hoogste doel te bereiken is dag en nacht met de innerlijk waargenomen *siddha-deha* in de gevoelsstemming van de *sakhīs* op het spel van Rādhā en Kṛṣṇa te mediteren. Dit is de reden, waarom Śrīla Rūpa Gosvāmī deze instructie heeft gegeven in zijn *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* (1.2.294-6) in de sectie over de *sādhana* van *śrī rāgānuga-bhakti*.

*kṛṣṇaṁ smaran janāṁ cāsyā preṣṭhaṁ nija-samīhitam
tat-tat-kathā-rataś cāsau kuryād vāsaṁ vraje sadā
sevā sādha-kā-rūpeṇa siddha-rūpeṇa cātra hi
tad-bhāva-lipsunā kāryā vraja-lokānusārataḥ
śravaṇotkīrtanādīni vaidha-bhakty-uditāni tu
yāny aṅgānī ca tāny atra vijñeyāni maṇīsibhiḥ*

[Men dient altijd in Vraja te wonen en Śrī Kṛṣṇa en Zijn dierbare metgezellen, die men wil volgen, te herinneren en in beslag genomen te worden door vertellingen over hun spel en

vermaak. Als men niet direct in Vraja kan wonen, dient men mentaal in Vraja te wonen.

Op het pad van *rāgānuga* dient men Kṛṣṇa's intiem geliefde metgezellen en hun volgelingen te volgen en constant in hun dienst geabsorbeerd te blijven. Dit wordt gedaan in de *siddha-rūpa* (het innerlijk waargenomen lichaam geschikt voor het type dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa, waar het hart naar verlangt). Men moet met gretigheid verlangen naar de *bhāva* van het bijzonder liefdevolle gevoel van een metgezel van Kṛṣṇa in Vraja, die men graag wil volgen.

De geleerden in *bhakti-tattva* wijzen erop, dat men in *vaidhī-bhakti* instructies krijgt om de onderdelen van *bhakti* zoals *śravaṇa* (horen) en *kīrtana* volgens zijn bekwaamheid in acht te nemen. Dezelfde instructies gelden voor *rāgānuga-bhakti*.]

Hier heeft Śrīla Rūpa Gosvāmī twee soorten *sādhana* in *rāgānuga-bhakti* genoemd,

*sevā sādḥaka-rūpeṇa siddha-rūpeṇa catra hi
tad-bhāva-lipsunā kāryā vraja-lokānusārataḥ*

Als er *lobha* of gretigheid voor *rāgātmikā-bhakti* bestaat, wordt *rāgānuga-bhakti* op twee manieren uitgevoerd: in het externe lichaam, waarin men zich op dit moment bevindt (*sādḥaka-rūpa*) en in de geperfectioneerde spirituele gedaante (*siddha-rūpa*). Als men gretig verlangt naar *rati* voor Kṛṣṇa en naar de extatische gevoelens van de verkozen metgezellen van Kṛṣṇa, moet men de metgezellen van Rādhā en Kṛṣṇa in Vraja volgen, zoals Lalitā, Viśākhā, Rūpa Mañjarī en hun volgelingen, zoals Śrī Rūpa Gosvāmī en Sanātana Gosvāmī. Men moet fysieke dienst verlenen met de *sādḥaka-rūpa* in navolging van de grote autoriteiten, die in Vraja wonen, zoals Śrī

Rūpa en Śrī Sanātana. En in de *siddha-rūpa* moet men *māna-sī-sevā* (dienstverlening aan Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa uitgevoerd in de gezuiverde geest) verlenen door Vrajavāsī's zoals Śrī Rūpa Mañjari te volgen.

De betekenis van dit vers (*sevā sādharma-rūpeṇa*) is in *Śrī Caitanya-caritāmṛta* (*Madhya-līlā* 22.156-7) uitgelegd,

bāhya, antara, --ihāra dui ta' sādhana
'bāhye' sādharma-dehe kare śravaṇa-kīrtana
'mane' nija-siddha-deha kariyā bhāvana
rātri-dine kare vraje kṛṣṇera sevana

[Deze *rāgānuga-bhakti* wordt op twee manieren uitgevoerd: uiterlijk en innerlijk. Uiterlijk in het *sādharma* lichaam houdt de toegewijde zich bezig met horen en chanten. In zijn geest, in zijn innerlijk waargenomen, geperfectioneerde spirituele lichaam, verleent hij Kṛṣṇa dag en nacht dienst in Vraja.]

*Rāgānuga-bhakti sādharma*² moeten in alle opzichten *bhāva-sambandhi-sādharma* (toegewijde praktijken, die snel realisatie van zijn innerlijke spirituele gevoel geven) praktiseren, zoals *śravaṇa*, *kīrtana*, dienst aan Tulasī, het dragen van *tilaka*, het naleven van geloften te beginnen met Śrī Ekādaśī en Janmāṣṭamī enzovoort, want al deze activiteiten voeden de intrinsiek verlangde *bhāva*. Tegelijkertijd moet men diensten verlenen aan Rādhā-Kṛṣṇa in Vraja door in het hart op zijn *siddha-deha* te mediteren. Het lichaam van een *gopī*, dat geschikt is om dienst aan Rādhā-Govinda te verlenen, wordt *siddha-deha* genoemd. Wanneer *bhājana* rijp is, geeft het levend wezen

² Zie Eindnoot 2 aan het eind van dit hoofdstuk.

zijn inerte materiële lichaam op en krijgt hij het lichaam van een *gopī*, dat overeenkomt met zijn eeuwige intrinsieke natuur.

Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura heeft in *Śrī Prema-bhakti-candrika* (5.8) gezegd, “*sādhane bhābiba jāhā siddha-dehe pāba tāhā, rāga pathera ei se upāya* – het thema, waarop constant werd gemediteerd bij de uitvoering van spirituele beoefening (*sādhana*), vormt de overheersende meditatie op het moment van de dood, die het hart in beslag neemt.” Onze bestemming na de dood komt exact overeen met het object, dat we ons op het moment van de dood herinneren. De heilige Koning Bhārata was verzonken in gedachten aan een jong hertje en daarom kreeg hij in zijn volgende leven het lichaam van een hert. Men hoeft dus niet te twijfelen aan het bereiken van een lichaam, dat geschikt is voor dienstverlening aan het Goddelijk Paar en waarop men in zijn innerlijk waargenomen *siddha-deha* constant heeft gereflecteerd.

Met betrekking tot de *siddha-deha* is in *Śrī Sanat-Kumāra Saṁhitā* (184, 186) gezegd,

*ātmānaṁ cintayet tatra tāsāṁ madhye manoramām
rūpayauvanasampannāṁ kiṣorīm premodāakṛtim*

*rādhikānuñcarī nityaṁ tat sevana prarāyaṇāṁ
kṛṣṇād apy adhikāṁ prema rādhikāyāṁ prakurvatīm*

[Sadāśiva legt aan Nāradaḥ de *siddha-deha* uit, waarin dienst kan worden verleend aan het Goddelijk Paar:] “O Nārada, mediteer als volgt op jouw eigen *svarūpa* (constitutioneel spirituele gedaante) onder de geliefde metgezellen van Śrī Kṛṣṇa, die er trots op zijn om Zijn paramour in *aprākṛta* (transcendent) Vṛndāvana-dhāma te zijn. ‘Ik ben een hele mooie en ui-

terst zegenrijke *kīṣorī*, een tienermeisje, dat beschikt over jeugdige schoonheid. Ik ben een eeuwig dienstmeisje van Śrīmatī Rādhikā. Ik heb gezorgd, dat de meest dierbare lieveling van Śrī Kṛṣṇa, Śrīmatī Rādhikā, Hem heeft ontmoet en ik blijf altijd naar Hun geluk streven. Terwijl ik voor altijd betrokken blijf in de dienstverlening aan het Goddelijk Paar, vraag ik om meer genegenheid te koesteren voor Śrīmatī dan voor Kṛṣṇa.”

We dienen hier op te merken, dat de beschrijvingen van de *siddha-deha*, die *śāstra* en de *mahājanas* hebben gegeven, bedoeld zijn voor *sādhakas* van een bepaald niveau. Iedere vermelding van de *siddha-deha* wordt altijd gegeven in de context van *rāgānuga-bhakti*. Die instructies zijn specifiek bedoeld voor de fortuinlijke *sādhakas*, in wier hart reeds *lobha* of ware gretigheid naar *rāgātmikā-bhakti* is verschenen, welke is gebaseerd op indrukken (*saṁskāras*) uit dit leven en voorgaande levens.

Dan is er nog een andere kwestie om in overweging te nemen. Het is één ding om op basis van de beschrijving in *śāstra* de excellentie van een bepaalde *rasa* of bovenzinnelijke smaak te begrijpen. Het is echter totaal iets anders om gretigheid (*lobha*) voor die *rasa* te ontwikkelen. Als iemand *lobha* voor een bepaalde *rasa* heeft, vertoont die *sādhaka* de symptomen ervan. Dergelijke gretigheid verschijnt in het stadium van *ruci* en duidt het begin van de praktijk van *rāgānuga-bhakti* aan. Hieraan kan men zien, dat *nāma-aparādha*, *sevā-aparādha* (overtredingen bij de uitvoering van dienstverlening) en allerlei andere *anarthas* van de *sādhaka* nu voor het grootste deel zijn weggevallen.

Hij heeft reeds de zes aandringen genoemd door Śrīla Rūpa Gosvāmī in *Śrī Upadeśāmṛta* (Vers 1) onder controle; hij is praktisch vrij van de zes fouten (Vers 2); hij beschikt over de zes kwaliteiten te beginnen met enthousiasme en vertrouwelijkheid (Vers 3); hij kan de drie typen Vaiṣṇava's onderscheiden en weet zich correct jegens hen te gedragen (Vers 5); en hij is tevens verankerd geraakt in de betekenis van Vers 8, *tan-nāma-rūpa-caritādi*. Met andere woorden, hij gedraagt zich overeenkomstig dit vers.

In dit stadium gaat de *sādhaka* door met zijn uitvoering van *bhajana* en zodra hij het stadium van *ruci* heeft doorlopen en *āsakti* binnengaat, wordt in hem een schijn van de symptomen geobserveerd, die Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft beschreven in het vers, *kṣāntir-avyartha-kālatvaṁ*. In het stadium van *āsakti* verschijnt een schijn (*ābhāsa*) van de *rati*, die in het stadium van *bhāva* verrijst, en om die *rati* ten volle te manifesteren voert de *sādhaka bhajana* uit, waarbij hij mediteert op zijn *siddha-deha*. Wanneer deze *ratyābhāsa* of schijn van *rati* (*bhāva-bhakti*) zich door de beoefening van *bhajana* in ware *rati* transformeert, krijgt de *sādhaka* feitelijke ervaring van zijn *svarūpa*. Dit wordt meditatie op *siddha-deha* genoemd of het aanvaarden van *vaiṣṇava-bheka*. Iemand, die dit bereikt en simpel is van hart, is voor de hele wereld vererenswaardig.

De perfectie van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft in een van zijn liederen (*Gīta-mālā*, Hoofdstuk 5, Lied 8) zijn eeuwige spirituele gedaante (*siddha-svarūpa*) beschreven,

*varaṇe taḍit vāsa tārāvalī kamala mañjarī nāma
sāḍe bāra varṣa vayasa satata svānanda sukhada dhāma*

*karpūra sevā lalitāra gaṇa rādhā yūtheśvarī hana
mameśvarī-nātha śrī nanda-nandana āmāra parāṇa dhana*

*śrī rūpa mañjarī prabhṛtira sama yugala sevāya āśa
avaśya se-rūpa sevā pāba āmi parākāṣṭhā suviśvāsa*

*kabe bā e dāsī saṁsiddhi labhibe rādhā-kuṇḍe vāsa kari'
rādhā-kṛṣṇa sevā satata karibe pūrva smṛti parihari'*

[Mijn gelaatskleur is als een lichtflits en mijn kleding is bedekt met twinkkelende sterretjes. Mijn naam is Kamala Mañjarī en ik ben eeuwigdurend twaalfeneenhalf jaar oud. Ik woon in Svānanda-sukhada-kuñja. Mijn dienst is het Goddelijk Paar van kamfer te voorzien. Ik dien in de groep (*gaṇa*) van Lalitā en Śrī Rādhā is mijn groepleidster (*yūtheśvarī*). De geliefde van mijn Svāminī, de zoon van Nanda Mahārāja, is de rijkdom van mijn leven. Mijn aspiratie is het Goddelijk Paar te dienen zoals Rūpa Mañjarī en anderen en ik vertrouw erop, dat ik die dienst zal krijgen. Dit is mijn hoogste aspiratie. Oh, wanneer bereikt deze dienstmaagd complete perfectie en kan ze in volkomen vergetelheid van haar verleden Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa in Śrī Rādhā-kuṇḍa dienen?]

Eindnoten

Passage uit een conversatie met Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja in New Vṛndāvana op 23 juni 1976:

Śrīla Prabhupāda: ... Het is jouw zaak om jezelf te genezen. *Anartha-nivṛtti*, dat wil zeggen *anartha-nivṛtti*. Dan komt *svarūpa*. Dat wil zeggen de *bābājīs*. Heb je dat gezien in Vṛndāvana? *Siddha-praṇālī*.

Pradyumna: *Siddha-praṇālī, siddha-deha?*

Śrīla Prabhupāda: Ze roken en hebben onwettig seksueel verkeer met een dozijn vrouwen – [en ze noemen dat] *svarūpa*. Schobbejakken. Dit heet *sahajiyā*, schobbejak. Verdoemd. Waar is jouw *svarūpa*? Spreek niet onnodig. Kom allereerst naar *svarūpa* en praat dan pas over *svarūpa*.

Passage uit een conversatie met Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja in Los Angeles op 7 juni 1976:

Śrīla Prabhupāda: Dan is alles afgelopen. Prediken is afgelopen. In deze *sahajiyā* partij, dan is het prediken afgelopen. *Siddha-praṇālī*.

Tamāla Kṛṣṇa: Wat betekent dat, Śrīla Prabhupāda, *siddha-praṇālī*?

Śrīla Prabhupāda: [Hun] *siddha-praṇālī* is onzin. Ze hebben een *siddha-praṇālī* tot stand gebracht.

Rāmeśvara: [pauze] ... de inwijding, waarin je jouw *siddha* wordt gegeven, jouw eeuwige positie.

Tamāla Kṛṣṇa: Er zijn een paar hele vreemde notities...

Śrīla Prabhupāda: Ze hebben het geleerd van die Rādhākuṇḍa *bābājis*... Het zijn idioten, schobbejakken, dus alles dat ze zeggen...

Rāmeśvara: Wat zo gevaarlijk is, is dat ze uw boek gebruiken als autoriteit.

Śrīla Prabhupāda: ... Autoriteit, waar? ... Dat heb ik al eens uitgelegd. Waarom pakken die schobbejakken niet de lessen van Caitanya Mahāprabhu, die zegt, dat we allemaal schobbejakken en idioten zijn? Nee. Dat doen ze niet. Ze pakken de *bhāva* van Rādhārāṇī. Wij moeten hetgeen aannemen, dat Caitanya Mahāprabhu met Zijn praktische leven heeft onderwezen.

Rāmeśvara: Er is een uitspraak, Śrīla Prabhupāda, over toegewijde dienst met een gevoel van eerbied. Dus ze hebben een citaat gevonden en ze halen aan, dat deze eerbiedige toegewijde dienst een hindernis vormt voor de ontwikkeling van zuivere liefde.

Tamāla Kṛṣṇa: Ergens anders citeren ze, dat regulerende principes een belemmering zijn op het pad... Er staat ergens in een van uw boeken een uitspraak, dat wanneer men het hoogste platform bereikt...

Śrīla Prabhupāda: Waar is dan dat hoogste platform?

Tamāla Kṛṣṇa: Ja, er is geen sprake van.

Rāmeśvara: Men moet door stadia heengaan.

Śrīla Prabhupāda: Ja.

Rāmeśvara: U heeft het voorbeeld gegeven om te trachten een M.A. graad te behalen.

Śrīla Prabhupāda: Ja. Je moet naar dat hoogste stadium komen. Het is niet verboden. Dat kan het ideaal zijn, maar niet

voor beginnelingen. Je moet... Iemand die het ABC niet kent, wat weet zo iemand over een M.A. graad? Dat weten ze niet. Ze denken, dat ze de M.A. graad al hebben gepasseerd. Dat is hun fout.

Tamāla Kṛṣṇa: Er is nog een andere uitspraak. Ik heb ze gezien, waarin wordt gezegd, het is een citaat, dat je Kṛṣṇa als jouw geliefde kunt behandelen en dat Kṛṣṇa met jou uitwisselt.

Hari-śauri: En ze hebben de twee woorden “je kunt” Kṛṣṇa als je geliefde behandelen onderstreept. Op die manier halen ze uw citaten uit hun context.

Rāmeśvara: Dit is een van hun belangrijkste... de belangrijkste ideeën in hun filosofie is, dat het levend wezen iedere relatie met Kṛṣṇa kan hebben, die hij wil.

Śrīla Prabhupāda: Dat is goed, hij kan dat wensen. Ik heb reeds uitgelegd: eerst verdienen, dan verlangen... Je bent een schobbejak, hoe kun je er verlangens op nahouden? Je hebt geen kwalificatie; je wilt een rechter aan het Hoger Gerechtshof zijn. Wat is dat voor onzin?

Rāmeśvara: Maar dan hebben ze een antwoord.

Śrīla Prabhupāda: Wat is dat antwoord?

Rāmeśvara: Dan zeggen ze, “Laat ik het gewoon toch proberen om mijn verstand te laten denken...”

Śrīla Prabhupāda: Hoe kun je dat proberen? Allereerst, wees gekwalificeerd, wees een grote rechter. Dan pas kun je een rechter aan het Hoger Gerechtshof worden. Waar is die kwalificatie? Je zit achter onwettige seks en *bīḍis* aan en je wilt associëren met de *gopīs*.

---

2 Citaten uit Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22, over rāgānuga-bhakti:

“De oorspronkelijke inwoners van Vṛndāvana worden tot Kṛṣṇa spontaan aangetrokken in toegewijde dienst. Niets kan worden vergeleken met dergelijke spontane toegewijde dienst, die *rāgātmikā-bhakti* wordt genoemd. Als een toegewijde volgt in het voetspoor van de toegewijden van Vṛndāvana, wordt zijn toegewijde dienst *rāgānuga-bhakti* genoemd”* (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.149*).

“Als men aan de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods gehecht raakt, is de natuurlijke neiging om lief te hebben volkomen verzonken te zijn in gedachten aan Bhagavān. Dat wordt transcendente gehechtheid genoemd en toegewijde dienst in overeenstemming met die gehechtheid wordt *rāgātmikā* of spontane toegewijde dienst genoemd”* (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.150*).

“Dus toegewijde dienst, die uit *rāga* bestaat [diepe gehechtheid] wordt *rāgātmikā* genoemd, spontane liefdevolle dienst. Als een toegewijde een dergelijke positie ambieert, wordt hij als uiterst fortuinlijk beschouwd”* (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.152*).

“Als men volgt in het voetspoor van de inwoners van Vṛndāvana, maakt men zich door dergelijke transcendente gretigheid niet druk om de sommaties of redeneringen van *śāstra*. Dat is de weg van spontane liefde”* (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 22.153*).

Citaat uit een lezing over *Śrīmad-Bhāgavatam* door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja gesproken in Vṛndāvana op 12 november 1972:

Dus je moet ont-dekken, de bedekking verwijderen. Je moet ontdekken. Dat ontdekkingsproces is toegewijde dienst. Hoe meer je je met toegewijde dienst bezighoudt, hoe zuiverder of onbedekter jouw zintuigen worden. En als ze helemaal onbedekt zijn zonder enige aanduiding, ben je in staat Kṛṣṇa te dienen.

Dit is leerlingenschap, *vaidhī-bhakti* (toewijding aangedreven door de reguleringen van de geschriften); dit is leerlingenschap. Ware *bhakti*, *para-bhakti*, is *rāgānuga-bhakti*. Deze *rāgānuga-bhakti* gaan we binnen, nadat we *vaidhī-bhakti* hebben doorlopen. In de materiële wereld, als we in toegewijde dienst niet telkens vooruitgang maken, als we gewoon aan de reguleringen van *sāstra* blijven hangen en niet proberen daar overheen te komen [...]

Het proces van *sāstra* is regulering. Dat is noodzakelijk. Zonder *sāstrisch* proces kun je niet op dat platform komen. Maar als we alleen aan het *sāstrische* proces blijven vasthouden en niet proberen onszelf te verbeteren [...] Het *sāstrische* proces is *kaniṣṭha-adhikāra*, het laagste stadium van toegewijde dienst.

Citaat uit het commentaar van Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Mahārāja op *Bhajana-rahāsyā*, Hoofdstuk 7, Tekst 6:

Er zijn vijf soorten *sādhana* in *rāgānuga-bhakti*:

(1) *Svābhīṣṭa-bhāvamaya* (samengesteld uit het verlangde gevoel) – Als *śravaṇa* (horen), *kīrtana* en andere onderdelen

van *bhakti* verzadigd zijn van een van de primaire *bhāvas* (*dā-sya*, dienaarschap; *sakhya*, vriendschap; *vātsalya*, ouderlijke genegenheid; of *mādhurya*, verliefdheid), voeden ze de boom van de toekomstige *prema* van de *sādhaka*. Op dat moment worden ze *bhāvamaya-sādhana* genoemd. Wanneer *prema*, bovenzinnelijke liefde, zich manifesteert, worden ze *bhāva-māyā-sādhya* genoemd.

(2) *Svābhīṣṭa-bhāva-sambandhī* (in relatie tot het gewenste gevoel) – De onderdelen van *bhakti*, inclusief *śrī-guru-padāsraya* (dienstverlening aan *śrī guru*), *mantra-japa* (het chanten van de heilige namen), *smaraṇa* (herinnering), *dhyāna* (meditatie) enzovoort, heten *bhāva-sambandhī-sādhana*. Omdat het volgen van geloften op heilige dagen als Ekādaśī en Janmāṣṭamī het onderdeel *smaraṇa* assisteert, wordt het deels als *bhāva-sambandhī* beschouwd.

(3) *Svābhīṣṭa-bhāva-anukūla* (gunstig voor het verlangde gevoel) – Het dragen van halskralen van *tulasī*; het aanbren-gen van *tilaka*³; het aannemen van uiterlijke kenmerken van een Vaiṣṇava; *tulasī-sevā*⁴, dienstverlening aan *tulasī*; het uitvoeren van *parikramā* (rondgang om heilige plaatsen heen); aanbieden van *praṇāma* (eerbetuigingen) enzovoort zijn *bhāva-anukūla*.

---

³ *Tilaka* is het verticale teken van klei, dat door Vaiṣṇava's op het voorhoofd en op andere lichaamsdelen wordt gedragen om hun toewijding aan Śrī Kṛṣṇa of Viṣṇu te symboliseren.

⁴ *Tulasī* is een heilige plant, waarvan de blaadjes en bloesems door Vaiṣṇava's worden gebruikt in de eredienst van Śrī Kṛṣṇa; een deelexpansie van Vṛndā-devī. Haar hout wordt gebruikt voor het maken van bidkralen en halskralen.

(4) *Svābhīṣṭa-bhāva-aviruddha* (niet tegengesteld noch onuitwisselbaar met het eigen gewenste gevoel) – Respect betuigen aan koeien, de *banyan*-boom, de *myrobalan*-boom en aan *brāhmaṇas* (priesters of leraren in goddelijke kennis) zijn geleidende onderdelen en worden daarom *bhāva-aviruddha* genoemd.

De bovengenoemde (1-4) vormen van *sādhana* moeten allemaal in de uitvoering van *bhajana* in acht worden genomen.

(5) *Svābhīṣṭa-bhāva-viruddha* (tegengesteld aan zijn gewenste gevoel) – *Nyāsa* (mentale toewijzing van verschillende lichaamsdelen aan diverse godheden); *mudrā* (bepaalde handposities); *dvāraka-dhyāna* (meditatie op het spel van Śrī Kṛṣṇa in Dvārakā) en andere onderdelen dienen in de uitvoering van *rāgānuga-bhakti* achterwege te worden gelaten, omdat ze zijn tegengesteld aan het bereiken van de gewenste *bhāva*.

Conclusie

[Citaat uit het commentaar van Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja op *Bhajana-rahāsyā*, Hoofdstuk 6, Tekst 6]

IN DE ZUIVERE, TRANSCENDENTALE NATUUR is Śrī Kṛṣṇa de enige man en zijn alle *jīvas* vrouwelijk. In de structuur van het hart van de *jīva* zijn de karakteristieken mannelijk en vrouwelijk eigenlijk niet aanwezig. Toch ziet het levend wezen zich van nature als mannelijk of vrouwelijk, zodra hij belichaamd is. De *jīva* krijgt een zuiver lichaam door middel van *sādhana-bhajana*. Iemand die aanleg heeft voor de amoreuze smaak (*mādhurya-rasa*) zal *sādhana-bhajana* uitvoeren onder leiding van *rasika-bhaktas* en krijgt in overeenstemming met zijn eigen verlangen en grondrechtelijke natuur zijn spirituele gedaante, die in dit geval het lichaam van een *gopī* is. Door middel van het vermogen, dat het onmogelijke mogelijk maakt (*aghaṭana-ghaṭana-paṭīyasī-śakti*), voorziet Yogamāyā in alle voorbereidingen voor de dienstverlening van de toegewijde in een specifieke *rasa*.

Appendix 1

Iskcon betekent Gaudiya vaisnavisme

[Hier volgt een citaat uit een lezing van Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja gegeven in Varṣāṇa, India, op 20 november 2001 ter gelegenheid van de verdwijningsdag van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja.]

ISKCON vanaf het begin van de schepping

S RĪLA NĀRĀYAṆA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA: IK wil iets ophelderen. We horen en lezen, dat Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja ISKCON (International Society for Kṛṣṇa Consciousness) heeft gesticht. Wat is ISKCON? Hij heeft zelf de betekenis verklaard te beginnen met *kṛṣṇah-bhakti-rasa-bhāvitā-matiḥ* [Śrī Caitanya-carit-

āmṛta, Madhya-līlā 8.70].¹ Degenen, die dit vers volgen, zijn in feite leden van ISKCON. ISKCON is niet nieuw.

Jullie Prabhupāda heeft eigenlijk ISKCON niet gesticht. ISKCON werd gesticht door Brahmā en door Kṛṣṇa Zelf. Brahmā is een van de vier *sampradāya gurus* en hij heeft ISKCON gesticht met de genade van Kṛṣṇa. Nārada is het eerste lid van ISKCON, Śrīla Vyāsadeva is het tweede lid en Śrī Śukadeva Gosvāmī het derde lid. Alle zuivere toegewijden in de *guru-paramparā* zijn leden van ISKCON.²

Śrīla Svāmī Mahārāja heeft de naam ISKCON in het Engels vertaald, maar de Vaiṣṇava gemeenschap heeft in feite vanaf het begin van de schepping bestaan, vanaf het begin der tijden. Zoals hijzelf heeft gezegd, het is “dezelfde wijn in een

¹ Śrīla Prabhupāda schrijft in *The Journey of Self Discovery*, “Ik heb de woorden ‘Kṛṣṇa bewustzijn’ vertaald uit *kṛṣṇa-bhakti-rasa-bhāvitā*.”

Śrī Caitanya-caritāmṛta, *Madhya-līlā* 8.70, “*kṛṣṇa-bhakti-rasa-bhāvitā matiḥ krīyatām yadi kuto ‘pi labhyate tatra laulyam api mūlyam ekalaṁ janma koṭi-sukṛtair na labhyate* – Zuivere toegewijde dienst in Kṛṣṇa bewustzijn kan niet worden verkregen door vrome activiteiten over honderdduizenden levens. Het kan alleen worden verkregen door één prijs te betalen en die prijs is intense gretigheid om het te krijgen. Als het ergens beschikbaar is, moet men het zonder uitstel aanschaffen.”*

² Passage uit een lezing van Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja gegeven op 1 december 1966. “Ik heb jullie het proces van disciplinaire opvolging gegeven: van Kṛṣṇa naar Brahmā, naar Nārada, Vyāsa, Madhva, Mādhavendra Purī, Īśvara Purī, Śrī Caitanya. Dus *evam paramparā*. In het systeem van *paramparā*, in die disciplinaire opvolging, zal je geen verandering aantreffen... Ze zijn niet zo dom om iets nieuws in elkaar te dokteren... Als je het echte ding wilt hebben, moet je het oude ding nemen – het oudste. Je kunt niets veranderen. Kun je de natuurwet van het opkomen en ondergaan van de zon wijzigen? De oude wetten blijven gewoon bestaan en je zal ze moeten volgen.”

nieuwe fles.” Hij heeft nooit iets nieuws gemaakt. Hij gaf dezelfde filosofie, die Kṛṣṇa in Zijn *Gītā* gaf, dezelfde filosofie, die door Śrīla Vyāsadeva in *Śrīmad-Bhāgavatam* werd gegeven en dezelfde filosofie, die door Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī in *Śrī Caitanya-caritāmṛta* werd beschreven. Hij nam al deze lessen van zijn *guru*, Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura en hij nam ook iets van zijn *sannyāsa guru*, Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja. Hij kreeg van hem de *sannyāsa mantra*, de *mantra* om dienst aan Rādhā te krijgen en daarna is hij deze missie gaan prediken. Op die manier was alleen de naam van zijn missie nieuw en deze was voornamelijk alleen nieuw in westerse landen. In India heeft ISKCON sinds het begin der tijden bestaan.

Gauḍīya sannyāsīs worden nooit bābājīs

[Gedurende zijn lezing merkte Śrīla Gurudeva een gast op tussen zijn toehoorders, die *sannyāsa* van Śrīla A.C. Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja had gekregen en na het verdwijnen van Śrīla Prabhupāda *bābāji-veśa* had genomen. Toen gaf hij het volgende commentaar.]

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: Ik heb nooit meegemaakt, dat een toegewijde, die *sannyāsa* van Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura Prabhupāda had genomen, *bābāji-veśa* heeft genomen. Er is niet één geval geweest.

Gast: En Kṛṣṇa dāsa Bābāji dan?

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: Kṛṣṇa dāsa Bābāji was geen rechtstreekse discipel van Śrīla Prabhupāda Sarasvatī Ṭhākura. Mijn Guru Mahārāja heeft hem nooit als *bābāji* aanvaard. Hij noemde hem altijd bij zijn *brahmācari* naam, Svād-

hikārānanda Brahmācari. Kṛṣṇa dāsa Bābāji had voorheen Śrīla Prabhupāda niet als zijn *sannyāsa-guru* aanvaard en bovendien was hij nooit een *sannyāsī* geweest. Hij was altijd een *brahmācari* geweest.

Er is in de hele geschiedenis van de *sannyāsīs* van Śrīla Sarasvatī Ṭhākura Prabhupāda niemand geweest, die zijn *sannyāsa* kleding heeft opgegeven en die van *bābāji* heeft aangehouden. De juiste begrippen en principes van *sannyāsa* komen overeen met de principes van ISKCON. Wij zijn ook ISKCON en we zullen altijd ISKCON blijven. Iemand die werkelijk een lid van ISKCON is, zal ISKCON nooit verlaten, niet in dit leven en niet in een volgend leven.

Gast: Śrīla Purī Mahārāja heeft enkele discipelen *bābāji-veśa* gegeven.

Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja: We hebben het niet over het geven van *bābāji-veśa*. Hij heeft nooit *bābāji-veśa* aan iemand gegeven, aan wie voorheen *sannyāsa* was gegeven. Onze Guru Mahārāja heeft ook *bābāji-veśa* gegeven en Śrīla Prabhupāda Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura heeft ook aan enkelen *bābāji-veśa* gegeven, maar ze hebben nooit iemand van *sannyāsī* in *bābāji* veranderd.

Er is bijna geen verschil tussen een *sannyāsī* en een *bābāji* in die zin, dat de *mantra* van beiden dezelfde is. Het belangrijkste verschil is, dat de *bābāji* grotendeels een *bhajanānandī* is (een bedelmonnik die zich merendeels concentreert op zijn persoonlijke *bhajana* en minder tijd besteedt aan predikactiviteiten) en de *sannyāsī* is een *goṣṭhyānandī* (een prediker die zich ook met *bhajana* bezig houdt). Alleen degenen, die de

---

principes van beiden niet kennen, kunnen hun kleding wijzigen. Wij moeten niet wijzigen.

Appendix 2

De gevaren van imitatie

**Uit de boeken en lezingen van Śrī Śrīmad
Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja**

[In Deel III van dit boek prijst Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja voor het vestigen van de principes van zuivere *bhakti* in de wereld. We zijn daarom verheugd om enkele citaten met u te delen uit zijn boeken en lezingen over het onderkennen van de ware sentimenten van de ziel en de relatie van de ziel met de Allerhoogste Ziel, Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa.

In de laatste sectie genaamd “De grootheid van de *gopīs*” hebben we twee citaten uit de lezingen van Śrīla Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja tussengevoegd om de thema’s aangegeven door Śrīla Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja verder te verhelderen en uit te breiden.]

Een vergeefse poging

Citaat uit Śrī Caitanya-caritāmṛta, Inleiding

SRĪ CAITANYA GEEFT EEN PRAKTISCHE DEMONSTRATIE van de manier, waarop men God in de echtelijke relatie kan liefhebben. Caitanya probeert

Kṛṣṇa lief te hebben zoals Rādhārāṇī Hem liefheeft door in Haar rol te gaan staan. Kṛṣṇa was altijd verbaasd door de liefde van Rādhārāṇī. Hij vroeg Zich af, “Hoe kan Rādhārāṇī Me zoveel plezier geven?” Om Rādhārāṇī te bestuderen leefde Kṛṣṇa in Haar rol en probeerde Zichzelf te begrijpen. Dit is het geheim van de incarnatie van Śrī Caitanya. Caitanya is Kṛṣṇa en Hij heeft het gevoel of de rol van Rādhārāṇī overgenomen om ons te laten zien, hoe we van Kṛṣṇa kunnen houden. Men richt zich dus tot Hem, “Ik bied mijn eerbiedige eerbetuigingen aan Bhagavān, die is verzonken in de gedachtenwereld van Rādhārāṇī.”

Dit leidt tot de vraag, wie is Rādhārāṇī en wat is Rādhā-Kṛṣṇa. Eigenlijk is Rādhā-Kṛṣṇa de uitwisseling van liefde. Dit is geen gewone liefde. Kṛṣṇa heeft immens grote vermogens, waarvan drie de belangrijkste zijn: innerlijk, uiterlijk en marginaal. In het innerlijke vermogen zijn drie aspecten: *saṁvit*, *hlādinī* en *sandhinī* (kennis, zegen en eeuwigheid). Het *hlādinī* vermogen is Kṛṣṇa's pleziervermogen. Alle levende wezens beschikken over dit plezierzoekend vermogen, want alle levende wezen proberen plezier te hebben. Dit is de inherente natuur van het levend wezen. Op dit moment proberen we ons pleziervermogen zich te laten amuseren met behulp van het lichaam in de materiële conditie. Door middel van lichamelijk contact proberen we plezier aan materiële zintuigobjecten te ontlenen.

Maar we moeten niet het onzinnige idee hebben, dat Kṛṣṇa, die altijd spiritueel is, ook op dit materiële vlak plezier probeert te zoeken. In de *Bhāgavad-gītā* beschrijft Kṛṣṇa het materiële universum als een tijdelijk oord vol ellende. Waar-

om zou Hij dan plezier zoeken in de materie? Hij is de Superziel, de Allerhoogste Geest, en Zijn plezier bevindt zich ver voorbij de materiële notie.

Om te weten hoe Kṛṣṇa plezier maakt moeten we de eerste negen canto's van *Śrīmad-Bhāgavatam* bestuderen en daarna Canto Tien, waarin Kṛṣṇa's pleziervermogen wordt getoond in Zijn spel met Rādhārāṇī en de meisjes van Vraja. Helaas keren domme figuren zich direct tot het spel van Kṛṣṇa in de *Daśama-skandha*, het tiende canto. Het omhelzen van Rādhārāṇī door Kṛṣṇa en Zijn dans met de koeherdersmeisjes in de *rasa*-dans worden over het algemeen door gewone mensen niet begrepen, omdat ze dit spel en vermaak zien in het licht van aardse wellust. Ze zijn zo dom om te denken, dat Kṛṣṇa is zoals zijzelf en dat Hij de *gopīs* omhelst, zoals een gewone man een jong meisje omhelst. Bepaalde mensen raken geïnteresseerd in Kṛṣṇa, omdat ze denken, dat Zijn religie het zwelgen in seks aanmoedigt. Dit is geen *kṛṣṇa-bhakti*, liefde voor Kṛṣṇa, maar *prākṛta-sahajiyā* – materiële wellust. [...] Kṛṣṇa onderneemt echter een dergelijk vergeefse poging niet.

Een klasse van zogenaamde toegewijden

Citaten uit *Śrī Caitanya-caritāmṛta*, *Ādi-līlā* 4.34-35, 41

*anugrahāya bhaktānām
mānuṣaṁ deham āsthitaḥ
bhajate tādr̥śiḥ krīḍa
yāḥ śrutvā tat-paro bhavet*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 4.34)

Kṛṣṇa manifesteert Zijn eeuwige menselijke gedaante en voert Zijn spel uit om de toegewijden genade te tonen. Als men over dit spel heeft gehoord, dient men zich in Zijn dienstverlening te begeven.

BETEKENIS

Deze tekst is afkomstig uit *Śrīmad-Bhāgavatam* (10.33.36). De Allerhoogste Persoonlijkheid Gods heeft ontelbaar veel expansies van Zijn transcendente gedaante, die eeuwig in de geestelijke wereld bestaan. Deze materiële wereld is slechts een geperverteerde reflectie van de spirituele wereld, waar alles wordt gemanifesteerd zonder staat van dronkenschap. Daar bestaat alles in zijn oorspronkelijke hoedanigheid vrij van de overheersing van tijd. De tijd heeft in de geestelijke wereld geen slijtende invloed en kan niet in de conditie van de geestelijke wereld interveniëren, waar verschillende manifestaties van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods de ontvangers zijn van de verering van verschillende levende wezens in hun constitutioneel spirituele posities. In de geestelijke wereld is het hele bestaan gebouwd op onversneden goedheid. De goedheid in de materiële wereld is besmet met de geaardheden hartstocht en onwetendheid. [...]

De bijzondere, natuurlijke appreciatie van de beschrijving van een bepaald spel van Bhagavān wijst op de constitutionele positie van een levend wezen. Adoratie, dienaarschap, vriendschap, ouderlijke genegenheid en amoureuze liefde zijn de vijf belangrijkste relaties met Kṛṣṇa. Het hoogst geperfectioneerde stadium van de amoureuze relatie verrijkt met vele sentimenten geeft de toegewijde de maximaal genietbare smaak.

Bhagavān verschijnt in uiteenlopende incarnaties – als vis, schildpad en zwijn, als Paraśurāma, Śrī Rāma, Buddha enzovoort – om verschillende appreciaties van levende wezens in uiteenlopende stadia van de evolutie uit te wisselen. De buitenechtelijke relatie van amoreuze liefde genaamd *parakīya-rasa* is de ongeëvenaarde perfectie van liefde vertoond door Śrī Kṛṣṇa en Zijn toegewijden. [...]

Materialistisch geconditioneerde zielen begrijpen de bovenzinnelijke uitwisselingen van liefde niet, maar willen zwelgen in lustbevrediging in naam van toegewijde dienst. De activiteiten van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods kunnen nimmer worden begrepen door onverantwoordelijke personen, die denken dat het spel en vermaak van Rādhā en Kṛṣṇa dagelijkse aangelegenheden zijn. De *rasa*-dans wordt gearrangeerd door Kṛṣṇa's innerlijke vermogen, Yogamāyā, en ligt buiten bereik van de materieel aangegrepen persoon. Door met hun perversiteiten modder in de transcendentie te gooien maken de *sahajiyās* misinterpretaties van de uitspraken *tat-paratvena nirmalam* [Śrī Caitanya-caritāmṛta, Madhya-līlā 19.170] en *tat-paro bhavet*. Door *tādṛśiḥ kṛīḍāḥ* verkeerd te interpreteren willen ze zich verlustigen in seks en pretenderen Śrī Kṛṣṇa te volgen. Men moet de intentie van de woorden juist leren kennen via de intelligentie van geauthoriseerde *gosvāmīs*. Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura heeft in zijn gebeden aan de Gosvāmī's zijn onvermogen om dergelijke spirituele aangelegenheden te begrijpen getoond,

*rūpa-raghunātha-pade ha-ibe ākūti
kabe hāma bujhaba se yugala-pīriti*

Gaurāṅga Bolite Habe (4)

Wanneer ik gretig ben om de literatuur gegeven door de Gosvāmī's te leren begrijpen, zal ik in staat zijn de transcendentie liefdesaffaires van Rādhā en Kṛṣṇa te bevatten.

Met andere woorden, tenzij men is getraind in de disciplinaire opvolging van de Gosvāmī's, kan men Rādhā en Kṛṣṇa niet begrijpen. Geconditioneerde zielen zijn van nature afgekeerd van het begrijpen van het spirituele bestaan van Bhagavān en mochten ze trachten de bovenzinnelijke natuur van Gods spel te leren kennen, terwijl ze verzonken blijven in materialisme, is het zeker, dat ze gaan blunderen zoals de *sahajiyās*.

*****

*'bhavet' kriyā vidhiliṅ, sei ihā kaya
kartavya avaśya ei, anyatha pratyavāya*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 4.35)

Hier zegt het gebruik van het werkwoord *bhavet*, dat in de gebiedende wijs staat, dat dit zeker moet worden gedaan. Onnavolzaamheid zou wijzen op het veronachtzamen van plicht.

BETEKENIS

Dit gebod is van toepassing op zuivere toegewijden. Neofieten zullen deze affaires alleen kunnen begrijpen, nadat ze met behulp van geregeerde toegewijde dienst onder leiding van de deskundige leiding van de geestelijk leermeester hebben leren transcenderen. Dan zullen zij ook competent zijn om over de liefdesaffaires van Rādhā en Kṛṣṇa te horen.

Zolang men zich in het materiële, geconditioneerde leven bevindt, is strikte discipline vereist met betrekking tot morele (zedelijke) en immorele (onzedelijke) activiteiten. De absolu-

te wereld is transcendent en vrij van dergelijk onderscheid, want daar is dronkenschap niet mogelijk. Maar in deze materiële wereld behoeft seksuele honger onderscheid tussen moreel en immoreel gedrag. Er worden in de spirituele wereld geen seksuele activiteiten uitgevoerd. De uitwisselingen tussen minnaar en minnares zijn in de geestelijke wereld gebaseerd op bovenzinnelijke liefde en onversneden zegen.

Iemand die niet wordt aangetrokken door de transcendenten schoonheid van *rasa*, zal zeker worden neergetrokken door materiële aantrekkingskracht om vervolgens te handelen in materiële besmetting en vooruitgang te maken in het meest duistere gebied van het helse leven. Door de amoureuze liefde van Rādhā en Kṛṣṇa te begrijpen wordt men bevrijd uit de greep van de aantrekkingskracht van materiële, zogenaamde liefde tussen man en vrouw. Evenzo wordt iemand in de materiële wereld gered uit de neerwaartse sleur van ouderlijke genegenheid door de zuivere liefde van Nanda en Yaśodā voor Kṛṣṇa te leren begrijpen. Als je Kṛṣṇa als allerbeste vriend aanvaardt, is jouw aantrekkingskracht voor materiële vriendschap voorgoed beëindigd en hoef je niet langer ont-hutst te raken door de zogenaamde vriendschap van aardse ruziezoekers. Als je wordt aangetrokken door dienaarschap aan Kṛṣṇa, hoef je niet langer het materiële lichaam in de gedegradeerde status van het materiële bestaan te dienen in de valse hoop om in de toekomst een meester te worden. En iemand, die de grootheid van Kṛṣṇa in neutraliteit aanschouwt, zoekt nooit meer de zogenaamde opluchting van onpersoonlijke filosofie of de leegte.

Als men niet wordt aangetrokken door de transcendente natuur van Kṛṣṇa, wordt men ongetwijfeld aangetrokken tot materieel plezier om zodoende verwickeld te raken in het klevende web van virtuoze en zondige activiteiten en het materiële bestaan voort te zetten door van het ene materiële lichaam naar het andere te verhuizen. Alleen in Kṛṣṇa bewustzijn kan men de hoogste perfectie van het leven bereiken. [...]

*****

*ei-mata bhakta-bhāva kari' aṅgikāra
āpani ācari' bhakti karila pracāra*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 4.41)

Op die manier nam Hij het sentiment van een toegewijde aan en predikte toegewijde dienst, terwijl Hij het Zelf praktiseerde.

BETEKENIS

[...] Svarūpa Dāmodara Gosvāmī heeft Śrī Caitanya beschreven als Kṛṣṇa Zelf met de houding van Rādhārāṇī, of als de combinatie van Rādhā en Kṛṣṇa. De intentie van Śrī Caitanya is Kṛṣṇa's bekoring in bovenzinnelijke liefde te proeven. Hij wil Zichzelf niet als Kṛṣṇa zien, want Hij wil de positie van Rādhārāṇī bestuderen.

Dit moeten we onthouden. Een klasse van zogenaamde toegewijden genaamd *nadiyā-nāgarīs* of *gaura-nāgarīs* pretenderen, dat ze jegens Śrī Caitanya het sentiment van *gopīs* koesteren, maar ze realiseren zich niet, dat Hij Zich niet als genietter of als Kṛṣṇa neerzet, maar als genotene, als toegewijde van Kṛṣṇa. De bedenksels van ongeauthoriseerde perso-

nen, die pretenderen bonafide te zijn, zijn door Śrī Caitanya niet geaccepteerd geworden. Presentaties zoals die van de *gaura-nāgarīs* zijn louter verstoringen in de oprechte uitvoering van de missie van Śrī Caitanya.

Een misvatting

**Citaat uit een lezing gesproken in Māyāpura, India,
op 10 februari 1977**

Kṛṣṇa zegt persoonlijk en de Vedānta zegt, “*janmādy asya yataḥ* – De Absolute Waarheid is datgene, waaruit alles afkomstig is.” Dus lust is ook afkomstig van Kṛṣṇa. We treffen wellustige verlangens onder de *gopīs* aan en bij Kṛṣṇa, maar Kṛṣṇa-Caitanya Mahāprabhu geeft de raad, “*ramya kācid upāsana vrajavadhū vargena ya kalpitā* – Er is geen betere vorm van verering dan die, welke werd opgevat door de *vrajavadhū*, de meisjes van Vraja, Vṛndāvana; *parakīya-rasa*.” Maar in de materiële wereld was Caitanya Mahāprabhu zeer strikt met betrekking tot vrouwen. Hij hoorde eens een vrouw zingen in de tempel van Jagannātha en Caitanya Mahāprabhu rende er snel naartoe en dacht, “Oh, wat wordt er mooi gezongen in de tempel. Laat Ik er naartoe gaan en luisteren.” Maar Govinda, Zijn persoonlijke dienaar, hield Hem tegen, “Mijn dierbare Heer, dit gezang is van een vrouw.” “Oh? Is het een vrouw? Govinda, je hebt Mijn leven gered.”

Zie je dat? En dezelfde Caitanya Mahāprabhu heeft met betrekking tot de *gopīs*, die als overspelige minnaressen van Kṛṣṇa hielden, aangeraden *ramya kācid upāsana vrajavadhū vargena ya kalpitā*. Zie je het onderscheid? Dezelfde affaires

hebben daar plaats, maar daar is alles spiritueel. [...] Het ziet er hetzelfde uit, maar het is niet hetzelfde. Het ene is goud, het andere is ijzer. Een opgepoetst stuk ijzer, een object met een goudkleur hoeft geen goud te zijn. “Het is niet alles goud, dat er blinkt.”

De grootheid van de *gopīs*

Citaat uit *Kṛṣṇa, The Supreme Personality of Godhead*,

Hoofdstuk 33

Hoe meer de *gopīs* als zuivere toegewijden van Kṛṣṇa’s gezelschap genoten, hoe meer ze met Zijn glorie op de hoogte kwamen en op die manier wisselden ze met Hem uit. Ze wilden Kṛṣṇa voldoening geven door Zijn transcendente spel en vermaak te verheerlijken.

[Hij [Arjuna] zag een oude dame aan de oever van de rivier zitten en haar lichaam straalde met een spirituele gloed. Haar haar was helemaal wit en ze bevond zich in *samādhi*. Het was niet te zien hoe oud ze was.

Arjuna bood zijn eerbetuigingen aan en ze kwam in haar externe bewustzijn terug. Arjuna vroeg wie ze was en wat ze daar deed. Ze zei, dat ze duizenden jaren op Kṛṣṇa had gemediteerd.

Met Kṛṣṇa’s genade kon Arjuna haar zien, anderen konden haar niet zien. Arjuna vroeg, waarom ze op Kṛṣṇa mediteerde. Ze antwoordde, dat ze de sentimenten van de *gopīs* had gezien en erachter was gekomen, dat Kṛṣṇa alleen aan hun liefde ondergeschikt kan worden. De *gopīs* hadden hun familie, gemeenschap, kuisheid, *dharma* enzovoort opgegeven om Kṛṣṇa te dienen en ze zei, dat Hij daardoor altijd aan hen verschul-

digd zou blijven. Daarom mediteerde ze en ze wilde uit de baarmoeder van een *gopī* worden geboren. Ze wilde de dieenaar van de *gopīs* worden om hen in hun dienst aan het goddelijk paar Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa bij te staan. Arjuna was verbijsterd en vroeg wie ze was. Ze antwoordde, dat ze een *veda-mantra* uit een van de afdelingen van de Upaniṣaden was.¹

Om verder nog misverstanden over de *rasa*-dans en de affaires van Kṛṣṇa met de *gopīs* op te helderen zei Mahārāja Parīkṣit, toehoorder van *Śrīmad-Bhāgavatam*, tegen Śukadeva Gosvāmī, “Kṛṣṇa verscheen op Aarde om de regulerende principes van religie te vestigen en de overheersing van niet-religie in te dammen. Maar het gedrag van Kṛṣṇa en de *gopīs* zou in de materiële wereld juist kunnen leiden tot onreligieus gedrag. Ik ben eenvoudig verrast om te zien, dat Hij Zich op die manier gedroeg door midden in de nacht met andermans vrouwen plezier te maken.”

De fundamentele vedische sommaties staan nooit toe om seks te hebben met een vrouw behalve met zijn eigen echtgenote. Kṛṣṇa’s waardering voor de *gopīs* scheen regelrecht tegen de regels in te gaan. Mahārāja Parīkṣit had van Śukadeva Gosvāmī de hele situatie begrepen, maar om de transcendente natuur van Kṛṣṇa en de *gopīs* in de *rasa*-dans verder te verhelderen gaf hij uitdrukking aan zijn verbazing. Dit is zeer belangrijk om de ongebreidelde associatie met vrouwen door de *prākṛta-sahajiyās* te kunnen terugdringen.

---

¹ Deze bijschrijving is een passage uit een lezing van Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja gesproken in Nieuw-Zeeland op 30 januari 2002.

Sommigen nemen gewoon aan, dat Kṛṣṇa tussen die jonge meisjes erg wellustig was, maar Parikṣit Mahārāja zei, dat dit niet mogelijk was. Hij kon niet wellustig zijn. In de eerste plaats was Hij volgens materiële berekeningen nog maar acht jaar oud. Op die leeftijd kan een jongen niet wellustig zijn. *Āptakāma* betekent, dat de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods in Zichzelf voldaan is. Zelfs al zou Hij wellustig zijn, heeft Hij geen hulp van anderen nodig om Zijn wellustige verlangens te bevredigen. De volgende suggestie is, dat Hij-zelf niet wellustig had hoeven zijn, maar dat Hij verleid had kunnen worden door de wellustige verlangens van de *gopīs*. Maar Mahārāja Parikṣit gebruikte toen een ander woord, *ya-du-pati*, hetgeen erop wijst, dat Kṛṣṇa de meest verheven persoonlijkheid van de dynastie van de Yadu's is. De koningen in de dynastie van Yadu werden als de meest vromen beschouwd en hun nakomelingen waren dat ook. Kṛṣṇa was in die familie geboren, dus hoe had Hij door de *gopīs* verleid kunnen worden? Daarom is de conclusie, dat het voor Kṛṣṇa niet mogelijk was iets te doen dat onbetamelijk was.

Śukadeva Gosvāmī was een ontwikkelde *brahmācari* en in die omstandigheden was het voor hem niet mogelijk zich in seks te verlustigen. Dit is strikt verboden voor *brahmacārīs*, laat staan voor iemand als Śukadeva Gosvāmī. Aangezien de omstandigheden van de *rasa*-dans echter zeer verdacht waren, informeerde Mahārāja Parikṣit bij Śukadeva Gosvāmī naar opheldering. Śukadeva Gosvāmī antwoordde onmiddellijk, dat het overschrijden van religieuze principes door de hoogste bestuurder van Zijn grote macht getuigt. Bijvoorbeeld, vuur kan ieder abominabel object verteren; dat is de manifestatie

van de suprematie van vuur. Op dezelfde manier kan de zon water absorberen uit urine en ontlasting, zonder dat de zon vervuild raakt; integendeel, vanwege de invloed van zonlicht worden vervuilde, besmette plaatsen juist gedesinfecteerd en gesteriliseerd.

Men kan ook beweren, dat Kṛṣṇa's activiteiten gevolgd moeten worden, omdat hij de hoogste autoriteit is. In antwoord hierop heeft Śukadeva Gosvāmī zeer goed duidelijk gemaakt, dat de *īśvara*, de Hoogste Bestuurder, soms Zijn eigen instructies kan overtreden en dat dit alleen voor de Bestuurder Zelf mogelijk is, niet voor volgelingen.

Een *māyāvādī* filosoof kan onterecht beweren, dat hijzelf God of Kṛṣṇa is, maar hij kan niet optreden zoals Kṛṣṇa. Hij kan zijn volgelingen wel op valse gronden overtuigen om de *rasa*-dans te imiteren, maar Govardhana Heuvel kan hij niet optillen. We hebben in het verleden veel ervaringen gehad met *māyāvāda* schobbejakken, die hun volgelingen begoochelden door zich voor te doen als Kṛṣṇa om van *rasa-līlā* te genieten. In veel gevallen werden ze door de regering tegengehouden, gearresteerd en berecht. In Orissa heeft Bhaktivinoda Ṭhākura een zogenaamde incarnatie van Viṣṇu bestraft, die met jonge meisjes *rasa-līlā* imiteerde. Er waren vele klachten over die zogenaamde incarnatie. Op dat moment was Bhaktivinoda Ṭhākura districtsbestuurder en de overheid gaf hem de opdracht om met die schobbejak af te rekenen en hij heeft hem dan ook zwaar gestraft. De *rasa-līlā* kan door niemand worden nagespeeld.

[*tābhir yutaḥ śramam apohitum aṅga-saṅga-
ghṛṣṭa-srajaḥ sa kuca-kuṅkuma-rañjitāyāḥ*]

*gandharva-pālibhir anudruta āviśad vāḥ
śrānto gajibhir ibha-rāḍ iva bhinna-setuḥ*

Śrīmad-Bhāgavatam (10.33.22)

Omringd door zoveel vrouwtjesolifanten samen met zwarte bijen, waarvan het zoemen lijkt op het gezang van Gandharva's, loopt een gek gemaakte olifant een rivier in om een bad te nemen. Op dezelfde manier liep Kṛṣṇa, die was gek geworden van *prema*, met al Zijn *gopī*-geliefden het water van de Yamunā in. Zoals een dronken olifant alle bomen, bloemen enzovoort op zijn pad tegen de grond loopt en met zijn geliefde vrouwtjesolifanten de rivier ingaat, zo gooide Kṛṣṇa, met andere woorden, overschreed Kṛṣṇa, alle *veda-dharma* (routinematig religieuze activiteiten resulterend in vroomheid) en *lokamaryāda* (wereldse moraal) door met de vrouwen van andere *gopas* te sporten.

Kṛṣṇa droeg een slinger van witte *kunda*-bloemen (jasmijn). Zoals een dronken olifant alles op zijn weg platloopt, zo werd Kṛṣṇa's witte bloemenslinger, nadat deze rood was gekleurd door de *kuṅkuma*-poeder op de borst van de *gopīs*, verbrijzeld en aan stukken getrokken bij Zijn omhelzing van hen.

Die slinger leek op een bemiddelaar. Als twee personen ruzie maken en een bemiddelaar staat tussen beiden, wordt de bemiddelaar verpletterd. Op dezelfde manier werd die slinger verpletterd en werd gekleurd door de *kuṅkuma* van de *gopīs*, alsof hij bloedde.

Die slinger droeg de geur van Kṛṣṇa's lichaam en het lichaam van de *gopīs* en ook het aroma van de *kunda*-bloemen zelf. Zoveel geuren vermengden zich met elkaar, maar Kṛṣṇa's geur werd afzonderlijk waargenomen en de afzonderlijke geur van Śrīmatī Rādhikā was zelfs zoeter dan die van Hem. Alle aroma's werden gecombineerd en tegelijkertijd bleven ze afge-

scheiden. Alleen personen in volkomen kennis waren zich van dit alles gewaar; anderen niet. Kṛṣṇa realiseerde Zich de verheven transcendente ervaring van dit vermaak, de *gopīs* realiseerden het en de bijen, die rond Kṛṣṇa's bloemenslinger vloegen om de honing van zijn aroma te proeven, realiseerden het ook. Waar Kṛṣṇa ook ging, gingen daarom ook alle *gopīs* en bijen naartoe. Zo gingen Kṛṣṇa en de *gopīs* de Yamunā in om te spelen en elkaar met water nat te spetteren.

Kṛṣṇa voerde Zijn *nara-līlā*, menselijk spel, uit. Hij is geen mens van deze wereld, maar Hij speelde als een mens. Mensen worden niet toegestaan hetgeen te doen, dat Hij deed. Dergelijke activiteiten worden in alle Veda's verboden. Als een sterfelijk persoon de regels en regulerende principes van de Veda's breekt, wordt hij in de hel gestraft, in de rechtbank, door de politie en ook door de samenleving. Hij wordt door iedereen afgestraft.]²

Śukadeva Gosvāmī waarschuwt, dat men er zelfs niet over mag denken om dit te imiteren. Hij vermeldt speciaal, dat iemand, die uit dwaasheid Kṛṣṇa's *rasa*-dans probeert na te spelen, zichzelf ombrengt, zoals iemand, die Śrī Śiva wil imiteren, die een oceaan vol vergif leegdronk. Śiva dronk een oceaan vol vergif en hield het in zijn keel vast. Het vergif kleurde zijn keel blauw en daarom wordt Śiva Nīlakaṇṭha genoemd. Indien echter een gewoon persoon Śrī Śiva probeert na te doen door vergif te drinken of *gāñjā* te roken, kan hij er zeker van zijn, dat hij wordt weggevaagd en binnen afzienbare tijd sterft.

---

² Deze bijschrijving is een citaat uit een *darśana* met Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja gesproken in november 1993.

Śrī Kṛṣṇa's onderhandelingen met de *gopīs* hadden plaats onder bijzondere omstandigheden. De meeste *gopīs* waren in hun voorgaande leven grote heiligen geweest, die deskundig waren in de studie van de Veda's, en toen Kṛṣṇa als Śrī Rāmacandra verscheen, wilden ze zich met Hem amuseren. Śrī Rāmacandra gaf hen het godsgeschenk, dat hun verlangens zouden worden vervuld, wanneer Hij als Kṛṣṇa zou verschijnen. Dus het verlangen van de *gopīs* om te genieten van de verschijning van Śrī Kṛṣṇa was reeds een lange tijd gekoesterd geweest. Dus ze benaderden godin Kātyāyanī om Kṛṣṇa als hun echtgenoot te krijgen.

Kṛṣṇa, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, was reeds in het lichaam van de *gopīs* en hun echtgenoten als de Superziel aanwezig. Hij is de gids van de levende wezens, zoals is bevestigd geworden in de *Kaṭha Upaniṣad*, *nityo nityānām cetanaś cetanānām*. De Superziel leidt de individuele ziel tot handelen en de Superziel is de speler en getuige van alle actie. [...] Kṛṣṇa, de Superziel van iedereen, bevindt Zich reeds in het lichaam van iedereen; als Hij daarom iemand ziet of iemand omhelst, is er geen sprake van onfatsoenlijkheid.

In Canto Twee van *Śrīmad-Bhāgavatam* legt Mahārāja Parikṣit ook uit, dat het spel en de activiteiten van Śrī Kṛṣṇa een medicijn zijn voor geconditioneerde zielen. Als ze eenvoudig over Kṛṣṇa horen, raken ze ontlast van de materiële aandoe-ning. Ze zijn verslaafd aan materieel plezier en zijn gewend aan pornografische lectuur, maar door over dit bovenzinnelijke spel van Kṛṣṇa met de *gopīs* te horen worden ze van hun materiële besmetting verlicht.

Glossarium

A

ācārya – spiritueel voorganger; iemand die onderwijst door voorbeeld. Iemand, die de vertrouwelijke betekenissen van de geschriften (*sāstra*) aanvaardt en anderen overeenkomstig in *sād-ācāra* of juist gedrag betreft en die persoonlijk die *ācāra* of dat gedrag zelf volgt, wordt beschreven als *ācārya*.

akīñcana – iemand zonder materiële bezittingen; Kṛṣṇa en *kṛṣṇa-sevā* als enige bezit.

anartha – *an-artha* betekent “non-waarde”; ongewenste verlangens, activiteiten of gewoonten, die de vooruitgang in *bhakti* hinderen. Met andere woorden, alles dat tegen *bhakti* ingaat. Deze *anart-has* bestaan in vier soorten: (1) *duṣkṛtotha*, voortkomend uit voorgaande zonden; (2) *sukṛtotha*, voortkomend uit voorgaande vrome activiteiten; (3) *aparādhotta*, voortkomend uit overtredingen; en (4) *bhakty-uttha*, voortkomend in relatie tot *bhakti*.

anartha-nivṛtti – vrijheid van zondige activiteiten; het verdrijven van alle ongewenste verlangens uit het hart. Dit is het vierde stadium in de ontwikkeling van de klimplant van devotie, die plaatsvindt onder invloed van *sādhū-saṅga* (associatie van zuivere toegewijden) en *bhājana-kriyā* (uitoefening van de onderdelen van *bhakti*).

anubhāva – tekenen van extase; zie Eindnoot 1 aan het eind van Deel I.

anurāga – diepgaande gehechtheid; het stadium van *prema* dat zich boven *rāga* bevindt gekenmerkt door onophoudelijk vernieuwde gehechtheid aan Śrī Kṛṣṇa.

āsakti – diepe gehechtheid. Dit verwijst naar diepe gehechtheid aan Bhagavān en Zijn eeuwige metgezellen. *Āsakti* heeft plaats wanneer de smaak voor *bhajana* leidt naar een rechtstreekse gehechtheid aan de persoon, die het object van die *bhajana* vormt. Dit is het zevende stadium in de ontwikkeling van de klimplant van devotie en wordt gewekt na het rijp worden van de smaak voor *bhajana*.

āśrama – (1) spirituele orde; een van de vier levensfasen – celibitair student (*brahmācari*), gehuwd (*gṛhastha*), gepensioneerd (*vanaprastha*) en in verzaking (*sannyāsa*) – waarin men overeenkomstige sociaal religieuze plichten uitvoert in het stelsel genaamd *varṇāśrama*; (2) een kluzenaarswoning doorgaans in gezelschap van anderen, die in dienst staat van het faciliteren van spirituele praktijken.

aṣṭa-kāliya-līlā – het eeuwige spel en vermaak, dat Śrī Kṛṣṇa uitvoert met Zijn metgezellen tijdens de acht perioden van de dag en de nacht.

ātmā – de ziel

B

bābājī – oorspronkelijk een respectvolle aanspreektitel, die wordt gegeven aan *sādhus* (gevorderde toegewijden) en Vaiṣṇava's vooral aan degenen, die alle verbinding met het gezinsleven hebben opgegeven. Tegenwoordig wordt de titel terloops en dikwijls onrechtmatig gegeven aan personen in de kleding van een *sādhu*, die in werkelijkheid echter geen strikte verzaking in acht nemen.

bābājī-veśa initiatie – (1) wanneer de discipel het stadium van *bhāva-bhakti* bereikt, krijgt hij van nature zijn *ekādaśa-bhāvas* (elf sentimenten van *gopi-bhāva*) van zijn geestelijk leermeester. In

recenter tijden echter is dit proces geperverteerd geraakt, waardoor zonder consideratie met kwalificatie of diskwalificatie zogenaamde *siddha-praṇālī* en een niet-bonafide *bābāji-veśa* initiatie met *mantras* zelfs worden gegeven aan neofieten, die geen idee hebben van *sāstra* en *siddhānta*; (2) de bonafide *bābāji-veśa* initiatie komt sterk overeen met *sannyāsa* initiatie in die zin, dat de *mantra* gegeven door de geestelijk leermeester dezelfde is. Het verschil is, dat aan degenen, die voornamelijk zijn geneigd om persoonlijke *bhajana* uit te voeren, witte kleding van de *bābāji* orde wordt gegeven, terwijl degenen, die tevens aanleg hebben om te prediken, de saffraan gekleurde kleding van de *sannyāsi* krijgen.

bhāgavata-paramparā – de opvolging van bonafide *gurus* geworteld in het ontvangen en volgen van transcendente instructies van hun voorgangers; zie Eindnoot 5 aan het eind van Deel III.

bhajana – activiteiten uitgevoerd in het bewustzijn een dienaar van Śrī Kṛṣṇa te zijn (zie *Garuḍa Purāṇa*, *Pūrvakhaṇḍa* 231.3, waarin wordt uitgelegd, dat de werkwoordstam *bhaj* specifiek wordt gebruikt in de zin van *sevā* of dienstverlening); in algemene zin wijst *bhajana* op de uitvoering van spirituele beoefening, vooral horen, chanten en mediteren op de naam, gedaante, kwaliteiten en het spel van Śrī Kṛṣṇa.

bhajana-kriya – betrokkenheid in toegewijde praktijken zoals horen en chanten. Dit is het derde stadium in de ontwikkeling van de klimplant van devotie en het vindt plaats onder invloed van *sādhū-saṅga*.

bhakta – een toegewijde; iemand die *bhakti* of toegewijde dienst uitvoert.

bhakti – liefdevolle toegewijde dienst aan Śrī Kṛṣṇa. Het woord *bhakti* is afkomstig van de werkwoordstam *bhaj*, die ‘dienen’ betekent; daarom is de belangrijkste betekenis van het woord *bhakti* ‘dienstverlening’. Het uitvoeren van activiteiten, die uitsluitend zijn bedoeld voor het plezier van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, Śrī Kṛṣṇa, uitgevoerd in een positieve geest verzadigd van liefde, verstoken van alle andere verlangens en onbedekt

door *karma* (baatzuchtig streven) en *jñāna* (cultiveren van kennis gericht op het samensmelten van het eigen bestaan met dat van God), wordt *bhakti* genoemd.

bhāva – spirituele emoties, liefde of sentimenten; het achtste stadium (vlak voor *prema*, transcendente liefde) in de ontwikkeling van de klimplant van *bhakti*. *Bhāva* kan ook verwijzen naar de *sthāyī-bhāva* of het permanente gevoel van liefde voor Śrī Kṛṣṇa in een van de vijf belangrijkste relaties: vredig (*sānta*), dienstbaarheid (*dāsyā*), vriendschap (*sakhya*), ouderlijke genegenheid (*vātsalya*) of amoureuze liefde (*mādhurya*).

bhāva-bhakti – het eerste stadium van perfectie in devotie. Een stadium van *bhakti*, waarin *suddha-sattva*, de essentie van Gods innerlijke vermogen bestaand uit spirituele kennis en zegen naar het hart van de praktiserende toegewijde wordt overgebracht uit het hart van de eeuwige metgezellen van Bhagavān. Het is de eerste spruit van zuivere liefde voor God (*prema*) en wordt ook *rati* genoemd.

D

daṇḍa – een stok megedragen door *sannyāsīs*, bedelmonniken in de vierde levensfase van de wereldverzakende levensorde volgens het vedische sociale stelsel.

daṇḍavat-praṇāma – eerbetuïgingen languit op de grond; letterlijk, vallen als een *daṇḍa* (stok) om *praṇāma* (eerbetuïgingen) aan te bieden.

darśana – een rechtstreekse visie of een audiëntie met iemand.

dharma – grondrechtelijke natuur; principes van religieus gedrag; religiositeit; juiste voorschriften.

dhotī – een enkel, lang stuk stof, dat traditioneel wordt gedragen door mannen in India om het onderlichaam te bedekken.

dikṣā – inwijding van een geestelijk leermeester; Śrīla Jīva Gosvāmī heeft in *Bhakti-sandarbhā* (*Anuccheda* 283) *dikṣā* als volgt om-

schreven, “Geleerde exponenten van de Absolute Waarheid verklaren, dat het proces, waarmee de geestelijk leermeester goddelijke kennis (*divya-jñāna*) op de discipel overbrengt en zijn zonden uitwist, *dikṣā* wordt genoemd.” Dan legt hij *divya-jñāna* als volgt uit, “de transcendente kennis van Gods gedaante en de specifieke relatie met Bhagavān gevat in een *mantra*.” Dit betekent, dat de *guru* op het moment van inwijding de leerling een *mantra* geeft, die in de loop der tijd de bepaalde gedaante van Bhagavān openbaart, die het object is van zijn verering, en de specifieke relatie die hij met Hem heeft in een van de smaken van *dāśya*, *sakhya*, *vātsalya* of *mādhurya*.

ḍor-kaupīna – de twee kledingstukken, die verzaking van materiële lustbevrediging aangeven.

E

ekādaśa-bhāva – de elf aspecten van *gopī-bhāva*; de elf transcendente *bhāvas* of sentimenten ontvangen bij het bereiken van zijn *siddha-svarūpa*; zie “Siddha-deha, ons spirituele lichaam” in Deel I (pag. 8-9).

Ekādaśī – een vastendag van granen en bonen (op zijn minst) gedurende de elfde dag van de wassende en afgaande maan, zodat de *bhakta*, toegewijde, tijd overhoudt om zich geheel te wijden aan activiteiten van zuivere *bhakti*; *bhakti-janani* (de moeder van *bhakti*). Als men zijn *vrata* (gelofte) op deze dag devotioneel volgt, geeft Zij, als moeder, de geboorte van *bhakti* in het hart. *Śuddha* Ekādaśī betekent, dat de hele elfde dag van de maan verloopt tijdens de periode tussen de ene zonsopgang en de volgende. *Viddha* Ekādaśī betekent, dat de elfde dag van de maan begint van zonsopgang tot zonsopgang en eindigt op de volgende zonsopgang, dat wil zeggen, na zonsopgang op de volgende dag. In het geval van *Viddha* Ekādaśī wordt het vasten nageleefd op de Dvādaśī, de twaalfde dag van de wassende en afgaande maan.

G

Gauḍīya vaiṣṇavisme – de school van vaiṣṇavisme, die volgt in de lijn van Śrī Caitanya Mahāprabhu aangevoerd door Śrīla Rūpa Gosvāmī, Śrīla Raghunātha en andere Gosvāmī's.

gopī – een van de jonge koeherdersmeisjes van Vraja aangevoerd door Śrīmatī Rādhikā, die Kṛṣṇa dient met een gevoel van amoureuze liefde; een oudere vriendin van Moeder Yaśodā, die Kṛṣṇa dient met een gevoel van ouderlijke genegenheid.

grhastha – het woord *stha* betekent “wonen”. Het woord *grha* betekent “huis” en verwijst ook naar familieleden, die een huis bewonen; als werkwoord betekent het “grijpen”, “aanpakken” of “aanvaarden”. De tweede *āśrama* of levensfase in het *varṇāśrama* stelsel; een huisvader, gezinshoofd; iemand die zich in het gezinsleven bevindt.

guru, gurudeva – geestelijk leermeester.

H

harināma – het chanten van de heilige namen van Śrī Kṛṣṇa. Tenzij vergezeld van het woord *saṅkīrtana* wijst het doorgaans op het zachtjes bij zichzelf chanten van de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra* op een koord van *tulasī*-kralen.

J

jagad-guru – geestelijk leermeester van het hele universum; iemand gekwalificeerd om op te treden als geestelijk leermeester voor iedereen in de hele wereld.

Janmāṣṭamī – de verschijningsdag van Śrī Kṛṣṇa, die plaatsheeft op de achtste dag van de afgaande maan in de maand Bhādra (augustus-september).

jīva – het levend wezen, dat in de geconditioneerde staat van het materiële bestaan een materieel lichaam aanneemt in een van de ontelbaar vele levenssoorten.

K

kīrtana – een van de negen belangrijkste onderdelen van *bhakti* bestaande uit hetzij (1) gezamenlijk zingen van de heilige namen van Śrī Kṛṣṇa doorgaans begeleid door muziekinstrumenten; (2) hardop chanten van de heilige naam; of (3) orale beschrijvingen van de glorie van de namen, gedaanten, kwaliteiten, metgezellen en het spel van Śrī Kṛṣṇa.

kṛṣṇa-prema – zuivere liefde voor Śrī Kṛṣṇa.

kuñja – een afgesloten loofhut; een natuurlijke schaduwrijke plek in het bos met een dak en wanden gevormd door bomen, ranken, kruipplanten en klimplanten.

L

līlā – het goddelijke en verbazingwekkende spel van Śrī Kṛṣṇa en Zijn eeuwige metgezellen.

M

mādana – de hoogste vorm van *adhirūḍha-mahābhāva* aangetroffen alleen in Śrīmatī Rādhikā.

madhura-rasa of *mādhurya-rasa* – amoureuze liefde; een van de vijf primaire relaties met Kṛṣṇa gevestigd in de stadia van *bhāva* en *prema*; liefde of gehechtheid aan Kṛṣṇa, welke wordt uitgedrukt met het gevoel een geliefde te zijn. Dit gevoel is eeuwig aanwezig in de *gopīs* van Vraja.

mahā-bhāgavata – een zuivere toegewijde van Bhagavān in het hoogste stadium van het devotionele leven, die deskundig is in vedische literatuur, vol vertrouwen heeft in Kṛṣṇa en de hele wereld kan bevrijden.

mahābhāva – het hoogste onovertroffen stadium van *prema*.

māna – verdriet in de liefde; een geïntensiveerd stadium van *prema*.

mānasa-sevā* of *mānasi-sevā – dienst mentaal verleend aan de vereenswaardige Godheid.

mañjari – een dienstmeisje van Śrīmatī Rādhikā.

mañjari-bhāva – het gevoel van de dienstmeisjes van Śrīmatī Rādhikā.

mantra – (*man* – verstand; *tra* – bevrijding) een spirituele klankvibratie, die het verstand of de geest bevrijdt van zijn materiële conditie en illusie, wanneer deze keer op keer wordt herhaald; een vedische hymne, gebed of lied.

mātāji – letterlijk: moeder; in de context van dit boek verwijst het naar dames (dikwijls weduwen), die in de *āśramas* van *sahajiyā bābājīs* leven en in naam van spirituele beoefening buitenechtelijke relaties met deze *bābājīs* onderhouden.

māyā – de begoochelende energie van Bhagavān; illusie of illusoire energie; datgene dat niet is; het externe vermogen van Bhagavān, dat de levende wezens beïnvloedt om het valse egoïsme van onafhankelijke genietter van deze materiële wereld te aanvaarden. Ook *mahāmāyā* of *māyā-śakti* genoemd.

māyāvāda – de doctrine van illusie; een theorie verkondigd door de impersonalistische volgelingen van Śaṅkarācārya, welke dicteert, dat de gedaante van God, deze materiële wereld en het individuele bestaan van de levende wezens *māyā* of onecht zijn. Deze filosofie aanvaardt het gezag van vedische teksten, maar interpreteert ze op een wijze, waarop een onpersoonlijk begrip van de Absolute Waarheid kan worden bevorderd en waardoor het persoonlijke aspect van God kan worden ontkend. Het staat bekend

als versluierd boeddhisme, aangezien boeddhisme openlijk atheïstisch is.

mohana – *adhirūḍha-mahābhāva*, de hoogste vorm van erotische liefde, wordt verdeeld in twee categorieën: in de ontmoeting manifesteert zich een staat genaamd *mādana* en wanneer de minnaar en de minnares uit elkaar gaan, ontstaat *mohana*, of ontsteltenis. Als gevolg van deze hulpeloze conditie van afgescheidenheid staat men aan de grond genageld en manifesteren zich alle lichamelijke symptomen van transcendente extase (*sātvikabhāvas*).

N

nikuñja – een afgezonderde loofhut, waar Śrī Kṛṣṇa en de *gopīs* hun confidentieel amoureuze spel ten uitvoer leggen.

niṣkiñcana – vrij van alle materiële bezittingen, geheel hulpbehoevend; een bedelmonnik.

niṣṭhā – (1) sterk vertrouwen, dat resulteert in standvastigheid in de toegewijde praktijk. Dit is het vierde stadium in de ontwikkeling van de kruipplant van devotie. Het heeft plaats na het wegvallen van een aanzienlijke hoeveelheid *anarthas*.

P

pañcarātrika-paramparā – de disciplinaire lijn gebaseerd op het ontvangen van formele *mantras*; zie Eindnoot 5 aan het eind van Deel III.

pālya-dāsī – een dienstmeisje van Śrīmatī Rādhikā. Het woord *pālya* betekent ‘gevoed worden, verzorgd worden, beschermd worden’ en het woord *dāsī* betekent ‘een vrouwelijke assistente’. De *pālya-dāsīs* zijn dus dienstmeisjes onder de toegenegen zorg van Śrīmatī Rādhikā.

parakīya-bhāva – overspelige liefde; een amoureuze relatie buiten het huwelijk.

paramahansa – een allerhoogste, Godgerealiseerde, zwaanachtige toegewijde van God.

paramparā – disciplinaire opvolging.

praṇāma – letterlijk: ‘naar de grond buigen’; een offer van respect en toewijding. Men dient vooral *praṇāma* aan te bieden aan het Godsbeeld van Bhagavān, *śrī guru, tridaṇḍi-sannyāsīs* en toegewijden, wier hart vrij is van de neiging om anderen te bekritisseren.

praṇaya – een stadium van *prema* boven *māna* gekenmerkt door ongeremde intimiteit, welke *viśrambha* wordt genoemd.

prema – goddelijke, transcendente (bovenzinnelijke) liefde; het diepe verlangen om de zintuigen van Śrī Kṛṣṇa te bevredigen, die dierbaarder is dan de eigen ziel en het object van intense bezitsdrang vormt.

R

rāga – diepe gehechtheid aan het object van zijn genegenheid; het stadium van *prema* boven *praṇaya*.

rāgānuga, rāgānuga-bhakti – *bhakti* die in het kielzog volgt van de eeuwige metgezellen van Śrī Kṛṣṇa in Vraja, wier hart is door-drenkt met *rāga*, een onlesbare liefdesdorst naar Kṛṣṇa, welke aanleiding geeft tot spontane en intense absorbtie.

rāgātmikā – iemand in wiens hart van nature en eeuwigdurend een diep, spontaan verlangen om Śrī Kṛṣṇa te dienen en lief te hebben aanwezig is. Dit verwijst specifiek naar de eeuwige inwoners van Vraja.

rasa – de spirituele transformatie van het hart, die plaats heeft wanneer de geperfectioneerde staat van liefde voor Śrī Kṛṣṇa, *rati* geheten, wordt geconverteerd in ‘vloei-bare’ emoties door het

combineren van verschillende soorten transcendente extasen; smaak.

rasika – iemand die deskundig is in het proeven van *rasa*.

rati – gehechtheid, dol zijn op; een stadium in de ontwikkeling van *bhakti*, die synoniem is met *bhāva*; zie ook *bhāva*.

ruci – smaak; dit is het zesde stadium in de ontwikkeling van de kruipplant van devotie, die zich ontwikkelt nadat men standvastigheid in *bhajana* heeft verkregen. In dit stadium, waarin de eigenlijke smaak ontwaakt, overstijgt de aantrekkingskracht tot spirituele zaken, zoals horen, chanten en andere toegewijde praktijken, de aantrekkingskracht tot iedere vorm van materiële activiteit.

rūpānuga, rūpānuga-bhakti – een volgeling van Śrīla Rūpa Gosvāmī; *bhakti* die het bepaalde, devotionele sentiment volgt, dat in het hart van Śrī Rūpa Mañjarī werd gekoesterd.

S

sad-guru – een bonafide geestelijk leermeester; geestelijk voorganger, die *sat* volgt (het zuivere pad van de *sādhus* zoals beschreven in de geschriften en zoals doorgegeven in de *paramparā*).

sādhaka – beoefenaar; iemand die *sādhana* uitvoert, een spirituele discipline om het specifieke doel van *bhāva-bhakti* te bereiken.

sādhana – de methode, die men gebruikt om een specifiek doel (*sādhya*) te bereiken wordt *sādhana* genoemd. Zonder *sādhana* kan met geen *sādhya* bereiken, het doel van de beoefening. Er zijn vele verschillende soorten *sādhana* in overeenstemming met diverse doelstellingen. Zij die materieel plezier wensen, nemen het pad van *karma* als hun *sādhana*. Degenen, die bevrijding willen, nemen het pad van *jñāna* als hun *sādhana*. Degenen met aspiraties naar de eeuwige liefdevolle dienst van Śrī Kṛṣṇa nemen het pad van *bhakti* als hun *sādhana*. De *sādhana* van *bhakti* verwijst naar spirituele praktijken zoals horen, chanten enzovoort.

sādhu – een hoogerealiseerde ziel, die het levensdoel (*sādhya*) kent, die zelf *sādhana* (het proces om *sādhya* te bereiken) praktiseert en die anderen in *sādhana* kan betrekken; (in algemene zin) een heilig persoon of een toegewijde.

sādhu-saṅga – de associatie van vergevorderde toegewijden; dit is het tweede stadium in de ontwikkeling van de kruipplant van devotie en de meest belangrijke factor voor de vooruitgang in *bhakti*.

sahajiyā – het woord *sahaja* is afkomstig van *saha-ja*, datgene dat samen met *ātmā* verrijst. Voor de zuivere *ātmā* is transcendente dienst aan Kṛṣṇa *sahaja*, of natuurlijk, want het is intrinsiek aan de constitutie van de *jīvātmās*. In de context van dit boek echter wordt het woord *sahajiyā* gebruikt voor een specifieke groep mensen, de *prākṛta-sahajiyās*, die het transcendente spel en vermaak (*aprākṛta-līlā*) van de transcendente Bhagavān aanzien als *prākṛta*, of werelds, zoals de affaires van gewone mannen en vrouwen, en die denken, dat de *aprākṛta-tattva* (transcendente waarheid) kan worden bereikt door middel van materiële praktijken. Ze denken dat de stadia van gevorderde toewijding op een gemakkelijke en goedkopen manier kunnen worden bereikt en daarom imiteren ze soms de externe symptomen van spirituele extase, die vergezeld gaan van die stadia.

sakhī – een vriendin, metgezel of assistente; een *gopī* vriendin.

sampradāya – een school met een religieuze leer; een gevestigde doctrine doorgegeven van de ene leraar aan de volgende; een lijn van disciplinaire opvolging.

sannyāsa – (1) compleet opgeven van de resultaten van activiteiten; (2) de vierde *āśrama* of levensfase in het *varṇāśrama* stelsel. Er zijn vier stadia van *sannyāsa*: *kūṭīcaka* – iemand die in een *kūṭīr* (hut) woont en aalmoezen van een familie of *āśrama* aanvaardt, totdat zijn *sādhana* het rijpe stadium bereikt; *bahūdaka* – daarna gaat hij op pelgrimstocht en neemt in *bahu* (vele) *udakas* (wateren) een bad, waarbij hij onhechting beoefent door afhankelijk te zijn van Bhagavān; *parivrājaka* – daarna, wanneer *divya-jñāna*, transcendente kennis, in zijn hart verschijnt, predikt hij zijn reali-

saties aan de mensen in de dorpen; *paramahansa* – door volkomen absorbtie in *kṛṣṇa-kathā*, *kṛṣṇa-tattva* en *kṛṣṇa-kīrtana* wordt hij volkomen rijp en de *haṁsa* (zwaan) van zijn geest duikt op en duikt onder in het telkens nieuwe spel van Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa.

śāstra – vedisch geschrift; afgeleid van de Sanskriete werkwoordstam *śas* (besturen, verordonen). De schriftuurlijke sommaties van *śāstra* zijn gezaghebbend en worden aanvaard als de Absolute Waarheid.

sātvika-bhāva – extatische transformatie; zie Eindnoot 1 aan het eind van Deel I.

sevā – dienstverlening, eerbied, toewijding aan.

siddha-deha – de geperfectioneerde spirituele identiteit of het spirituele lichaam, dat zich buiten de grofstoffelijke en subtiel materiële lichamen bevindt en dat geschikt is om Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa te dienen.

siddhānta – samenvattende waarheid; gezaghebbend principe van het geschrift; beproefde conclusie.

siddha-praṇālī – het proces of systeem dat spirituele perfectie geeft.

sikhā – haarlok op het achterhoofd gedragen door toegewijden als teken van devotie; in de vedische cultuur wordt het hoofd van een jongen geschoren op de leeftijd van één, drie of vijf jaar en alleen een *sikhā* (of *choti*) blijft staan. Als het haar weer aangroeit, groeit ook de *sikhā* mee en blijft langer dan de rest van het haar.

sikṣā – instructies ontvangen van een leraar; dit verwijst naar een van de onderdelen van *bhakti* specifiek naar instructies ontvangen van een *guru* over *bhakti*.

sneha – diepe genegenheid; het stadium van *prema-bhakti* boven het stadium van *prema* gekenmerkt door diepe genegenheid, die het hart doet smelten.

śloka – een Sanskriet vers.

śraddhā – aanvankelijk vertrouwen; vertrouwen in de uitspraken van *guru*, *sādhu* en geschriften. *Śraddhā* ontwaakt, wanneer men over

vele levens toegewijde vrome activiteiten heeft verzameld, of door de associatie en genade van een transcendent persoon, die zijn leven heeft gewijd aan de dienst van Śrī Kṛṣṇa. Dit is het eerste stadium in de ontwikkeling van de kruipplant van devotie.

sthāyibhāva – permanente emotie; zie Eindnoot 1 aan het eind van Deel I.

suddha – zuiver.

svakīya-bhāva – echtelijke liefde; het gevoel van toewijding, waarin de toegewijde Bhagavān als haar wettig gehuwde echtgenoot beschouwt.

svarūpa – de eeuwige natuur en identiteit van het zelf; zijn transcendente gedaante. Het kan ook verwijzen naar de transcendenten gedaanten van Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa.

svarūpa-śakti – het innerlijke vermogen van Bhagavān; zie Eindnoot 3 aan het eind van Deel I.

T

tattva – waarheid, realiteit, filosofisch grondbeginsel of principe; de essentie of substantie van iets.

tridaṇḍī – een staf, die door de Vaiṣṇava *sannyāsīs* wordt gedragen. Deze bestaat uit drie stokken, die de betrokkenheid van lichaam, geest en woorden in de dienst van Bhagavān symboliseren. Deze drie stokken kunnen ook wijzen op het eeuwige bestaan van de dienaar (de *bhakta*), het object van dienstverlening (Bhagavān) en de dienst, waarmee Vaiṣṇava *sannyāsa* zich onderscheidt van *māyāvāda eka-daṇḍa* (“één stok”) *sannyāsa*.

tulasī – de heilige plant, waarvan de blaadjes en bloesems door Vaiṣṇava's worden gebruikt in de eredienst van Śrī Kṛṣṇa; het hout wordt ook gebruikt voor het maken van een kralensnoer om op te chanten en als halsketting; een deelexpansie van Vṛndā-devī.

V

vaidhī-bhakti – devotie aangedreven door reguleringen van de geschriften. Als *sādhana-bhakti* niet wordt geïnspireerd door een intense hunkering, maar wordt gedreven door de discipline van de geschriften, wordt het *vaidhī-bhakti* genoemd.

Vaiṣṇava – letterlijk: iemand wiens natuur van Viṣṇu is, met andere woorden, iemand in wiens hart en geest alleen Viṣṇu (of Kṛṣṇa) woont; een toegewijde van Śrī Kṛṣṇa of Viṣṇu.

varṇāśrama-dharma – *varṇa* betekent “sociale orde” en *āśrama* betekent “een plaats of *āśraya* (spiritueel onderkomen)”; een toevlucht voor de mensheid, die zowel materiële als spirituele vooruitgang garandeert; het vedische stelsel voor de organisatie van de geciviliseerde maatschappij, dat de samenleving in vier *varṇas*, of ordes, verdeelt: *brāhmaṇa* (priester of leraar), *kṣatriya* (krijger of staatsman), *vaiśya* (landbouwer, koopman of zakenman), *śūdra* (arbeider) en de vier *āśramas* (levensfasen) van *brahmacarya* (celibatair studentenleven), *gṛhastha* (gezinsleven), *vānaprastha* (teruggetrokken van verantwoordelijkheden voor gezin en familie) en *sannyāsa* (het ascetisch verzakende leven).

veśa – kleding of dracht.

vibhāva – de oorzaken van het proeven van *bhakti-rasa*; zie Eindnoot 1 aan het eind van Deel I.

Vraja, Vṛndāvana – het gebied van vierentachtig vierkante mijl (134 km²), waar Śrī Kṛṣṇa Zijn kinderjaren doorbracht en Zijn jongensspel uitvoerde met Zijn koeherdervrienden, vriendinnen, ouders en sympathisanten.

vyabhicārī-bhāva – extasen van voorbijgaande aard; zie Eindnoot 1 aan het eind van Deel I.

Centra & Contacten Wereldwijd

www.purebhakti.com/contact-us/centers-mainmenu-60.html

INDIA

Mathura: *Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Jawahar Hata, U.P. 281001 (Opp. Dist. Hospital), Email: mathuramath@gmail.com • **New Delhi:** *Shri Raman-vihari Gaudiya Math* – Block B-3, Janakpuri, New Delhi 110058 (Near musical fountain park), Tel: 9810192540; *Karol Bagh Centre:* Rohini-nandana dasa, 9A/39 Channa Market, WEA, Karol Bagh, Tel: 9810398406, 9810636370, Email: purebhakti.kb@gmail.com • **Vrindavan:** *Shri Rupa-Sanatana Gaudiya Math* – Dan Gali, U.P. Tel: 09760952435; *Gopinath Bhavan* – Parikrama Marga (next to Imli-tala), Seva Kunja, Vrindavan 281121, U.P., Email: vasantidasi@gmail.com • **Puri:** *Jay Shri Damodar Gaudiya Math* – *Sea Palace*, Chakratirtha Road. Tel: 06752-223375 • **Bangalore:** *Shri Madan Mohan Gaudiya Math* – 245/1 29th Cross, Kaggadasa pura Balaji layout, Bangalore-93, Tel: 089044277754, Email: bvvaikhana@gmail.com; *Shri Ranganath Gaudiya Math* – Hesaraghatta, Bangalore, Tel: 09379447895, 07829378386 • **Faridabad:** *Shri Radha Madhav Gaudiya Math* – 293, Sector-14, Hariyana, Tel: 09911283869 • **Navadvipa:** *Shri Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Kolerdanga Lane, Nadiya, Bengal, Tel: 09153125442

AUSTRALIA

Garden Ashram – Akhileshvari dasi, Tel: 612 66795916, Email: akhileshvari.dasi@gmail.com • *Shri Gaura Narayan Gaudiya Math* – Brisbane, Queensland, Tel: +61 403 993 746, Email: bhaktibrisbane2010@gmail.com

CHINA / HONG KONG

15A, Hillview Court, 30 Hillwood Road, Tsing Sha Tsui, Kowloon, Tel: +85223774603

UNITED KINGDOM & IRELAND

Birmingham: *Shri Gour Govinda Gaudiya Math* – 9 Clarence Road, Handsworth, Birmingham, B21 0ED, U. K., Tel: (44) 121551-7729, Email: bvashram108@gmail.com • **London:** *Shri Gangamata Gaudiya Math* – 631 Forest Road, E17 4NE London, Tel: 02080578406, Email: gangamatas@hotmail.com • **Galway:** *Family Centre* – Tel: 353 85-1548200, Email: jagannathchild@gmail.com

USA

Gaudiya Vedanta Publications Offices – Tel: (800) 681-3040 ext. 108, Email: orders@bhaktiprojects.org • **Alachua:** *Shri Shri Radha-Govinda Mandir* – Tel: (1) 386-462-2682. Email: yourbvgi@gmail.com, Website: www.bvgi.org • **Houston:** *Shri Govindaji Gaudiya Math* – Tel: (1) 281-650-8689. Email: info@sggm.org, Website: www.sggm.org

Websites

Gauḍīya Vedānta Publications (GVP)

De GVP publiceert, conserveert en distribueert de boeken van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvami Mahārāja. Voor meer informatie over de inhoud van deze boeken kunt u de volgende websites bezoeken:

www.purebhakti.com – voor nieuws, updates en gratis downloaden van boeken, lezingen en *bhajans*.

www.purebhakti.tv – voor het kijken en luisteren naar lezingen online en voor links naar updates van live web-casts.

www.harikatha.com – voor het per email ontvangen van de lezingen en video's van Śrī Śrīmad BV Nārāyaṇa Mahārāja op zijn wereldreis.

www.backtobhakti.com – voor het laatste nieuws over de IPBYS, de International Pure Bhakti Yoga Society.

Indien u meer wilt weten over boeken, lezingen, audio-opnamen, video's, lessen en de International Pure Bhakti Yoga Society (IPBYS) van Śrī Śrīmad BV Nārāyaṇa Mahārāja kunt u contact opnemen met

connectwithussoon@gmail.com

Voor het vinden van een centrum in uw buurt:

www.purebhakti.com/contact-us

Engelse publicaties van

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

<p><i>Arcana-dīpikā</i> <i>Śrī Bhajana-rahasya</i> <i>Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu</i> <i>Bhakti-rasāyana</i> <i>Bhakti-tattva-viveka</i> <i>Śrī Brahma-saṁhitā</i> <i>Essence of the Bhagavad-gītā</i> <i>Five Essential Essays</i> <i>Going Beyond Vaikuṅṭha</i> <i>Harmony</i> <i>Jaīva-dharma</i> <i>Letters From America</i> <i>Śrī Manaḥ-śikṣā</i> <i>My Śikṣā-guru and Priya-bandhu</i> <i>Pinnacle of Devotion</i> <i>Śrī Prabandhāvalī</i> <i>Secret Truths of the Bhāgavatam</i> <i>Secrets of the Undiscovered Self</i> <i>Śiva-tattva</i> <i>Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta</i> <i>Śrī Dāmodarāṣṭakam</i> <i>Śrī Gauḍīya Gīti-guccha</i> <i>Śrī Gīta-govinda</i> <i>Śrī Gopī-gīta</i> <i>Śrī Harināma Mahā-mantra</i> <i>Śrīmad Bhagavad-gītā</i></p>	<p><i>Śrī Navadvīpa-dhāma-māhātmya</i> <i>Śrī Navadvīpa-dhāma Parikramā</i> <i>Śrī Prema-sampuṭa</i> <i>Śrī Rādhā-kṛṣṇa-gaṇodeśa-dīpikā</i> <i>Śrī Saṅkalpa-kalpadrumaḥ</i> <i>Śrī Śikṣāṣṭaka</i> <i>Śrī Upadeśāmṛta</i> <i>Śrī Vraja-maṅḍala Parikramā</i> <i>Śrī Rāya Rāmānanda Saṁvāda</i> <i>Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – His Life and Teachings</i> <i>The Distinctive Contribution of</i> <i>Śrīla Rūpa Gosvāmī</i> <i>The Essence of All Advice</i> <i>The Gift of Śrī Caitanya Mahāprabhu</i> <i>The Journey of the Soul</i> <i>The Nectar of Govinda-līlā</i> <i>The Origin of Ratha-yātrā</i> <i>The Way of Love</i> <i>Utkalikā-vallarī</i> <i>Vaiṣṇava-siddhānta-mālā</i> <i>Veṅu-gīta</i> <i>Walking with a Saint</i> <i>Rays of the Harmonist (periodical)</i></p>
--	--

Nederlandse publicaties

van **Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja**

vertaald en uitgegeven door Pro Deo Uitgever Jaya Radhe

<https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

<p><i>Bhagavad-gītā</i> <i>Bhāgavata-rahāsyā</i> <i>Bhajana-rahāsyā</i> <i>Bhakti-tattva-viveka</i> <i>Boterdief</i> <i>Camatkāra-candrikā</i> <i>Essentie van Bhagavad-gītā</i> <i>Geheimen van Bhajana</i> <i>Geheimen van het onontdekte Zelf</i> <i>Geluk in het paradijs der dwazen</i> <i>Gift van Śrī Caitanya Mahāprabhu</i> <i>Gīta-govinda</i> <i>Gopi-gīta</i> <i>Hari-kathāmṛta</i> <i>Jagannātha Ratha-yātrā</i> <i>Jaiva-dharma</i> <i>Mādhurya-kādambinī</i> <i>Maharṣi Durvāsā</i> <i>Manaḥ-śikṣā</i> <i>Nitya-dharma</i></p>	<p><i>Prabandha Pañcakam</i> <i>Prabandhavalī</i> <i>Prema-pradīpa</i> <i>Prema-sampūṭa</i> <i>Reis van de ziel</i> <i>Rāga-vartma-candrikā</i> <i>Rāmānanda Rāya Saṁvāda</i> <i>Śikṣāṣṭaka</i> <i>Śiva-tattva</i> <i>Śrī Rādhā</i> <i>Śrī Rūpa Gosvāmī's bijdrage</i> <i>Summum van toewijding</i> <i>Ujjvala-nilāmaṇi-kiraṇa</i> <i>Upadeśamṛta</i> <i>Utkalikā-vallarī</i> <i>Veṇu Gīta</i> <i>Verborgen pad van devotie</i> <i>Voorbij Nirvāṇa</i> <i>Ware sentimenten van de ziel</i> <i>Wijze van Liefhebben</i></p>
---	--

